

OLGA MACÍKOVÁ, LUDMILA MLÝNKOVÁ

**Výkladová
část**

Součástí publikace
je Cvičebnice k Velké
španělské gramatice

VELKÁ ŠPANĚLSKÁ GRAMATIKA

GRAMÁTICA
COMPLETA
DE LA LENGUA
ESPAÑOLA

 CPRESS

Olga Macíková, Ludmila Mlýnková

Velká španělská gramatika

Vše, co jste kdy chtěli vědět o španělské gramatice,
a nikde jste to nenašli

Computer Press
Brno
2010

Velká španělská gramatika

Vše, co jste kdy chtěli vědět o španělské gramatice, a nikde jste to nenašli

OLGA MACÍKOVÁ, LUDMILA MLÝNKOVÁ

Computer Press, a.s., 2010. Vydání první.

Odborná korektura: David Utrera

Jazyková korektura: Alena Vrbková

Vnitřní úprava: Lea Kaláčková

Sazba: Lea Kaláčková

Ilustrace: Jaroslava Kučerová

Obálka: Martin Sodomka

Odpovědná redaktorka: Eva Mrázková

Technická spolupráce: Irena Rozvoralová

Technický redaktor: Martin Vlach

Produkce: Petr Baláš

CD nahráno ve Studiu 22

Mužské španělské hlasy: Daniel Vázquez, Cesáreo García Fernández, David Utrera

Ženský španělský hlas: Laura González Sañudo

Režie a editace: Mario Buzzi

Computer Press, a. s.,

Holandská 3, 639 00 Brno

Objednávky knih:

<http://knihy.cpress.cz>

distribuce@cpress.cz

tel.: **800 555 513**

ISBN 978-80-251-2293-8

Prodejní kód: KEJ179

Vydalo nakladatelství Computer Press, a. s., jako svou 3766. publikaci.

Milí studenti!

Investovali jste nemalou částku do koupě této knihy a my upřímně doufáme, že nebudete tuto investici považovat za zbytečnou.

Příručka nese podtitul „*Vše, co jste kdy chtěli vědět o španělské gramatice a nikde jste to nenašli*“ a s trochou nadsázky si troufáme tvrdit, že není daleko od pravdy. Tato gramatika je totiž zaměřena na české publikum a je pojata tak, aby vám podrobně, ale co nejsrozumitelněji zprostředkovala záludnosti španělské gramatiky včetně takových jevů, kterým španělské i existující české gramatiky nevěnují přílišnou pozornost nebo je úplně opomíjejí (např. souslednost časová a používání subjuntivu ve složitějších souvětích, vzájemný vztah časů oznamovacího způsobu a subjuntivů, rozbor používání některých předložek).

Gramatika je rozdělena do tří částí – výslovnost a pravopis, tvarosloví a skladba, přičemž jsme se zaměřily především na poslední dvě uvedené partie, protože ty jsou pro českého studenta nejproblematictější.

Teoretický výklad je doprovázen sérií cvičení, která naleznete v samostatném sešitě. Cvičení jsou koncipována tak, abyste si na praktických příkladech vysvětlovanou partii procvičili a daný jev zapamatovali. Pro usnadnění pochopení a zefektivnění vašeho úsilí naleznete v klíči správná řešení a překlad všech cvičení do češtiny. Cvičení označená ikonou si můžete poslechnout i na nahrávce.

K rychlému nalezení určitého gramatického jevu vám poslouží věcný rejstřík.

Chtěly bychom také poděkovat panu Davidu Utrerovi za pečlivou korekturu a zpracování výkladu o členech a paní Jaroslavě Kučerové za vtipné doprovodné ilustrace.

Autorky

OBSAH

Předmluva

I. Výslovnost a pravopis

I.1. Výslovnost a přízvuk 3

Výslovnost ■ Přízvuk ■ Španělská abeceda

I.2. Psaní velkých písmen 7

Jména vlastní (osobní i zeměpisná) ■ Vlastní názvy ■ Zkratky oslovení ■ Názvy svátků ■ Názvy vesmírných těles a světových stran ■ Součásti názvu periodických publikací nebo sbírek ■ První slovo titulu literárních a uměleckých děl ■ Názvy vědních disciplín a školních předmětů ■ Obchodní značky ■ Oficiální názvy cen, soutěží, kulturních událostí ■ Názvy historických epoch ■ Obecná podstatná jména označující jedinečné instituce, osobnosti apod. ■ Přezdívký, pod kterými jsou známy některé osobnosti ■ Přídavné jméno *santo, santa* ■ Jména božstev a biblických postav ■ Znamení zvěrokruhu

I.3. Interpunkce 11

Základní interpunkční znaménka ■ Čárka ■ Středník ■ Dvojtečka ■ Otazník a vykřičník ■ Uvozovky a pomlčka
Pomocná znaménka ■ Dělení slov

II. Tvarosloví

II.1. Člen 19

Funkce členu ■ Obecná pravidla pro použití členu

Člen určitý ■ Tvary určitého členu ■ Použití členu určitého ■ Člen rodu středního LO

Člen neurčitý ■ Tvary členu neurčitého ■ Použití neurčitého členu

Vynechávání členu ■ Člen u podstatných jmen, která začínají na přízvučné *a-* nebo *ha-*

II.2. Podstatná jména 29

Rod podstatných jmen ■ Mužský rod ■ Ženský rod ■ Podstatná jména se změnou významu podle rodu ■ Podstatná jména s dvojím rodem ■ Rod u názvů zemí a měst ■ Rod složených podstatných jmen ■ Rod zkratk ■ Tvoření ženského rodu u podstatných jmen ■ Rodové dvojice u podstatných jmen neživotných ■ Tvoření zkratk ženského rodu

Množné číslo podstatných jmen ■ Množné číslo podstatných jmen cizího původu ■ Množné číslo vlastních jmen ■

Množné číslo složených podstatných jmen a názvů tvořených dvěma podstatnými jmény ■ Tvoření zkratk v množném čísle ■ Přízvuk v množném čísle ■ Podstatná jména užívaná jen v jednotném čísle ■ Podstatná jména pomnožná ■

Podstatná jména se změnou významu v množném čísle a vyjadřování párovosti v rodinných vztazích

Vyjadřování pádových vztahů

II.3. Přídavná jména 47

Rod přídavných jmen ■ Přídavná jména s přechylováním ■ Přídavná jména se stejným zakončením pro oba rody

Množné číslo přídavných jmen ■ Přídavná jména složená ■ Krácení některých přídavných jmen

Stupňování přídavných jmen ■ Pravidelné stupňování ■ Nepravidelné stupňování ■ Porovnávací výrazy při stupňování ■ Superlativ absolutní

Postavení přídavných jmen ■ Postavení za podstatným jménem ■ Postavení před podstatným jménem ■ Postavení přídavných jmen v postupně rozvíjejícím přívlastku ■ Změna významu přídavného jména v závislosti na postavení

Shoda přídavných jmen s několika podstatnými jmény ■ Zpodstatňování přídavných jmen ■ Přídavná jména ve funkci příslovcí ■ Mucho, poco, bastante, demasiado, suficiente, cuanto, tanto ■ Předložkové vazby některých vybraných přídavných jmen

II.4. Zájmena 63

Zájmena osobní ■ Tvary podmětové ■ Tvary nepřízvučné (nesamostatné) ■ Tvary přízvučné (samostatné)

Zájmena zvrtná ■ Zájmena přívlastňovací ■ Přívlastňovací zájmena nesamostatná ■ Přívlastňovací zájmena samostatná

Zájmena ukazovací ■ Zájmena tázací ■ Tázací zájmena ve větách zvolacích

Zájmena vztažná ■ Zájmena neurčitá ■ Zájmena záporná

II.5. Číslovky 91

Číslovky základní ■ Člen u základních číslovek ■ Používání číslovek základních ■ Udávání dat ■ Udávání času ■ Udávání procent a promile

Číslovky řadové ■ Desetinná čísla ■ Číslovky násobné ■ Zlomky ■ Neurčité číslovky ■ Podstatná jména s číselným významem ■ Používání předložek v číselných údajích ■ Početní úkony

II.6. Slovesa	107
Oznamovací způsob	109
Čas přítomný ■ Časování pravidelných sloves ■ Slovesa zvratná ■ Časování sloves se změnami ■ Časování sloves se změnou kmenové samohlásky ■ Časování sloves s jinými typy změn ■ Skupiny sloves s grafickými změnami ■ Časování jednotlivých nepravidelných sloves	
Čas budoucí ■ Budoucí čas pravidelných sloves ■ Budoucí čas nepravidelných sloves	
Čas předbudoucí/budoucí čas složený	
Minulý čas jednoduchý ■ Minulý čas jednoduchý pravidelných sloves ■ Minulý čas jednoduchý sloves se změnami (v kmeni nebo v koncove) ■ Grafické změny u některých skupin sloves ■ Nepravidelné minulé časy jednoduché	
Minulý čas složený ■ Imperfektum ■ Imperfektum pravidelných sloves ■ Imperfektum nepravidelných sloves	
Předminulý čas ■ Předminulý čas závislý	
Podmiňovací způsob přítomný/jednoduchý ■ Tvoření podmiňovacího způsobu přítomného/jednoduchého ■ Podmiňovací způsob přítomný/ jednoduchý pravidelných sloves ■ Podmiňovací způsob přítomný/jednoduchý nepravidelných sloves	
Podmiňovací způsob minulý/složený ■ Souslednost časová v oznamovacím způsobu	
Používání sloves SER, ESTAR a neosobního tvaru HAY ■ Sloveso SER ■ Sloveso ESTAR ■ Rozdíly v použití sloves SER a ESTAR ■ Slovesa SER a ESTAR s přídavným jménem nebo přídavným jménem ■ Neosobní slovesný tvar HAY ■ Rozdíly v použití slovesa ESTAR a neosobního tvaru HAY	
Slovesa neosobní a neúplná	
Spojovací způsob/subjuntiv	141
Používání subjuntivu v hlavních větách ■ Používání subjuntivu ve větách vedlejších	
Používání subjuntivu po určitých spojkách ■ Vedlejší věty účelové ■ Vedlejší věty podmínkové ■ Vedlejší věty přípustkové ■ Vedlejší věty způsobové ■ Vedlejší věty časové	
Použití subjuntivu ve vedlejších větách vztazných ■ Tvoření a používání jednotlivých subjuntivů	
Subjuntiv přítomného času ■ Slovesa pravidelná ■ Grafické změny u některých sloves ■ Slovesa se změnami kmenových samohlásek a s posunem přízvuku ■ Slovesa nepravidelná s pravidelným tvořením subjuntivu ■ Nepravidelná slovesa s nepravidelným tvarem subjuntivu	
Subjuntiv imperfekta ■ Slovesa pravidelná ■ Skupiny sloves s nepravidelnostmi v minulém čase ■ Jednotlivá slovesa s nepravidelným minulým časem	
Subjuntiv perfekta ■ Subjuntiv předminulého času	
Subjuntivy budoucího času ■ Jednoduchý subjuntiv budoucího času ■ Složený subjuntiv budoucího času	
Vzájemný vztah časů oznamovacího způsobu a subjuntivů ■ Přehled užívání subjuntivů a souslednost časová u subjuntivů	
Rozkazovací způsob	160
Kladný rozkazovací způsob ■ Tvoření kladného rozkazu pro 2. osobu jednotného čísla ■ Tvoření kladného rozkazu pro 2. osobu množného čísla ■ Tvoření kladného rozkazu pro 2. osobu jednotného čísla nepravidelných sloves ■ Kladný rozkazovací způsob pro 3. osobu jednotného a množného čísla a pro 1. osobu množného čísla ■ Postavení zájmen u kladného rozkazovacího způsobu ■ Označování přízvuku	
Záporný rozkazovací způsob	
Neurčité slovesné tvary	164
Infinitiv ■ Infinitiv jednoduchý ■ Infinitiv složený ■ Polovětné vazby s infinitivem	
Gerundium ■ Gerundium jednoduché ■ Gerundium složené/minulé	
Příčestí ■ Tvoření příčestí ■ Použití příčestí ■ Překlad vazeb s příčestím do češtiny	
Trpný rod ■ Opisné vazby slovesné	
Vazby sloves ■ Vazby s infinitivem ■ Vazby bez předložky ■ Vazby sloves s předložkami <i>A, DE, EN, POR, CON</i> ■ Vazby sloves s více předložkami	
Vazby sloves s podstatnými jmény nebo zájmeny ■ Slovesa s předložkou <i>A</i> ■ Slovesa s předložkou <i>DE</i> ■ Slovesa s předložkou <i>EN</i> ■ Slovesa s předložkou <i>POR</i> ■ Slovesa s předložkou <i>CON</i>	
II.7. Příslowce	185
Rozdělení příslowců podle významu ■ Příslowce a příslowcečné výrazy vyjadřující místo ■ Příslowce a příslowcečné výrazy vyjadřující čas ■ Příslowce a příslowcečné výrazy vyjadřující způsob ■ Příslowce a příslowcečné výrazy vyjadřující míru nebo množství ■ Příslowce tázací a zvolací ■ Příslowce vztazná ■ Příslowce a příslowcečné výrazy přitakací ■ Příslowce a příslowcečné výrazy záporové ■ Příslowce a příslowcečné výrazy vyjadřující pochybnost ■ Příslowce práci ■ Odvozování příslowců	
Stupňování příslowců ■ Pravidelné stupňování ■ Nepravidelné stupňování	
Příslowcečné výrazy ■ Příslowcečné výrazy s předložkou <i>A</i> ■ Příslowcečné výrazy s předložkou <i>DE</i> ■ Příslowcečné výrazy s předložkou <i>EN</i> ■ Příslowcečné výrazy s předložkou <i>POR</i> ■ Příslowcečné výrazy s předložkou <i>SIN</i> ■ Příslowcečné výrazy s předložkou <i>CON</i> ■ Příslowcečné výrazy s jinými předložkami nebo bez předložky	

II.8. Předložky 197

Předložky jednoduché ■ Předložka A ■ Předložka ANTE ■ Předložka BAJO ■ Předložka CON ■ Předložka CONTRA ■ Předložka DE ■ Předložka DESDE ■ Předložka DURANTE ■ Předložka EN ■ Předložka ENTRE ■ Předložka EXCEPTO ■ Předložka HACIA ■ Předložka HASTA ■ Předložka INCLUSO ■ Předložka MEDIANTE ■ Předložka PARA ■ Předložka POR ■ Předložka SALVO ■ Předložka SEGÚN ■ Předložka SIN ■ Předložka SOBRE

Složené předložkové výrazy ■ Některé časté kombinace předložek původních ■ Některé složené předložky a předložkové výrazy vytvořené z příslovčí nebo podstatných jmen a předložek

Praktické poznámky k používání některých předložek ■ PARA × POR (ve významu místním) ■ A × PARA × HASTA × HACIA (ve významu místním) ■ A × PARA × HASTA × HACIA (ve významu časovém) ■ SOBRE × A ESO DE × EN TORNO A/DE × HACIA × ALREDEDOR DE (ve významu přibližnosti) ■ DE × DESDE (ve významu místním a časovém) ■ SOBRE × ENCIMA DE × EN (ve významu místním) ■ Překlad české předložky PŘED ■ Překlad české předložky ZA a PO Queísmo ■ Některá příslovce ve funkci předložky ■ Některá časová a místní vyjádření

II.9. Spojky 221

II.10. Citoslovce 233

Přehled nejužívanějších citoslovcí ■ Citoslovce vlastní ■ Citoslovce nevlastní

II.11. Částice 239

Částice apelové ■ Částice hodnotící ■ Částice emocionální ■ Částice strukturující text nebo jeho části

III. Skladba

III.1. Věta jednoduchá 245

Věty podle členitosti ■ Věty dvojčlenné ■ Věty jednočlenné

Druhy vět podle postoje mluvčího ■ Struktura věty jednoduché ■ Věty oznamovací ■ Věty tázací ■ Věty rozkazovací ■ Věty zvolací ■ Věty práci ■ Věty záporné ■ Základní pravidla pro postavení větných členů ■ Rozdíly v postavení větných členů v češtině a ve španělštině ■ Jednotlivé větné členy ■ Podmět ■ Příisudek ■ Shoda podmětu s přísudkem ■ Předmět ■ Přívlástek ■ Příislovené určení ■ Doplněk

III.2. Souvětí 263

Souvětí souřadná

Souvětí slučovací ■ Souvětí stupňovací ■ Souvětí vylučovací ■ Souvětí odporovací ■ Souvětí důvodová ■ Souvětí důsledková

Souvětí podřadná

Vedlejší věty podmíněné ■ Vedlejší věty předmětné ■ Vedlejší věty přívlástkové ■ Vedlejší věty přísudkové ■ Vedlejší věty příslovenčné místní ■ Vedlejší věty příslovenčné časové ■ Vedlejší věty příslovenčné způsobové ■ Vedlejší věty příslovenčné přirovnávací ■ Vedlejší věty příslovenčné účinkové ■ Vedlejší věty příslovenčné příčinné ■ Vedlejší věty příslovenčné účelové ■ Vedlejší věty příslovenčné podmínkové ■ Vedlejší věty příslovenčné přípustkové

IV. Tvoření slov

Tvoření slov 281

V. Přílohy

V.1. Přehled časování sloves 297

V.2. Názvy zemí a obyvatelská přídavná jména 309

V.3. Přehled zkratk 317

Věcný rejstřík 319

Bibliografie 325

I. VÝSLOVNOST A PRAVOPIS

I.1. VÝSLOVNOST A PŘÍZVUK

(la pronunciación y el acento)

Úvodem

Španělština je jedním z nejrozšířenějších jazyků na světě. Na žebříčku nejužívanějších jazyků zaujímá po čínštině a angličtině třetí místo. Mluví se jí ve Španělsku, Latinské Americe a díky hojnému počtu emigrantů také ve Spojených státech.

Španělština patří do skupiny románských jazyků (spolu s portugalštinou, galicijštinou, katalánštinou, francouzštinou, okcitanštinou, retorománštinou, italštinou, rumunštinou a moldavštinou). Španělština pochází z latiny, kterou mluvili římsí legionáři, když ve 2. století před naším letopočtem kolonizovali Pyrenejský poloostrov. Do španělštiny proniklo mnoho slov z řečtiny, germánštiny a především arabštiny, protože Maurové okupovali poloostrov téměř osm století. Díky Kryštofu Kolumbovi se evropská španělština dostala do kontaktu s původními indiánskými jazyky a výsledkem bylo další obohacení španělské slovní zásoby. Vzhledem k mohutnému rozvoji nových technologií se objevuje ve španělštině stále víc slov převzatých z angličtiny.

Pochopitelně existují rozdíly mezi španělštinou v Evropě a v Latinské Americe, a to i mezi jednotlivými zeměmi. Týkají se především výslovnosti, některých gramatických jevů a intonace, nejsou to však rozdíly tak dramatické, že by bránily porozumění.

Výslovnost

(Pronunciación)

Samohlásky (vocales)

Samohlásky se vyslovují stejně jako v češtině, výjimkou je pouze písmeno *y*.

- y** Jako samostatné slovo má význam spojky *a* a vyslovuje se jako [i]: Pablo *y* Sandra. Na konci slov a před samohláskou zní jako české [j], v některých latinskoamerických zemích (Argentina, Uruguay) se jeho výslovnost před samohláskou podobá českému [ž]: ley, buey, coyuntura, yogur, yerno, Goya, mayo.

Ve španělštině se nerozlišují samohlásky dlouhé a krátké, čárka nad samohláskou označuje nepravidelný přízvuk, nikoliv délku (mamá, móvil, unión).

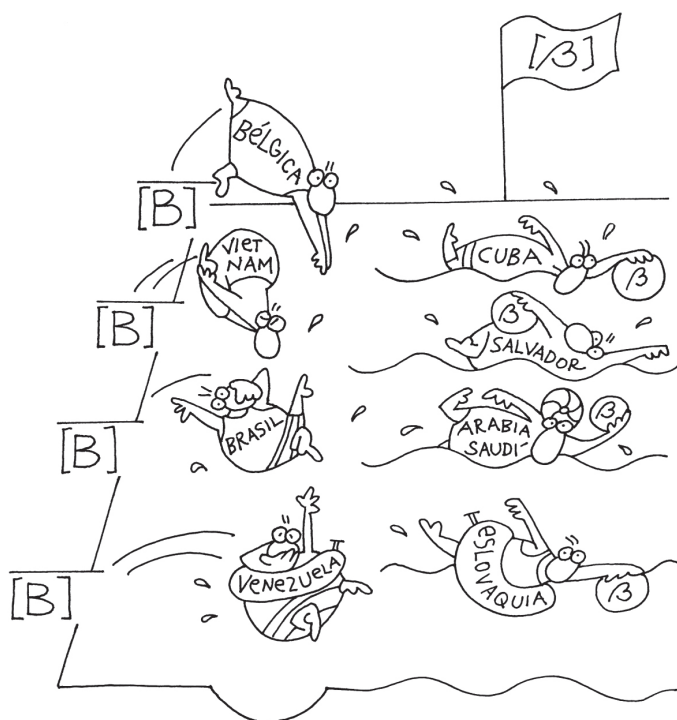
Viz dále v pojednání o přízvuku.

Souhlásky (consonantes)

b, v Jejich záměna v písmu je považována za hrubou chybu, nicméně vyslovují se stejně.

- Po pauze, na začátku slova a po m, n** se vyslovují jako české [b]: Blanca, virtual, Barcelona, abril, violencia, tranvía, invasión, bomba, verso, vía, volcán.
- V jiné pozici** se pouze blíží českému b: rty se lehce přiblíží, ale nedovrou, a šterbinou mezi nimi prochází vzduch (jako bychom chtěli něco pofoukat): Cuba, laberinto, cobarde, Covadonga, cubismo, analfabeta, debate.

- c** **1. Před souhláskou, na konci slova a před a, o, u** se vyslovuje jako české [k]: clandestino, cliente, crisis, crónica, crimen, frac, catedral, comisario, costumbre, cuenca.

2. Před **e, i** zní jako **neznělá** hláska: špička jazyka se dotkne horních zubů a v této poloze vyslovíme [θ] (jako bychom si trochu šlapali na jazyk): celta, Cecilia, Marcela, cine, círculo, cisterna, Cervantes, ciencia, ciclo, centro, comercial. V Latinské Americe se vyslovuje jako české [s].

ch Ve španělských slovnících je řazeno pod c a vyslovuje se jako české [č]: Chile, checo, chico, muchacha, chorizo, chocolate.

d Má trojí výslovnost:

1. **Po pauze, na začátku slova a po l, n** se vyslovuje jako české [d]: declaración, diploma, dolor, molde, caldo, condolencia, independencia.
2. **Uprostřed slova** se vyslovuje tak, že se špička jazyka přiblíží k horním zubům a v této poloze vyslovíme [d̄]: década, demanda, Granada, adelantado, medida, pedido, Fidel.
3. **Na konci slova** téměř zaniká: libertad, dificultad, facultad, universidad, elasticidad, Madrid, efectividad.
4. Ve skupině **di** se vyslovuje vždy tvrdě: diplomático, disponible, distribución, día.

f Vyslovuje se stejně jako v češtině: fanático, definición, catástrofe, ficción, efecto, favor, fundamental.

- g**
1. Před **e, i** se vyslovuje zhruba jako české [ch]: genética, ingeniero, magia, lógico.
  2. **Na začátku slova před a, o, u nebo souhláskou, ale také po souhlásce n** v jakékoliv pozici se vyslovuje jako české [g]: gasolina, galería, gobierno, gusto, gurú, globo, gramática, aglomeración, tango, anglicismo.
  3. **Nachází-li se v jiném postavení**, vyslovuje se oslabeně, jako **hrdelní hláska**: delgado, Praga, Bogotá, abogado, fuego, Málaga.
  4. Ve skupině **gue, gui** se čte jako [ge], [gi] (hláska *u* pouze brání výslovnosti *che, chi*): Miguel, Guevara, guía, gueto, guitarra, hamburguesa, guirnalda.
  5. **Güe, güi** vyslovujeme jako [g^ue], [g^ui]: lingüística, antigüedad, cigüeña.
  6. **Gua, guo** vyslovíme [g^ua], [g^uo]: Guatemala, aguacate, agua, antiguo, lengua, Guantánamo.

h **Nevyslovuje se vůbec**, ať stojí na začátku či uprostřed slova: hora, hermano, humor, histórico, hombre, hispanohablante, alcohol, inhumano, prohibición, inhalar.

j Vyslovuje se jako české [ch]: Gijón, jefe, justicia, Jamaica, Jiménez.

k **Výslovnost je stejná jako v češtině.** *K* se vyskytuje ve španělštině pouze ve slovech cizího původu: kilogramo, koala, kimono, karaoke.

l Má stejnou výslovnost jako v češtině: limón, loco, lupa, lengua, logotipo, luna.

- ll** Ve slovnících je řazeno pod písmenem *l*. Vyslovuje se jako české [j], pouze v některých latinskoamerických zemích (Argentina, Uruguay) se jeho výslovnost podobá českému [ž]: cordillera, estrella, billete, Mallorca, paella, Sevilla, silla.
- m** **Výslovnost je stejná jako v češtině:** empresa, madre, inmortal, emigración, memorándum.
- n** Vyslovuje se stejně jako v češtině, pouze před *b*, *p*, *v* má výslovnost [m]. Ve skupině *ni* se vyslovuje vždy tvrdě: nariz, negocio, nervioso, nocturno, tranvía, en Praga, nivel, nipón, Anita.
- ñ** Rovná se českému [ň]: caña, montaña, niño.
- p** **Má stejnou výslovnost jako v češtině:** padre, perfume, país, plata, problema.
- q** Stojí vždy ve spojení se samohláskou *u* (-qu-) a celá skupina se čte [k]: queso, raquíto, paquete, Quijote, chiquito, reliquia, máquina, esquí, parque.
- r** 1. Vyslovuje se stejně jako v češtině, objeví-li se **uprostřed slova** (nikoli po *n*, *l*, *s*) nebo **na konci slova**: Carlos, Brasil, brillante, mar, color.
 2. **Na začátku slova a po l, n, s se vyslovuje jako vícekmitové [rr]** (asi jako v českém brr, hrr, vrr): rabia, recepcionista, rentable, río, Roma, Enrique, alrededor, israelí.
 3. Má-li se vyslovovat vícekmitově uprostřed slova a po jiných hláskách než *l*, *n*, *s*, píšou se dvě *r*: arroz, arrogante, correo, guerra, horrible, territorio.
R a rr jsou tedy dvě významotvorné hlásky: pero (*ale*) × perro (*pes*), caro (*drahý*) × carro (*auto*).
- s** Je podobné českému, ale nezní tak ostře: museo, tesoro, triste, sal, prisión, Rosa, constante, crisis.
- t** Je stejné jako v češtině. Vyslovuje se tvrdě ve slabice *ti*: metal, patio, petición, antipático, tierra, tigre, Titicaca.
- x** Má stejnou výslovnost jako v češtině: extraordinario, taxi, texto, sexto, expedición. Vyslovuje se jako [ch] ve slovech dochovaných z dob, kdy se hláska *ch* psala *x*: México, mexicano, Oaxaca.
- z** Vyslovuje se jako *c* před *e*, *i*, tedy jako [θ]: luz, cazuela, organización, zapato, zodiaco, azúcar, azul. V Latinské Americe se čte jako [s].

Přízvuk

(acento)

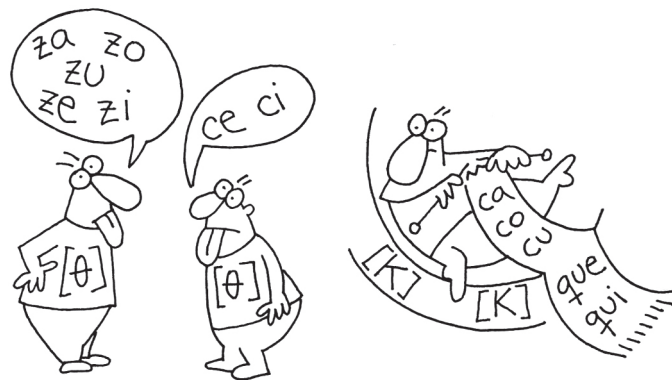
Přízvuk je ve španělštině velice důležitý. Spočívá ve zdůraznění slabiky, na které leží. Češi mylně zaměňují přízvuk za délku samohlásky (zvláště u nepravidelného přízvuku, který je označen čárkou jako v češtině). Pravidla pro postavení přízvuku jsou velmi jednoduchá:

- u slov zakončených na **SAMOHLÁSKU** nebo **SOUHLÁSKY -N, -S** je přízvuk na předposlední slabice (**padre, dinero, bonito, Alicia, Carmen, Carlos, crisis**)
- u slov zakončených na **SOUHLÁSKU S VÝJIMKOU -N, -S** leží přízvuk na poslední slabice (**hospital, profesor, Brasil, licor, azul**)
- **vymyká-li se** přízvuk těmto **dvěma pravidlům**, pak je **nepravidelný** a musí se **označit** (**Simón, república, príncipe, perdón, jardín**)

Abychom dobře spočítali slabiky a správně položili přízvuk, je nutné vědět, že **jednoduché samohlásky** jsou stejné jako v češtině (a, e, i, o, u), ale dělí se na **silné (a, e, o)** a **slabé (i, u)**. Setkají-li se **dvě silné samohlásky**, tvoří **dvě slabiky** (te-a-tro, ca-ca-o), zatímco spojením **slabé a silné**, případně **dvou slabých**, vzniká **dvojhláska**, a tudíž **jedna slabika**. Stojí-li **dvojhláska** v **přízvučné slabice**, je **přízvuk** na **silné** (Bue-nos Ai-res, bai-le, Die-go), u **dvou slabých** je přízvuk na **druhé** (Sui-za). Dvojhláska zaniká, je-li **přízvuk nepravidelný** a je na **slabé** samohlásce (Ma-rí-a, an-to-lo-gí-a). Ve španělštině existují také **trojhlásky**, které tvoří vždy **jedna silná a dvě slabé** samohlásky (lim-piáis, con-ti-nuáis).

V některých případech grafický přízvuk rozlišuje dvě stejně znějící slova: **sí** (ano) × **si** (jestliže), **él** (on) × **el** (určitý člen).

■ ŠPANĚLSKÁ ABECEDA (alfabeto español)

a a	b be	c ce	ch che	d de	e e	f efe
g ge	h hache	i i latina	j jota	k ka	l ele	ll elle
m eme	n ene	ñ eñe	o o	p pe	q cu	r ere, erre
s ese	t te	u u	v uve	x equis	y i griega	z zeta

I.2. PSANÍ VELKÝCH PÍSMEN

(uso de las mayúsculas)

Používání velkých písmen je ve španělštině častější než v češtině. Kromě velkých písmen na začátku věty po tečce, otazníku nebo vykřičníku se s velkým počátečním písmenem píše:

Jména vlastní (osobní i zeměpisná)

Manuel, Juan (*Jan*), Alicia (*Alice*), España (*Španělsko*), Dinamarca (*Dánsko*), Martínez, los Borbones (*Bourboni*), (el) Perú, La Coruña, La Habana aj.

Člen u těchto podstatných jmen se píše s malým písmenem, pokud je však součástí názvu, píše se s **velkým**.

S velkým písmenem se píše rovněž součásti pojmenování složených z podstatného a přídavného jména:

Nuevo México (*Nové Mexiko*), Felipe el Hermoso (*Filip Sličný*), Castilla la Vieja (*Stará Kastilie*) aj.

S velkým písmenem se píše obecná podstatná jména, která doprovázejí jméno zeměpisné, pokud tvoří součást názvu:

Ciudad de México, Puerto de la Cruz aj.

V případech, kdy není toto jméno nedílnou součástí názvu, se píše s malým písmenem.

el océano Atlántico (*Atlantský oceán*), el mar Mediterráneo (*Středozemní moře*), el puerto de Cartagena (*přístav Cartagena*) aj.

Vlastní názvy

V pojmenování institucí, organizací, společenských zařízení, politických stran, různých událostí, oficiálních dokumentů apod. se píše s velkým písmenem všechna slova kromě členů, spojek a předložek:

Universidad Carolina (*Univerzita Karlova*), Real Academia Española (*Španělská královská akademie*), Museo de Bellas Artes (*Muzeum krásných umění*), Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales (*Ministerstvo práce a sociálních věcí*), Congreso de Diputados (*Poslanecká sněmovna*), Partido Popular (*Lidová strana*), Declaración Universal de los Derechos Humanos (*Všeobecná deklarace lidských práv*) aj.

Zkratky oslovení

Sr. (*señor*), Sra. (*señora*), Ud. (*usted*), D. (*don*)

Jsou-li vypsána jako celá slova, má se používat malé písmeno.

Názvy svátků

Jueves Santo (*Zelený čtvrtek*), Domingo de Ramos (*Květná neděle*), Navidad (*Vánoce*), Semana Santa (*Velikonoce, velikonoční svátky*), Día de la Independencia (*Den nezávislosti*) aj.

Jména dnů v týdnu a měsíců se však píše s malým písmenem (i v datech).

Názvy vesmírných těles a světových stran

S velkým písmenem se píše jen tehdy, uvádíme-li je jako astronomickou nebo geografickou veličinu:

La Tierra gira alrededor del Sol.

Země se točí kolem Slunce.

La brújula señala el Norte.

Kompas ukazuje sever.

S velkým počátečním písmenem se píše světové strany i ve významu geopolitickém: Occidente (*Západ*), Oriente Próximo (*Blízký východ*), Este (*Východ*).

Hay que poner fin a los conflictos en Oriente Próximo.

Je třeba ukončit konflikty na Blízkém východě.

×

Me gusta tomar el sol.

Ráda se opaluju.

Viven en el norte del país.

Bydlí na severu země.

Součásti názvu periodických publikací nebo sbírek

La Vanguardia, El Mundo, Nueva Revista de Filología Hispánica aj.

První slovo titulu literárních a uměleckých děl

Día de perros (*Dny pod psa**), Defensa apasionada del idioma español (*Vášnivá obhajoba španělského jazyka*), La vida es sueño (*Život je sen**) aj.

Ve zkráceném názvu některých děl, která jsou pod tímto krátkým názvem všobecně známá, se člen píše malým písmenem: el Quijote, la Celestina, el Lazarillo aj.

Názvy vědních disciplín a školních předmětů

Yo estudio Filosofía y Carlos Medicina.

Já studuju filozofii a Karel medicínu.

En el instituto no me gustaban la Química y las Matemáticas.

Na střední škole jsem neměl rád chemii a matematiku.

×

La filosofía de Schopenhauer tenía su fundamento en Kant, Platón y la filosofía india.

Zdrojem Schopenhauerovy filozofie byl Kant, Platon a indická filozofie.

Obchodní značky

Coca-Cola, Seat, Jerez, Martini atd.

Pokud se ale značka používá jako obecné pojmenování, píše se malým písmenem:

Hemos pedido una coca-cola, un jerez y un martini seco.

Objednali jsme si jednu kokakolu, jedno sherry a jedno suché martini.

Oficiální názvy cen, soutěží, kulturních událostí

el Premio Cervantes (Cervantesova cena), el Goya (Goyova cena), la Orden de Alfonso X el Sabio (Řád Alfonse X. Moudrého), los Juegos Olímpicos (olympijské hry), la Feria del Libro (knižní veletrh) aj.

Názvy historických epoch

la Edad Media (*středověk*), la Primera Guerra Mundial (*první světová válka*), el Renacimiento (*renesance*), la Contrarreforma (*protireformace*), el Mioceno (*miocén*) aj.

Velkým písmenem se píše i obecná podstatná jména, pokud se jimi označuje konkrétní dějinný fakt:

la Reconquista (*znovudobývání španělského území*), la caída del Muro (*pád berlínské zdi*) aj.

Obecná podstatná jména označující jedinečné instituce, osobnosti apod.

Podobně jako v předchozím případě se řada obecných podstatných jmen píše s velkým písmenem, pokud označují konkrétní nebo jedinečnou organizaci, osobu apod.:

el Rey (*mluvíme-li např. o španělském králi*)

el Presidente (*konkrétní prezident*)

el Papa (*papež*)

el Gobierno (*vláda určité země*)

V případě **Iglesia** (*církev*) – **iglesia** (*kostel*) a **Estado** (*stát*) – **estado** (*stav*) počáteční písmeno odlišuje významy slov.

Pokud je některé výše uvedené obecné podstatné jméno označující konkrétní osobu doprovázeno vlastním jménem, píše se u obecného jména malé písmeno: el rey Juan Carlos I.

Přezdívky, pod kterými jsou známé některé osobnosti

el Libertador (*Simón Bolívar*), el Sabio (*Šalamoun*), Clarín (*Leopoldo Alas*) aj.

* Název, pod kterým byla kniha přeložena do češtiny.

Přídavné jméno santo, santa

Obvykle se píše toto přídavné jméno malým písmenem (*san Antonio, san Francisco*). Pokud je však součástí vlastního jména, píše se velkým písmenem (většinou jde o zkrácení delšího vlastního jména):

San Juan (*san Juan de la Cruz*), Santa Teresa (*santa Teresa de Jesús*) aj.

Velkým písmenem se píše toto přídavné jméno také v případech, kdy je součástí místních názvů:

plaza de Santa Bárbara (*náměstí sv. Barbory*), templo de San Nicolás (*chrám sv. Mikuláše*) aj.

Pozor na zkracování přídavného jména santo před podstatnými jmény mužského rodu (kromě těch, která začínají na To-, Do-: San Nicolás × Santo Tomás).

Jména božstev a biblických postav (a veškeré názvy Boha, Krista a Panny Marie)

Dios (*Bůh*), Cristo (*Kristus*), Jehová (*Jehova/Jahve*), Apolo, la Virgen (*Panna Marie*), el Espíritu Santo (*Duch svatý*), Todopoderoso (*Všemohoucí*), Inmaculada (*Neposkvrněná*) apod.

Znamení zvěrokruhu

Tauro/Toro (*Býk*), Libra/Balanza (*Váhy*), Leo/León (*Lev*), Virgo/Virgen (*Panna*) atd.

V dopisech po oslovení, po němž následuje dvojtečka

Estimados señores: Acabamos de recibir su amable carta...   *Vážený pánové, právě jsme obdrželi Váš dopis...*

POZNÁMKA:

- Pokud je celé slovo nebo věta psáno velkými písmeny, musí se i v tomto případě označit přízvuk:
MANUEL VÁZQUEZ MONTALBÁN, GRAMÁTICA DIDÁCTICA DEL ESPAÑOL

– **Oproti češtině se s malým písmenem píše jména národnostní a obyvatelská:**

el checo (*Čech*), los españoles (*Španělé*), un madrileño (*Madridán*) atd.

– V korespondenci **se nikdy nepíše** osobní zájmena (Vy) nebo přivlastňovací (Váš, Vaše) velkým písmenem:

En respuesta a su carta...

V odpovědi na Váš dopis...

Nos dirigimos a ustedes...

Obrácíme se na Vás...

I.3. INTERPUNKCE

(la puntuación)

I) Základní interpunkční znaménka

(los signos de puntuación)

Ve španělštině se užívají následující základní interpunkční znaménka:

punto	.	tečka
coma	,	čárka
punto y coma	;	středník
dos puntos	:	dvojtečka
puntos suspensivos	...	tři tečky
signos de interrogación	¿ ?	otazníky
signos de exclamación	¡ !	vykřičníky
paréntesis	( )	závorky
corchetes	[ ]	hranaté závorky
raya	-	pomlčka
comillas	“ ”, « », ‘ ’	uvozovky

V následujícím přehledu neuvádíme poučení o interpunkčních znaménkách, jejichž používání je shodné s češtinou, např. o používání tečky.

Ve většině případů se interpunkční znaménka používají stejně nebo podobně jako v češtině, pouze kladení čárky se řídí ve španělštině značně odlišnými pravidly, která nejsou tak přísná jako v češtině. Užití čárky je často ponecháno na citu a vůli pisatele, zvláště před větami vedlejšími.

Čárka

a) Čárkou oddělujeme vždy, stejně jako v češtině, **oslovení**:

Pepe, tráeme la escoba.

Pepo, přines mi koště.

¿Cómo estáis, amigos?

Jak se máte, přátelé?

POZNÁMKA:

Pravidlo o používání otazníku viz dále v oddíle *Otazník a vykřičník*.

b) Čárkou se oddělují veškeré **vsuvky, vložené věty, přístavky, dodatečně nebo volně připojené větné členy, citoslovce** apod.:

Los Habsburgo, familia reinante en Austria desde 1278 hasta 1918, cuyo imperio se extendió a otros territorios, incluida España, toma su nombre del castillo familiar Habichtsburg, construido en el siglo XVI en Suiza.

Habsburkové, rod vládnoucí v Rakousku od r. 1278 do r. 1918, jejichž říše se rozšířila na další území, včetně Španělska, má své jméno podle rodového hradu Habichtsburg, postaveného v 16. století ve Švýcarsku.

Manuel, su novio, está ahora en Brasil.
¡Caramba, qué mala suerte tienes!

*Manuel, její snoubenec, je teď v Brazílii.
Ty jo, ty máš ale smůlu!*

Doporučuje se psát čárku vždy před výrazy uvozenými: *excepto, incluso, salvo, menos*:
Todos han estado ya en España, excepto yo.

Kromě mě už všichni byli ve Španělsku.

- c) Čárkou se oddělují, stejně jako v češtině, gramaticky ekvivalentní členy věty, tj. **několikanásobné větné členy nebo souvětí**, pokud nejsou spojeny spojkami *y, o, ni*:

Tienen que participar todos: profesores, estudiantes, personal administrativo, hasta las cocineras del comedor.
Por la tarde compra el pan, saca la basura y barre la cocina.
Puede hacerlo Lola o Mariana.

*Musí se zúčastnit všichni: profesori, studenti, administrativní pracovníci, dokonce i kuchařky z jídelny.
Odpoledne kup chleba, vynes smetí a zameť kuchyni.
Může to udělat Lola nebo Mariana.*

Někdy se však klade čárka i před uvedené spojky (*y, o, ni*), a to v případech, kde obsah předchozí části se liší od dalšího připojeného členu nebo věty:

Compró regalos para su madre, su padre y su hermano, y se fue a casa.

Koupila dárky pro maminku, tatínka a bratra a šla domů.

- d) Čárka se klade v neúplné větě **místo vynechaného slovesa**:

Su hija mayor está en el extranjero; la menor, en casa.

Její starší dcera je v cizině, mladší doma.

- e) Čárka se píše **uvnitř většícího celku** (věty), jestliže se souvětí skládá z více celků, přičemž celky jsou od sebe odděleny středníkem (viz též příklad výše):

Me dijo que quedaríamos a las cuatro; a su mujer, que estaría en casa a las seis; y a su padre, que lo llamaría a las nueve.

Řekl mi, že se setkáme ve čtyři, své ženě řekl, že přijde domů v šest, a svému otci, že mu zavolá v devět.

- f) Čárkami se oddělují spojovací nebo vysvětlovací výrazy jako: **además** (*kromě toho, navíc*), **asimismo** (*rovněž, také*), **sin embargo** (*avšak*), **no obstante** (*nicméně, avšak*), **por lo tanto** (*proto*), **por consiguiente** (*proto, tudíž*), **en consecuencia** (*tudíž*), **en tal caso** (*v tom případě*), **es decir** (*to jest*), **en fin** (*konečně, koneckonců*), **en primer lugar** (*nejprve, na prvním místě*). Rovněž řada příslovcí se obvykle odděluje čárkou: **generalmente** (*obvykle*), **evidentemente** (*zřejmě, očividně*), **efectivamente** (*vskutku, skutečně*), **posiblemente** (*možná*), **finalmente** (*konečně, nakonec*), **por regla general** (*obvykle*) apod.

Aquí consta: Entrada prohibida. En tal caso, tenemos que dar una vuelta completa.
Efectivamente, han acudido todos.

*Tady stojí: Vstup zakázán. V tom případě to musíme celé obejít.
Skutečně přišli všichni.*

Pokud tyto výrazy stojí uprostřed věty, oddělují se čárkou před i za:

Tiene Ud. razón, es muy ventajoso, no obstante, el instituto no puede comprarlo por no disponer de fondos suficientes.

Máte pravdu, je to velmi výhodné, nicméně institut to nemůže koupit, protože nemá dostatek prostředků.

POZNÁMKA:

- Ve španělštině se výrazy *sin embargo* a *no obstante* často kladou uprostřed věty, v českém překladu jim odpovídají spojky *avšak, nicméně*, které uvozují větu vedlejší, nebo příklonná spojka (následuje za příslušným slovem) *však*:
El debate fue, como siempre, muy animado; los incidentes, sin embargo, no se repitieron.

Debata byla jako vždycky velmi živá, incidenty se však už neopakovaly.

- g) Stejně tak se oddělují čárkami i jiná **příslivečná určení, zvláště na začátku věty**:

A principios del siglo XVI, Hernán Cortés se estableció en el continente americano.
En sus últimos años de vida, envió dos naves para ayudar a Francisco Pizarro en Lima.

*Začátkem 16. století se Hernán Cortés usadil na americkém kontinentě.
V posledních letech svého života poslal dvě lodi na pomoc Francisku Pizarrovi v Limě.*

- h) Čárka se klade **v souvětích před hlavní větu**, pokud následuje po větě vedlejší:

En cuanto vuelvas, avísame.
Aunque estoy malo, lo terminaré.

*Jakmile se vrátíš, dej mi vědět.
Ačkoliv je mi špatně, dokončím to.*

i) Čárkami se oddělují též **polovětné vazby s gerundiem nebo přičestím**, zvláště pokud jsou delší:

Hablando claro, él no es ningún Einstein. *Řekneme-li to přímo, on není žádný Einstein.*
Una vez firmado el contrato, no es posible cambiar nada. *Jakmile je smlouva podepsána, nelze nic změnit.*

j) V **souvětích odporovacích nebo přípustkových** se čárka píše před spojkami **pero** (ale), **sino que** (nýbrž, ale), **mas** (ale, avšak), **aunque** (ačkoliv, i když, i kdyby) apod.:

Han anunciado buen tiempo, pero llueve a cántaros. *Hlásili pěkné počasí, ale lijí jako z konve.*
No sólo no desaparecen las manchas, sino que van extendiéndose. *Skvrny nejenže nemizí, nýbrž se stále zvětšují.*
No lo haría, aunque me pagaran. *Neudělal bych to, i kdyby mi platili.*

V **souvětích příčinných** před spojkami **porque** (protože), **ya que** (poněvadž), **puesto que/dado que/debido a que** (vzhledem k tomu, že; protože) aj.:

No pude llegar a tiempo a la conferencia, porque el tren llevaba retraso. *Nemohl jsem přijít včas na přednášku, protože vlak měl zpoždění.*
Hablan perfectamente español, dado que pasaron doce años en España. *Mluví perfektně španělsky, protože (vzhledem k tomu, že) strávili 12 let ve Španělsku.*

V souvětích důsledkových před spojkami jako **así que** (takže), **conque** (takže, tudíž) apod.:

Me han regalado dos libros iguales, así que tengo que devolver uno. *Darovali mi dvě stejné knihy, takže musím jednu vrátit.*

U vztahných vět se oddělují čárkou pouze ty věty vedlejší, které **lze vynechat bez porušení smyslu** souvětí, tzv. věty vztahné vysvětlující (explicativas):

Su amigo, que es de Ostrava, viene a estudiar Medicina a Praga. *Její přítel, který je z Ostravy, jde studovat medicínu do Prahy.*
El Greco, cuyas obras vimos en Toledo, nació en Creta. *El Greco, jehož díla jsme viděli v Toledo, se narodil na Krétě.*

×

Los pasajeros que no tienen todavía los billetes tienen que pasar por taquilla. *Cestující, kteří ještě nemají jízdenky, se musí dostavit k přepážce.*
Es el libro cuyo argumento te expliqué. *To je ta kniha, jejíž zápletku jsem ti vyprávěl.*

Na rozdíl od češtiny se nikdy neklade čárka před **que** ve významu *že, aby, než*:

Dicen que se acerca un temporal. *Říkají, že se blíží vichřice.*
Le aconsejaron que fuera a un balneario. *Doporučili mu, aby jel do lázní.*
Su último libro es más interesante que el anterior. *Jeho poslední kniha je zajímavější než ta předcházející.*

k) Čárka se píše v dopisech **před datem**, které následuje za označením místa:

Salamanca, 21 de enero de 2010 *Salamanca 21. ledna 2010*

l) Čárkou se **odděluje v adresách číslo domu** od ulice, náměstí apod.:

Carretas, 26
Puerta del Sol, 58

m) Na rozdíl od češtiny, kde před zkratkami *atd., apod.* není čárka, se ve španělštině **před etc.** čárka klade vždy:

Organizamos todo tipo de eventos: bodas, congresos, conferencias, etc. *Organizujeme všechny typy akcí: svatby, kongresy, přednášky atd.*

Středník

Středník ve španělštině je znaménko, jehož užití nejvíce záleží na subjektivním chápání výpovědi.

- a) Jak již bylo uvedeno výše (oddíl *Čárka, e*), středník odděluje větší významové celky, uvnitř kterých bývá čárka, příp. spojka:

El elemento predominante de la zona norte es el Altiplano, que más allá de la frontera del río Bravo enlaza con las tierras altas centrales de EUA; está delimitado a este y oeste por dos grandes cadenas montañosas, que transcurren paralelas en dirección Norte-Sur: la sierra Madre Oriental y la sierra Madre Occidental.

Převládajícím prvkem severní oblasti je náhorní rovina Altiplano, která za hranicí, již tvoří řeka Bravo, navazuje na centrální vysočiny USA; na východě a na západě je ohraničená dvěma velkými horskými masívy, které leží paralelně ve směru sever – jih: východní Sierra Madre a západní Sierra Madre.

- b) Odděluje dvě nezávislé věty, mezi kterými je však úzká souvislost. V tomto případě lze užit i tečky:

En cuanto vio a Elena, decidió conquistarla; le mandaba flores, componía poemas y, por fin, la invitó a su rancho.

Jakmile uviděl Elenu, rozhodl se, že ji získá; posílal jí květiny, skládal básně a nakonec ji pozval na svůj statek.

- c) Poměrně často se užívá mezi větami před **spojkami odporovacími, přípustkovými, důsledkovými**, jako: **pero** (*ale*), **aunque** (*ačkoliv, i když, i kdyby*), **mas** (*ale, avšak*), **sin embargo/no obstante** (*avšak, nicméně*), **por (lo) tanto/por consiguiente** (*proto, tudíž*) aj. V těchto případech lze použít také čárky (viz výše *Čárka, j*), zvláště pokud jsou věty krátké.

Invirtieron millones en el proyecto; sin embargo, los resultados no fueron los que esperaban al principio. En Paraguay fracasó la reforma de educación; por consiguiente, también el modelo de educación bilingüe.

Investovali miliony do toho projektu, avšak výsledky nebyly takové, jaké na začátku očekávali. V Paraguayi zkrachovala reforma školství, a tudíž i model bilingvní výuky.

Dvojtečka

Kromě případů shodných s češtinou se dvojtečka klade ve španělštině po oslovení v dopisech:

Estimados señores:
Hola, Julia:

*Vážení pánové!
Nazdar, Julie!*

Otazník a vykřičník

Tato znaménka se kladou ve španělštině téměř shodně s češtinou. Výrazným znakem španělské interpunkce je však psaní obrácených otazníků a vykřičníků na začátku věty, případně na začátku toho oddílu, kde začíná samotná otázka nebo zvolání:

¿Qué hacéis?
Niños, ¿queréis comer?
¡Mira, Juanito!
¡Qué maravilla!

*Co děláte?
Děti, nechcete jíst?
Podívej se, Honzíku!
To je ale nádhera!*

Je-li v tázací nebo zvolací větě oslovení na začátku, píše se otazník nebo vykřičník až na začátku tázací nebo zvolací části, ale v případě, kdy oslovení následuje, píše se otazník nebo vykřičník až za oslovením (viz příklady).

Uvozovky a pomlčka

Ve španělštině se užívají tři typy uvozovek (“ ”, « », ‘ ’). Užívají se ve stejných případech jako v češtině, tzn. u citátů, doslovných výroků, při vkládání slov nespisovných nebo cizích do výpovědi, u výrazů, které chceme zdůraznit nebo vytknout apod.

Na rozdíl od češtiny se obvykle **nepoužívají k uvádění přímé řeči**; ta se ve španělštině uvádí většinou pomlčkou. Avšak nevyřčené myšlenky postav se označují uvozovkami:

“¡Ay, pobre de mí! ¿Qué pasará esta vez?”
me pregunté a mí misma.

*Ach, já chudák! Co se stane tentokrát?,
ptala jsem se sama sebe.*

×

– ¿Cuándo me lo comprarás?

„Kdy mi to koupíš?”

– No sé exactamente, pero seguro que esta semana.

„Nevím přesně, ale určitě tento týden.“

– Si quieres pruebas, puedo mandártelas – me dijo.

„Jestli chceš důkazy, můžu ti je poslat,“ řekla mi.

Na rozdíl od češtiny se ve španělštině píše uvozovky jen nahoře, a to i na začátku citace.

II) Pomocná znaménka

Kromě základních interpunkčních znamének uvedených v 1. části se ve španělštině používají ještě tzv. pomocná znaménka, jejichž užití je z velké části shodné s češtinou. Uvádíme proto jen jejich přehled s příslušnými španělskými názvy. Pouze dělení slov, a tudíž kladení spojovací čárky (spojovníku), je do určité míry odlišné od češtiny, proto dále uvedeme i základní pravidla pro dělení slov.

diéresis o crema	¨	rozlučník, tréma
guion/guión	-	spojovník
guion/guión bajo	–	podtržítko
barra	/	lomítko
signo de párrafo	§	paragraf
apóstrofo	'	apostrof, odsuvník
asterisco	*	hvězdička
llaves	{ }	složené závorky
arroba	@	zavináč

Rozlučník se ve španělštině používá v zásadě jen nad písmenem *u* ve spojení **güe, güi**, kde označuje, že se *u* bude vyslovovat [g^ue, g^ui]. V básnických textech se může použít, aby se naznačilo, že ve výslovnosti bude zrušena dvojhláska, která se rozdělí na dvě slabiky: *rü/i/do*.

Spojovník se píše podobně jako v češtině uvnitř některých **složených přídavných jmen**, a to:

- je-li složené přídavné jméno tvořeno dvěma přídavnými jmény, z nichž první si uchovává stále zakončení mužského rodu v jednotném čísle, druhé se pak shoduje s podstatným jménem:
teórico-práctico (enseñanza teórico-práctica *teoreticko-praktická výuka*),
técnico-administrativo (tareas técnico-administrativas *administrativně-technické úkoly*) aj.
- u přídavných jmen složených ze dvou obyvatelských přídavných jmen, mezi nimiž je vztah vzájemnosti:
hispano-italiano (las relaciones hispano-italianas *španělsko-italské vztahy*) aj.

III) Dělení slov

I ve španělštině v zásadě platí, že se slova dělí na hranici slabik. Je třeba ale dodržovat následující základní pravidla:

- a) Zdvojená písmena **rr**, **ll** a **ch** se nesmí rozdělit, protože označují jednu hlásku: *ca-rro*, *pan-ta-lla*, *man-che-go*.
Jedinou výjimkou je skupina **rr**, která vznikla přidáním předpony zakončené na *r* před slovo začínající na *r*:
su-per-rá-pi-do, *hi-per-re-a-lis-mo*.
- b) Skupinu dvou souhlásek dělíme obvykle (s výjimkou uvedenou pod bodem c)) tak, že první souhláska se připojí k předcházející slabice a druhá ke slabice následující:
in-ten-ción, *lec-ción*, *es-ta-tua*.
- c) Nedělí se skupiny tvořené souhláskou **b**, **c**, **d**, **f**, **g**, **k**, **p**, **t + r** nebo **l**. Vždy jimi začíná slabika na novém řádku:
ha-blar, *de-trás*, *a-ma-ble*, *re-cla-mar*, *po-bre*.
Pouze v případě skupin **br** a **bl**, které vznikly přidáním přípony k jinému slovu, lze tyto skupiny rozdělit:
sub-ra-yar, *sub-li-mi-nal*.
- d) Je-li ve slově skupina tří souhlásek, obvykle (s níže uvedenou výjimkou) se připojují první dvě souhlásky k předchozí slabice a třetí k slabice následující:
cons-tan-te, *obs-ti-nado*, *ins-ta-la-do*.
Jestliže však druhou a třetí souhlásku tvoří některá ze skupin uvedených pod bodem c), připojí se k předchozí slabice pouze jedna souhláska a nedělitelná skupina tvoří začátek další slabiky:
ham-bre, *en-trar*, *in-flar*, *des-gra-cia*.
- e) Skupinu čtyř souhlásek dělíme tak, že první dvě souhlásky patří k předchozí slabice a druhé dvě k následující:
cons-truc-ción, *abs-trac-ción*.
- f) Nikdy se nedělí dvojhlásky a trojhlásky: *cau-sa*, *vie-ne*, *lim-piáis*.

Ejercicios 1–4

II. TVAROSLOVÍ

II.1. ČLEN

(el artículo)

Podstatná jména jsou ve španělštině obvykle doprovázena určitým nebo neurčitým členem. Jejich použití velmi záleží na skutečnosti, zda se jedná o informaci, která se vztahuje k něčemu již známému nebo k něčemu, o čem je mluvčí informován z předcházejícího projevu. Je nutné zdůraznit, že uvedená pravidla jsou často pouze orientační, protože v používání členu hraje důležitou roli subjektivní vnímání mluvčího.

A) Funkce členu

Člen ve španělštině doprovází obvykle podstatné jméno, avšak může doprovázet i jiné slovní druhy (infinitiv, zájmeno, přídavné jméno, částici či celou větu), které tímto způsobem zpodstatňuje.

El saber no ocupa lugar.

Las mías tienen cuatro años.

Al final me quedé con la roja.

Siempre compra lo caro.

Es importante saber el cuándo y el cómo.

Nunca admito un no por respuesta.

Me pondré el que más te guste.

No te hagas el sordo.

¡Ya habló la lista!

Me encanta el dulce.

Znalosti nezabírají žádné místo.

Těm mým jsou čtyři roky.

Nakonec jsem si vzala tu červenou.

Vždy kupuje to drahé.

Je důležité vědět kdy a jak.

Nikdy neberu ne jako odpověď.

Obleču si ten, který se ti bude nejlíp líbit.

Nedělej, že neslyšíš.

Chytrá promluvila!

Miluji sladké.

POZNÁMKA:

Mezi člen a podstatné jméno lze vložit přídavná jména či další určující výrazy:

la tan entrañable abuela Jacinta

ta zlatá babička Jacinta

B) Obecná pravidla pro použití členu

Obecně můžeme použít člen určitý, člen neurčitý či člen úplně vynechat, a to dle významu:

a) člen určitý používáme, když doprovází podstatné jméno, které označuje věc jedinečnou, abstraktní či konkrétní, tj. určitou věc nebo všechny věci jednoho druhu

el castillo de Praga

la torre Eiffel

los planetas

las plantas acuáticas

Pražský hrad

Eiffelova věž

planety

vodní rostliny

b) člen neurčitý používáme, jestliže doprovází podstatné jméno, které označuje jednu či několik neurčitých počítatelných věcí, kromě nichž mohou existovat i jiné

un árbol

una estatua

unos libros

unas universidades

strom

socha

knihy

univerzity

c) **člen nepoužíváme**, pokud se podstatné jméno chápe jako součást celku, dále v případě, že se jedná o použití látkových jmen nebo když je příslušné podstatné jméno použito v abstraktním významu

Los animales tienen patas.	<i>Zvířata mají tlapy.</i>
la mesa de madera	<i>dřevěný stůl</i>
Año de nieves, año de bienes.	<i>Únor bílý, pole sílí.</i>

POZNÁMKA:

V některých případech máme všechny tři možnosti (se členem určitým, se členem neurčitým nebo bez členu), avšak význam je poněkud rozdílný:

1. Construye las casas.	×	<i>Staví ty domy.</i> (jsou to konkrétní domy, pro mluvčího známé)
2. Construye unas casas.	×	<i>Staví nějaké domy.</i> (nevíme přesně jaké)
3. Construye casas.		<i>Staví domy.</i> (obecně – mluvíme o profesi – je stavitelem)

C) Člen určitý

(el artículo definido)

1. Tvary určitého členu

	mužský rod	ženský rod	střední rod
jednotné číslo	EL	LA	LO
množné číslo	LOS	LAS	-
stažené formy	A + EL > AL DE + EL > DEL	-	-

POZNÁMKA:

Člen nelze stáhnout s předložkou, pokud je součástí podstatného jména, např. jména zeměpisného, uměleckého díla.

Viajó en tren a El Ferrol.	<i>Cestoval vlakem do El Ferrolu.</i>
Salió de El Cairo la semana pasada.	<i>Odcestoval z Káhiry minulý týden.</i>

Překlad členu do češtiny není nutný, ale pokud se jedná o konkrétní předmět, který je mluvčímu známý, přeložíme člen pomocí ukazovacího zájmena.

He encontrado las llaves.	<i>Našel jsem ty klíče.</i>
---------------------------	-----------------------------

2. Použití členu určitého

Určitý člen se užívá:

a) **pokud mluvíme o něčem, co je adresátovi již známo**

Estos son los libros de los que te hablé.	<i>To jsou (ty) knihy, o kterých jsem mluvil.</i>
He visto el coche nuevo.	<i>Viděl jsem (to) nové auto.</i>

b) **při upřesnění rozvíjejícím větným členem**

La reunión de hoy se ha aplazado.	<i>Dnešní schůze byla odložena.</i>
El gato que tienes es muy arisco.	<i>Ta tvoje kočka je velmi divoká.</i>
La isla de los piratas está deshabitada.	<i>Ostrov pirátů není obydlený.</i>

c) v odkazovací funkci (nahrazuje podstatné jméno)

¿Quieres una tapa? Las de aquí son muy buenas.
¿Son tuyas estas gafas? – No, las mías son negras.

*Chceš jednohubku? Ty zdejší jsou moc dobré.
Tyto brýle jsou tvoje? – Ne, moje jsou černé.*

d) pro vyjádření všeobecného významu podstatných jmen

El submarino es un invento español.
Los catalanes y los vascos son conocidos por su gastronomía.
La lluvia es un fenómeno atmosférico.
El deporte es sano.

*Ponorka je španělský vynález.
Katalánci a Baskové jsou známí svou kuchyní.
Děšť je atmosférický jev.
Sport je zdravý.*

e) s abstraktními podstatnými jmeny

La paciencia es la madre de la ciencia.

Trpělivost je matkou vědy.

POZNÁMKA:

V případě abstraktních podstatných jmen se člen vynechává, jestliže spojení předložky a jména plní funkci příslovce: Es necesario proceder con cuidado. *Je třeba postupovat opatrně.*

f) u jmen osob, pokud jim předchází obecné podstatné jméno (*el señor, la señora, la princesa, el coronel* apod.)

Ayer vino la señora Gutiérrez.
Me presentó a la princesa Estefanía de Mónaco.

*Včera přišla paní Gutiérrezová.
Představil mi monackou princeznu Stefanií.*

- Člen se nepoužívá v případě oslovení – viz E) Vynechávání členu, g)
- Podstatné jméno *don, doña* se používá vždy bez členu – viz E) Vynechávání členu, h)

g) u názvů jedinečných jevů, předmětů a skutečností a u světových stran

El eclipse del Sol pudo verse en toda Europa.
Hay quien todavía busca la piedra filosofal.
El golpe de estado de 1981 acabó en fiasco.
Los noruegos viven en el norte de Europa.

*Zatmění Slunce bylo vidět v celé Evropě.
Někteří stále ještě hledají kámen mudrců.
Puč z roku 1981 skončil fiaskem.
Norové žijí na severu Evropy.*

h) při pojmenování různých druhů sportů

No sé jugar al tenis.
El boxeo es un deporte violento.

*Neumím hrát tenis.
Box je násilný sport.*

i) u názvů institucí, organizací, politických stran apod. (i v případě zkratk)

El Instituto Nacional de Empleo tiene su sede en Madrid.
La OTAN es una organización militar.
Su partido preferido es el PNV.

*Hlavní sídlo Úřadu práce je v Madridu.
NATO je vojenská organizace.
Jeho nejoblíbenější politická strana je Baskická nacionalistická strana.*

j) u časových údajů**■ vždy před čísly označujícími hodinu**

Nos veremos a las tres.
Son las ocho y media.

*Uvidíme se ve tři.
Je půl deváté.*

■ při udávání dat

El 4 de junio viajaré a España.

4. června pojedu do Španělska.

■ u označování dnů a ročních období, v případě, že jim nepředchází sloveso ser

Me reuniré con ella el martes.

Sejdu se s ní v úterý.

Hoy es martes.

Dnes je úterý.

■ při udávání určitého věku, kdy se něco stalo

Tuvo su primer hijo a los cuarenta y dos años.

První dítě měla ve dvačtyřiceti.

x

■ **při udávání určité doby, která uplynula**

Volvió a casarse a los cuatro años de enviudar.

Znovu se oženil čtyři roky poté, co ovdověl.

■ **při označování částí dne s předložkou por** (někdy i a):

por la mañana, por la tarde, por la noche, al mediodía

ráno/dopoledne, odpoledne, večer, v poledne

a media noche, a media tarde

x

(o půlnoci), (v polovině odpoledne)

■ **v ... letech**

Fundó su empresa en los años treinta.

Založil svou firmu ve třicátých letech.

k) při označování řek, moří, oceánů, hor a pohoří

El Sena pasa por París.

Seina protéká Paříží.

Nos bañamos en el Cantábrico.

Koupali jsme se v Kantaberském moři.

El Ártico es un océano muy frío.

Arktický oceán je velmi studený.

El Aconcagua se encuentra en Argentina.

Aconcagua se nachází v Argentině.

El Himalaya es la cordillera más alta del mundo.

Himaláje jsou nejvyšším pohořím na světě.

l) u vlastních jmen a zeměpisných názvů, pokud jsou rozvinuta přívlastkem

En el Chile de Pinochet no había libertad.

Za Pinocheta nebyla v Chile svoboda.

La pequeña Clara no sabía dónde estaba.

Malá Klára nevěděla, kde je.

Visitaremos la célebre Barcelona.

Navštívíme slavnou Barcelonu.

m) u názvů některých regionů, měst a zemí, především u víceslovných názvů

■ **názvy států, jejichž součástí je obecné označení (república, estados, reino), lze použít se členem i bez členu**
(los) Estados Unidos, (la) República Checa, (el) Reino Unido

■ **názvy všech latinskoamerických zemí lze použít se členem i bez členu**

(el) Perú, (el) Panamá, (el) Ecuador, (la) Costa Rica, (la) Venezuela

■ **u některých vlastních jmen, kde je člen součástí názvu a píše se velkým písmenem**

La Haya (*Haag*), La Habana (*Havana*), La Coruña (*Coruña*), La Mancha, La Rioja, El Salvador

V těchto případech nedochází ke stahování předložek a a de se členem: **a El** Escorial, **de El** Cairo atd.

n) v případech, kdy se osobní jméno nebo zeměpisný název vyskytuje v zástupné funkci, jako např. označení pro fotbalový klub, obraz, dílo apod.

el Sevilla, el Barcelona (*fotbalové kluby*), el Quijote (*kniha*)

o) u přídavného jména ve 3. stupni

Siempre elegimos la ruta más larga.

Vždy zvolíme nejdelší trasu.

Se trata de la peor crisis de toda la historia.

Jedná se o nejhorší krizi všech dob.

p) před příjmeními v množném čísle označujícími rodinu

Los Martínez son muy agradables.

Martínezovi jsou velmi příjemní.

Los Bush pasaron el fin de semana en el campo.

Bushovi strávili víkend na venkově.

q) u jmen dynastií a obecně známých rodin

Los Trastámara fue una dinastía castellana.

Trastámarové byli kastilská dynastie.

U označení dynastií se většinou používá člen v množném čísle a jméno v jednotném čísle (*los Habsburgo*, *los Borgia*), ale v některých případech jsou v množném čísle člen i jméno (*los Borbones*, *los Austrias*).

r) u příjmení známých žen

La Caballé cantó su mejor aria.

La Pantoja es una cantante andaluza.

Caballé zpívala svoji nejlepší árii.

Pantoja je andaluská zpěvačka.

s) u přezdívek

Le llamaban „el Chino” por su origen oriental.

La Thatcher era conocida como la Dama de Hierro.

Říkali mu Číňan, protože byl orientálního původu.

Thatcherová byla známá jako Železná lady.

t) v některých případech před číslovkou**■ s číslovkou dos (los/las dos) má význam oba/obě**

No sabía si elegir uno u otro, así que he elegido los dos.

Nevěděl jsem, který si mám vybrat, tak jsem si vybral oba.

■ s vyššími číslovkami má význam všichni

Al final vinieron los cuatro y fuimos al cine.

Nakonec přišli všichni čtyři a šli jsme do kina.

■ při udávání procent

El 20% de los españoles compran por Internet.

20 % Španělů nakupuje přes internet.

u) v některých případech ve výčtu (jedná-li se o jedinečné skutečnosti a o podstatná jména v jednotném čísle, která chceme zdůraznit)

Perdió el interés por el cine, el teatro, la danza y hasta por la música.

Ztratil zájem o kino, divadlo, tanec a dokonce i o hudbu.

– Pokud věta obsahuje výčet podstatných jmen, která tvoří jeden celek, používáme člen pouze u prvního podstatného jména, ale u ostatních již ne, i kdyby byla odlišného rodu.

Los mosquetes, cañones y bombardas no bastaron para frenar al enemigo.

Mušketý, děla a hmoždíře k zastavení nepřítele nestačily.

– Pokud je ovšem první podstatné jméno ženského rodu a následující rodu mužského, doporučuje se používat člen u každého podstatného jména zvlášť.

Las bibliotecas, los colegios y los hospitales forman parte de cualquier ciudad grande.

Knihovny, školy a nemocnice jsou součástí každého velkého města.

v) v ustálených vazbách

dar los buenos días

dar las gracias

ir al centro/al trabajo/a la universidad

pozdravit

poděkovat

jít do centra/do práce/na univerzitu

3. Člen rodu středního LO

Člen středního rodu nemůže stát nikdy s podstatným jménem, neboť ve španělštině neexistují podstatná jména středního rodu. Používá se pouze v těchto případech:

a) zpodstatňuje přídavná jména, která se nevztahují k určitému podstatnému jménu. Sloveso je v jednotném čísle.

Lo bueno es que no ha llovido.

Lo importante es que estamos vivos.

Je dobré, že nepršelo.

Důležité je, že jsme naživu.

b) zpodstatňuje přivlastňovací zájmena samostatná v mužském rodě

Lo mío es peor que lo tuyo.

To moje (případ, problém) je horší než to tvoje.

c) zpodstatňuje přičestí sloves

Lo bebido provocó que durmiéramos toda la noche.

To, co jsme vypili, mělo za následek, že jsme spali celou noc.

d) zpodstatňuje přívlastkové věty se vztažným zájmenem *que*

Lo que me dijiste ayer no era cierto.

To, co jsi mi řekl včera, nebyla pravda.

e) s přídavným jménem nebo příslovcem ve vazbě *lo* + *přídavné jméno/příslovce* + *que* má zesilující význam. V tomto případě může mít přídavné jméno jakýkoli rod a číslo.

No sabes lo listo que soy.

Ani nevíš, jak jsem chytrý.

¡Lo cerca que estás y lo poco que nos vemos!

Jak jsi blízko a jak málo se vidáme!

¡Lo grandes que son estas ciudades!

Tahle města jsou ale velká!

f) mluvíme-li o něčem blíže nespecifikovaném, přičemž však mluvčí vědí, o co se jedná

Lo ocurrido ayer no me gustó.

Nelíbilo se mi to, co se stalo včera.

Lo de tu propuesta no me parece mal.

To, co jsi navrhoval, se mi nezdá špatné.

g) ve třetím stupni příslovčí

Habla lo más claramente posible.

Mluv co nejjasněji.

Corre lo más deprisa que puedas.

Utíkej co nejrychleji.

h) k zesílení významu ve vazbě *ser/estar* + *de* + *přídavné jméno* ve druhém stupni

¡Es de lo más sencillo!

Nemůže být nic jednoduššího.

¡Está de lo más insoportable!

Chová se úplně nesnesitelně.

D) Člen neurčitý

(el artículo indefinido)

1. Tvary členu nerčitého

	mužský rod	ženský rod
jednotné číslo	un	una
množné číslo	unos	unas

Neurčité členy *un*, *una*, *unos* a *unas* mohou mít specifický, nespecifický nebo obecný význam:

Specifický:

Busco a un profesor que habla checo.

Hledám učitele, který mluví česky.

(konkrétního učitele, o kterém vím, že mluví česky)

Nespecifický:

Busco un profesor que hable checo.

Hledám učitele, který by mluvil česky.

(jakéhokoli učitele, který mluví česky)

Obecný:

Tener un buen profesor es importante.

Mít dobrého učitele je důležité.

Při překladu do češtiny se někdy člen neurčitý překládá zájmenem neurčitým *nějaký*, tvary množného čísla také neurčitou číslovkou *několik*:

Ayer te llamó una chica.

Včera ti volala nějaká dívka.

He visto unos libros interesantes.

Viděl jsem několik zajímavých knih.

2. Použití neurčitého členu

Neurčitý člen se používá:

a) u osob, věcí, skutečností a jevů dosud neznámých či blíže neurčených

La vi salir con un hombre	<i>Viděl jsem ji odcházet s nějakým mužem.</i>
Encontró unas cajas en el desván.	<i>Na půdě našel několik beden/nějaké bedny.</i>

b) u rozvinutého přísudku jmenného se sponovým slovesem *ser*

Es una historia muy triste.	<i>Je to velmi smutný příběh.</i>
Es un actor conocido.	<i>Je to slavný herec.</i>
Praga es una ciudad muy bonita.	<i>Praha je velmi hezké město.</i>

c) v případech, kdy osobu, věc, skutečnost či jev začleňujeme do obecnější skupiny

He comprado un coche japonés.	<i>Koupil jsem si japonské auto.</i>
Ese mueble es un Luis XVI.	<i>Je to nábytek ve stylu Ludvíka XV.</i>

d) před číslovkou ve významu *asi, přibližně, okolo*

En la conferencia había unas 80 personas.	<i>Na konferenci bylo asi 80 lidí.</i>
El precio es de unos 300 euros.	<i>Stojí to přibližně 300 eur.</i>
Un 15% de los encuestados no quiso responder.	<i>Asi 15 % dotazovaných odmítlo odpovědět.</i>

e) po neosobním výrazu *hay*

Hay un nombre para cada cosa.	<i>Všechno má svůj název.</i>
Hay unas personas interesadas en la compra.	<i>Nějací lidé mají o tu koupi zájem.</i>

POZNÁMKA:

Pokud se jedná o látková podstatná jména a o podstatná jména v množném čísle, člen se někdy vynechá:

Si quieres comer algo, en la cocina hay pan y latas de atún.	<i>Jestli chceš něco jíst, tak v kuchyni je chleba a konzervy s tuňákem.</i>
--	--

f) s významem zesilujícím nebo zdůrazňujícím (často též se zájmenem *todo* nebo ve vazbě *estar hecho*)

Es todo un caballero.	<i>To je ale gentleman.</i>
Fue todo un espectáculo.	<i>To bylo ale představení.</i>
Está hecho un holgazán.	<i>Je z něj lenoch.</i>

POZNÁMKA:

Podobný význam má též použití jména se členem neurčitým (vyjadřuje se určitá charakteristika nebo typ):

Está hecho un Don Juan.	<i>Je z něj hotový donchuán.</i>
Un López nunca se rinde.	<i>Správný López se nikdy nevzdává.</i>

E) Vynechávání členu

Člen se nepoužívá:

a) u podstatných jmen, která jsou použita v obecném významu a bez další specifikace

Caliento leche para desayunar.	<i>Ohřívám mléko ke snídani.</i>
Comemos carne.	<i>Jíme maso.</i>

b) v nerozvinutém jmenném přísudku se sponou *ser* nebo po slovesech *nombrar, elegir* apod.

Juan es arquitecto.	<i>Juan je architekt.</i>
Son checos.	<i>Jsou to Češi.</i>

Se convirtió en alcalde. *Stal se starostou.*
 Resultó elegido gobernador con la mayoría de los votos. *Většinou hlasů byl zvolen guvernérem.*

c) u dní a ročních období ve spojení se slovesem ser

Es martes, viernes, domingo... *Je úterý, pátek, neděle...*
 Es verano, por eso hace calor. *Je léto, proto je horko.*

d) v časových údajích u měsíců a let

Vinieron a Barcelona en febrero de 2002. *Přijeli do Barcelony v únoru roku 2002.*
 Murió en 1990, a la edad de 40 años. *Zemřel v roce 1990, když mu bylo 40.*

e) u nepočitatelných podstatných jmen, pokud nejsou blíže určena

Si tienes sed, bebe agua. *Jestli máš žízeň, napij se vody.*
 Para beber tomaremos vino. *K pití si dáme víno.*
 Nos tomaremos una cerveza. *Dáme si jedno pivo.*

f) u podstatných jmen látkových (do češtiny se obvykle překládají přídavným jménem)

un vaso de plástico *plastová sklenička*
 el aceite de soja *sojový olej*
 el caramelo de chocolate *čokoládový bonbón*

g) u oslovení (v 5. pádě)

¿Cómo se encuentra, señor Ruiz? *Jak se máte, pane Ruizi?*
 Señor Pérez, dirijase a la puerta doce. *Pane Pérezi, dostavte se k východu číslo dvanáct.*

h) u titulu Don, Doña a u vlastních jmen

Don Carlos hoy no está. *Pan Carlos tu dnes není.*
 Doña Inés es una mujer muy activa. *Paní Inés je velmi aktivní žena.*
 Mis mejores amigos son Juan y María. *Mí nejlepší kamarádi jsou Juan a Marie.*

POZNÁMKA:

Jestliže je podstatné jméno rozvinuto, používáme člen.

la Praga barroca
el simpático Jorge

barokní Praha
 (ten) sympatický Jirka

i) předchází-li podstatnému jménu přivlastňovací nebo tázací zájmeno nebo některá neurčitá zájmena

Éste es nuestro hogar. *Toto je náš domov.*
 Cualquier niño sabe la respuesta. *Odpověď zná každé dítě.*

j) u podstatných jmen v přístavku

Ana María Matute, escritora y miembro de la Academia, nació en Barcelona en 1926. *Ana María Matute, spisovatelka a členka Akademie, se narodila v Barceloně roku 1926.*

k) před výrazy otro a medio, pokud stojí před podstatným jménem ve funkci přídavného jména

No quiero otra camisa, quiero ésta. *Nechci jinou košili, chci tuto.*
 Después de beberse media botella, se durmió. *Vypil půl lahve a usnul.*
 ¿Has visto a los otros? Aún no han llegado. *Viděl jsi ostatní? Ještě nepřišli.*
 Tengo el zapato izquierdo, pero necesito también el otro. *Mám levou botu, ale potřebuji i tu druhou.*

l) u názvů vědeckých disciplín nebo studijních předmětů

Los estudiantes de Filología deben leer mucho. *Studenti filologie musí hodně číst.*

He suspendido Historia del Arte, pero he aprobado Griego y Latín.

*Propadl jsem z dějin umění,
ale uspěl jsem v řečtině a latině.*

Člen se vynechává rovněž ve spojeních typu: *profesor španělštiny* (profesor de español), *kurz angličtiny* (curso de inglés) atd.

m) ve výčtech obecného typu

Es un especialista en moda, diseño, pintura y artes plásticas. *Je odborník na módu, design, malířství a výtvarné umění.*

Někdy se ve výčtech užívá člen určitý – viz výše *Použití určitého členu*, t).

n) podstatná jména *mamá* a *papá* se užívají obvykle bez členu

Se lo diré a mamá cuando llegue.

Řeknu to mamince, až přijde.

Si papá quiere, iremos de excursión.

Jestli bude tatínek chtít, půjdeme na výlet.

o) ve vazbách se slovesy *estar de*, *ir de*, *servir de*, *hacer de*, *ser de*

Juan está de mecánico en un taller, pero antes había hecho de barrendero en Madrid.

Juan dělá mechanika v servisu, ale dříve pracoval jako metař v Madridu.

Nos iremos cuando sea de noche.

Půjdeme, až bude tma.

Estaremos de fiesta todo el fin de semana.

Budeme oslavovat celý víkend.

Sirvió de conductor de trenes toda su vida.

Celý život pracoval jako strojvůdce.

Vamos de paseo hasta la playa.

Jdeme se projít až k pláži.

p) u podstatných jmen (většinou abstraktních) ve spojení s předložkou, která pak mají funkci příslovečného určení

Proceded con mucho cuidado.

Jednejte nanejvýš opatrně.

Lea las instrucciones con atención.

Přečtěte si pozorně návod.

q) při udávání dopravního prostředku, kterým se cestuje

Viajé en globo durante 80 días.

80 dnů cestoval balónem.

Iremos allí en coche.

Pojedeme tam autem.

r) u podstatných jmen v množném čísle, za kterými následuje přirovnání

Patatas así de grandes ya no se encuentran.

Takové velké brambory se už nevidí.

Desgracias como ésta nunca vienen solas.

Smůla nechodí po horách, ale po lidech.

s) u frází tvořených pomocí předložky *a*, vyjadřujících způsob

Calculó la distancia a ojo.

Vyměřil dálku od oka.

Lavar a mano o a máquina.

Vyprat ručně nebo v pračce.

La mató a sangre fría.

Chladnokrevně ji zabil.

t) u podstatných jmen, jejichž význam je pro mluvčího synonymní nebo ekvivalentní a jež jsou spojena spojkou *o*

Se bebió un zumo o jugo de piña.

Vypil ananasový džus nebo šťávu.

Leyó la prensa matutina o diario de la mañana.

Četl ranní tisk nebo ranní noviny.

u) v příslovích, kde nepřítomnost členu vyjadřuje skutečnost s všeobecným významem

Mujer que habla latín, no tiene buen fin.

Žena, která umí latinsky, skončí špatně.

Ojos que no ven, corazón que no siente.

Sejde z očí, sejde z mysli.

v) v časových vyjádřeních po dvojici předložek *de* – *a*

Tenemos clases de ocho a doce.

Máme vyučování od osmi do dvanácti.

w) u řady podstatných jmen, která tvoří součást ustálených vazeb a výrazů

a/en casa	<i>domů/doma</i>	tener en cuenta	<i>vzít v úvahu</i>
a/en casa de	<i>ke (komu)/u (koho)</i>	hacer caso de	<i>všimnout si (čeho)</i>
a pie	<i>pěšky</i>	tener tiempo	<i>mít čas</i>
causar efecto	<i>mít účinek</i>	tener razón	<i>mít pravdu</i>
causar pena	<i>vyvolat lítost</i>	tener frío/calor	<i>být (někomu) zima/teplo</i>
darse cuenta de	<i>uvědomit si (co)</i>	hacer frío/calor	<i>být zima/teplo</i>
dictar sentencia	<i>vynést rozsudek</i>	en nombre de	<i>jménem (koho)</i>
mostrar frialdad	<i>být chladný</i>	en honor de	<i>na počest</i>
mostrar ironía	<i>být ironický</i>	en favor de	<i>ve prospěch</i>
poner empeño	<i>snažit se</i>	atd.	

F) Člen u podstatných jmen, která začínají na přízvučné a- nebo ha-

Jestliže podstatné jméno ženského rodu začíná na přízvučné a-, ha-, klade se před něj v jednotném čísle člen určitý *el* nebo člen neurčitý *un*. Shoda s přívlastky je však vždy v ženském rodě:

el Aula Magna	<i>velká aula</i>
el agua fría	<i>studená voda</i>
Tiene un hambre canina.	<i>Má hlad jako vlk.</i>
Toda el aula aplaudió al profesor.	<i>Celá posluchárna učiteli tleskala.</i>

V množném čísle a v případě, že podstatnému jménu v jednotném čísle předchází ještě jiné slovo, je člen ve tvaru ženského rodu.

Las aguas del mar Mediterráneo son calientes.	<i>Vody Středozemního moře jsou teplé.</i>
Tienen una nueva arma muy eficaz.	<i>Mají novou velmi účinnou zbraň.</i>

POZNÁMKA:

Výjimku z tohoto pravidla tvoří:

- la a, la hache (*písmena abecedy*) *písmeno a, písmeno h*
- podstatná jména, která mají stejný tvar pro oba rody, anebo podstatná jména, která se začala používat v ženském rodě až v současnosti

La árabe de este grupo habla muy bien español.	<i>Ta Arabka v této skupině mluví velmi dobře španělsky.</i>
La árbitra señaló un penalti inexistente.	<i>Rozhodčí pískla neexistující penaltu.</i>
- zkratky ženského rodu začínající na přízvučné a-

la AFA (Asociación del Fútbol Argentino)	<i>Asociace argentinského fotbalu</i>
la ACB (Asociación de Clubes de Baloncesto)	<i>Asociace basketbalových klubů Španělska</i>
la APD (Agencia de Protección de Datos)	<i>Úřad na ochranu dat</i>

II.2. PODSTATNÁ JMÉNA

(los substantivos)

Španělská podstatná jména jsou pouze **rodu mužského** nebo **ženského**. Nejedná-li se o vlastní jména, jsou obvykle doprovázena členem. Používání členu však viz v kapitole II.1. Člen.

A) Rod podstatných jmen

(el género)

U životných podstatných jmen se mluvnický rod shoduje s rodem přirozeným.

U neživotných podstatných jmen neexistuje jednoznačné pravidlo pro určení rodu, pouze některá vodítka, která se týkají buď **zakončení** nebo **významu**.

1. Mužský rod

a) Podle zakončení je mužského rodu:

■ **většina** podstatných jmen končících na samohlásku **-o**:

el trabajo (*práce*)
el vuelo (*let*)
el modelo (*model*)

el dormitorio (*ložnice*)
el cielo (*nebe*)
el vino (*víno*)

×

la mano (*ruka*)
la radio (*rozhlas, rádio*)
la reo (*pachatelka, vinice*)

la modelo (*modelka*)
la testigo (*svědkyně*)
la piloto (*pilotka, řidička*)

Do této skupinky jsou zahrnována i slova, která vznikla zkrácením z podstatných jmen ženského rodu. Po zkrácení jsou zakončena na **-o**, ale uchovávají si původní rod:

la foto (*fotka*) – la fotografía

la moto (*motorka*) – la motocicleta

la polio (*dětská obrna*) – la poliomielitis

■ **většina** podstatných jmen řeckého původu zakončených na **-ma**:

el problema (*problém*)
el idioma (*jazyk, řeč*)
el clima (*podnebí*)
el diploma (*diplom*)
el esquema (*schéma*)

el programa (*program*)
el tema (*téma*)
el poema (*báseň*)
el sistema (*system*)
el drama (*drama*)

×

la broma (*žert*)

la estratagema (*lest, úskok*)

■ **řada** podstatných jmen označujících osoby a zaměstnání těchto osob, především s koncovkou **-ista** nebo **-a**:

el poeta (*básník*)

el atleta (*atlet*)

el pianista (*pianista*)

el artista (*umělec*)

el especialista (*specialista*)
el colega (*kolega*)

el Papa (*papež*)
el guía (*průvodce*)

POZNÁMKA:

Většina takto zakončených názvů osob je **obourodá**, tzn. mají stejný tvar i pro ženský rod:
el artista – la artista, el pianista – la pianista apod. (viz též dále *Tvoření ženského rodu podstatných jmen*)

■ téměř **všechna** podstatná jména zakončená na **-or**:

el motor (*motor*)
el asesor (*poradce*)

la flor (*květina*)

el autor (*autor*)
el sucesor (*nástupce*)

x

Ejercicio 1

b) Podle významu jsou mužského rodu:

■ **názvy řek, jezer, moří, oceánů, hor a pohoří:**

el Amazonas (*Amazonka*)
el Titicaca
el Mediterráneo (*Středozemní moře*)
el Atlántico (*Atlantský oceán*)
el Pacífico (*Tichý oceán*)

el Aconcagua
el Teide
los Pirineos (*Pyreneje*)
los Alpes (*Alpy*)
los Andes (*Andy*)

POZNÁMKA:

- Uvedené názvy si uchovávají rod, který mají obecná podstatná jména (el río, el lago, el océano, el mar, el pico, los montes).
- Ženského rodu jsou ty názvy pohoří, které mají v názvu *la sierra, la cordillera* (la Sierra de Cazorla apod.).

■ **názvy světových stran:**

el norte (*sever*)
el sur (*jih*)
el suroeste (*jihozápad*)

el este (*východ*)
el oeste (*západ*)
el noroeste (*severozápad*)

■ **jména dnů a měsíců:**

el lunes (*pondělí*)
el martes (*úterý*)

el junio (*červen*)
el julio (*červenec*)

– Udáváme-li, který den se něco koná nebo stane (česky s předložkou *v – v* neděli, v úterý apod.), **nepoužíváme ve španělštině předložku *en***, klademe pouze **název dne se členem určitým**.

Va a venir el lunes, el martes, etc.

Přijede v pondělí, v úterý apod.

– Názvy měsíců se obvykle používají bez členu.

Nos veremos en enero.

Uvidíme se v lednu.

■ **názvy kin, divadel, hotelů a fotbalových klubů:**

el Capitol (*kino Capitol*)
el Albéniz (*divadlo Albéniz*)

el (Real) Madrid
el (FC) Barcelona

la Real (Sociedad) de San Sebastián

fotbalový klub San Sebastián

x

POZNÁMKA:

Všimněte si, že při udávání týmů pomocí názvu města je i u města člen el Madrid, el Barcelona apod.

■ **názvy číslic:**

el once (*jedenáctka*)

el veinte (*dvacítko*)

■ **zpodstatnělé infinitivy:**

el poder (*moc*)

el amanecer (*svítání*)

el deber (*povinnost*)

el anochecer (*stmívání*)

■ **většina názvů ovocných stromů:** (viz též dále u dvojic podstatných jmen)

el naranjo (*pomerančovník*)

el manzano (*jabloň*)

el albaricoquero (*meruňka – strom*)

Ejercicios 2–4

2. Ženský rod

a) Podle zakončení je ženského rodu:

■ **většina** podstatných jmen končících na samohlásku **-a**:

la puerta (*dveře*)

la casa (*dům*)

la lengua (*jazyk*)

la comida (*jídlo, oběd*)

la falda (*sukně*)

la duda (*pochybnost*)

×

el día (*den*)

el tranvía (*tramvaj*)

el mapa (*mapa*)

el planeta (*planeta*)

A též výše uvedená podstatná jména zakončená na **-ma** a názvy osob a zaměstnání (viz u *Mužského rodu*).

■ **většina** podstatných jmen zakončených na **-ión**:

la lección (*lekce*)

la unión (*jednota, unie*)

la ocasión (*příležitost*)

la región (*kraj*)

la importación (*dovoz*)

la sesión (*představení; zasedání*)

×

el guión (*scénář*)

el gorrión (*vrabec*)

el sarampión (*spalničky*)

el aluvión (*příval, záplava*)

el bastión (*tvrz*)

el avión (*letadlo*)

■ **všechna** podstatná jména zakončená na **-dad, -tad, -tud, -triz, -ie(s)** a **-ez**:

la universidad (*univerzita*)

la dificultad (*obtíž, nesnáz*)

la facultad (*fakulta*)

la probabilidad (*pravděpodobnost*)

la libertad (*svoboda*)

la soledad (*samota*)

la longitud (*délka*)

la multitud (*množství, zástup, dav*)

la cicatriz (*jizva*)

la serie (*řada, série*)

la actriz (*herečka*)

la emperatriz (*císařovna*)

la caries (*zubní kaz*)

la estupidez (*hloupost, stupidita*)

b) Podle významu jsou ženského rodu:

■ **názvy písmen:**

la ene (*n*)

la equis (*x*)

- mnoho názvů **plodů**: (oproti názvům stromů – viz výše)

la naranja (*pomeranč*)

el melocotón (*broskev*)

el limón (*citrón*)

atd.

×

la manzana (*jablko*)

el albaricoque (*meruňka*)

el plátano (*banán*)

Podstatná jména s jinými než uvedenými zakončeními mohou být buď rodu mužského, nebo ženského, a proto je třeba se učit podstatná jména i s rodem.

Ejercicios 5–6

3. Podstatná jména se změnou významu podle rodu

Některá španělská podstatná jména mění svůj význam podle toho, zda jsou rodu mužského nebo ženského.

Dále uvádíme nejčastější výrazy:

el calavera (*zhýralec, flamendr*)

el canalla (*lotr, lump*)

el capital (*kapitál*)

el clave (*spinet*)

el cólera (*cholera*)

el coma (*kóma*)

el cometa (*kometa*)

el corte (*řez, stříh*)

el cura (*farář*)

el delta (*ústí řeky, delta*)

el editorial (*úvodník*)

el espada (*toreador*)

el frente (*fronta – válečná*)

el guarda (*hlídač, dozorce*)

el guardarropa (*šatnář*)

el guardia (*hlídač, člen gardy*)

el guía (*průvodce – člověk*)

el moral (*morušovník*)

el orden (*pořádek*)

el parte (*oznámení*)

el pendiente (*náušnice*)

el pez (*ryba*)

el policía (*policista*)

el radio (*poloměr*)

el trompeta (*trubač, trumpetista*)

el vigía (*hlídač, strážce*)

el vocal (*člen výboru/poroty s hlasovacím právem*)

la calavera (*lebka*)

la canalla (*spodina, lůza*)

la capital (*hlavní město*)

la clave (*klíč – přen. a hud.; šifra, kód*)

la cólera (*zlost, vztek*)

la coma (*čárka – ve větě*)

la cometa (*papírový drak*)

la corte (*dvůr – panovnický*)

la cura (*kúra, léčení*)

la delta (*písmeno delta*)

la editorial (*nakladatelství*)

la espada (*meč; toreadorka*)

la frente (*čelo*)

la guarda (*hlídka, stráž, hlídání; dozorkyně*)

la guardarropa (*šatna; šatnářka*)

la guardia (*stráž, garda*)

la guía (*průvodce – kniha; průvodkyně*)

la moral (*morálka*)

la orden (*rozkaz; řád – vyznamenání; objednávka*)

la parte (*část; strana – smluvní apod.*)

la pendiente (*svah*)

la pez (*pryskyřice, smůla*)

la policía (*policie*)

la radio (*rozhlas*)*

la trompeta (*trubka*)

la vigía (*strážní věž; hlídka; strážkyně*)

la vocal (*samohláska*)

Ejercicio 7

* viz též v oddíle 4) Podstatná jména s dvojím rodem

4. Podstatná jména s dvojím rodem

Ve španělštině existuje několik podstatných jmen, která mají oba rody a přitom se jejich význam nemění. Jsou to:

- **arte** (*umění*): v jednotném čísle je rodu mužského, v množném čísle rodu ženského
 el arte moderno (*moderní umění*) × las artes plásticas (*výtvarné umění*)

- **azúcar** (*cukr*): lze užívat v obou rodech, avšak ve Španělsku je častější používání rodu mužského, zatímco v některých zemích Latinské Ameriky převažuje používání v ženském rodě
 el azúcar blanco/moreno (*bílý/tmavý cukr – Šp.*) la azúcar blanca/prieta (*bílý/tmavý cukr – LA*)

- **mar** (*moře*): obvykle se používá v mužském rodě, ale v básnickém jazyce a v některých ustálených spojeních a přenesených vyjádřeních se vyskytuje v ženském rodě
 el mar Mediterráneo (*Středozevní moře*) nadar en el mar (*plavat v moři*)
 en alta mar (*na širém moři*) × hacerse a la mar (*vydat se na moře*)
 la mar de gente apod. (*spousta lidí apod.*)
 Quien ande por la mar, aprende a rezar. *Kdo se vydá na moře, naučí se pokoře.*

- **margen** (*okraj, marže, prostor – přen.*): obvykle se používá v mužském rodě, avšak ve význam *břeh* bývá častěji ženského rodu
 el margen de la página (*okraj stránky*) × la margen del río (*okraj – břeh řeky*)

- **lente** (*čočka – optická*): používá se v obou rodech, ačkoliv ve Španělsku převažuje ženský rod, zatímco v Latinské Americe naopak rod mužský
 las lentes de contacto (*kontaktní čočky*) el lente de cámara (*LA – čočka fotoaparátu*)
 Ve významu *brýle* se výraz používá v množném čísle a v mužském rodě: *los lentes*.

- **cutis** (*pokožka*): užívá se převážně v mužském rodě, v některých oblastech však v ženském rodě

- **radio** (*ve významu rozhlas*): ve významu rozhlas se používá obvykle v ženském rodě, avšak v některých oblastech a zemích Latinské Ameriky se užívá v mužském rodě

5. Rod u názvů zemí a měst

- Rod vlastních **názvů zemí** závisí především na zakončení, ačkoliv zde existuje značné kolísání. Obecně platí, že názvy, které jsou zakončené na nepřízvučné **-a**, jsou rodu ženského a přívlastky jsou tedy také v ženském tvaru.
 la moderna Rusia (*moderní Rusko*) la España actual (*současné Španělsko*)

- Názvy zakončené na přízvučné **-á** nebo jinou samohlásku a souhlásku jsou mužského rodu.
 el Panamá del futuro (*Panama budoucnosti*) el México de hoy (*dnešní Mexiko*)
 Toto pravidlo platí i pro **názvy měst**, ačkoliv názvy měst lze použít ve všech případech i v ženském rodě (pod vlivem obecného substantiva *la ciudad*).
 el Toledo medieval (*středověké Toledo*) la Toledo misteriosa (*tajuplné Toledo*)

- Se zájmenem **todo** dochází ke střídání obou rodů u všech jmen měst.
 Lo sabe todo Barcelona. *Ví to celá Barcelona.*
 Toda Barcelona se dirige al Nou Camp. *Celá Barcelona směřuje na Nou Camp.*

Ejercicio 8

6. Rod složených podstatných jmen

- Obecně platí, že podstatná jména složená, u nichž je poslední složka slova **podstatné jméno v jednotném čísle**, jsou téhož rodu jako tato poslední část. Existuje ovšem řada výjimek.

el mediodía (<i>poledne</i>)	la medianoche (<i>půlnoc</i>)
el videojuego (<i>videohra</i>)	la teleraña (<i>pavučina</i>)
el baloncesto (<i>košíková</i>)	la guardarropa (<i>šatna</i>)
×	
el balonmano (<i>házená</i>) × la mano	el altavoz (<i>tlampač</i>) × la voz
la cortacésped (<i>sekačka na trávu</i> – zde proto, že se rozumí <i>la máquina</i>)	

- Podstatná jména složená, jejichž poslední část tvoří **podstatné jméno v množném čísle**, jsou vždy **mužského rodu**.

el salvavidas (<i>záchranný pás</i>)	el cascanueces (<i>louskáček</i>)
el mondadientes (<i>párátka</i>)	el paraguas (<i>deštník</i>)
el cumpleaños (<i>narozeniny</i>)	

×

la quitanieves (*sněžný pluh*), la tragaperras (*hrací automat*) – v těchto případech rovněž proto, že se rozumí *la máquina*

- Pro jinak tvořená složená substantiva neexistuje jednotné pravidlo k určení rodu, např.:

el nomeolvides (*pomněnka*)

- Řada složených podstatných jmen **označuje osoby** a v těchto případech je takové podstatné jméno většinou **obourodé**.

el/la sabelotodo (<i>vševěd</i>)	el/la trotamundos (<i>světoběžník, -ice</i>)
------------------------------------	--

Ejercicio 9

7. Rod zkratek

- **Iniciálové zkratky mají rod podle prvního slova ve skupině:**

el SIDA (*el síndrome de inmunodeficiencia adquirida*)
 la UE (*la Unión Europea*)
 la ONU (*la Organización de Naciones Unidas*)
 el PSOE (*el Partido Socialista Obrero Español*)

- **Zkratky cizího původu mají rod podle překladu do španělštiny:**

el FBI (*el Departamento Federal de Investigación*)
 la CIA (*la Agencia Central de Inteligencia*)

Ejercicio 10

8. Tvoření ženského rodu u podstatných jmen

Podstatná jména životná tvoří obvykle ženský ekvivalent k podstatnému jménu mužského rodu. Tvoří se buď **přechylováním**, nebo používáme **identické slovo** jako v mužském rodě, ale se členem ženského rodu, nebo pro ženský rod máme **slovo zcela odlišné**.

■ Přechylování

Podstatná jména zakončená v mužském rodě na **souhlásku** nebo **samohlásky -o** a **-e** mají nejčastěji v ženském rodě koncovku **-a**:

el hijo	→	la hija	(syn	→	dcera)
el médico	→	la médica	(lékař	→	lékařka)
el gato	→	la gata	(kocour	→	kočka)
el señor	→	la señora	(pán	→	paní)
el capitán	→	la capitana	(kapitán	→	kapitánka)
el león	→	la leona	(lev	→	lvice)
el francés	→	la francesa	(Francouz	→	Francouzka)
el cliente	→	la clienta*	(zákazník	→	zákaznice)
el presidente	→	la presidenta*	(prezident	→	prezidentka)
el sirviente	→	la sirvienta*	(sluha	→	služka)
el jefe	→	la jefa	(šéf	→	šéfka)

Při tvoření ženského rodu pomocí koncovky dochází u podstatných jmen zakončených na **-s** a **-n** ke změnám v označování přízvuku (slovo se prodlouží o jednu slabiku):

el capitán → la capitana, el francés → la francesa apod.

V některých případech se užívají přípony **-triz**, **-esa**, **-isa**, **-ina**:

el actor	→	la actriz	(herec	→	herečka)
emperador	→	la emperatriz	(císař	→	císařovna)
el conde	→	la condesa	(hrabě	→	hraběnka)
el duque	→	la duquesa	(vévoda	→	vévodkyně)
el príncipe	→	la princesa	(princ, kníže	→	princezna, kněžna)
el poeta	→	la poetisa**	(básník	→	básnířka)
el tigre	→	la tigresa	(tygr	→	tygřice)
el rey	→	la reina	(král	→	královna)
el gallo	→	la gallina	(kohout	→	slepice)
el héroe	→	la heroína	(hrdina	→	hrdinka)

■ Identická slova se změnou členu

Jsou to především slova zakončená v mužském rodě na koncovky **-ista** a **-a**, v některých případech **-ante**, složená podstatná jména (viz výše), ale i jednotlivá substantiva s jiným zakončením.

el artista	→	la artista	(umělec	→	umělkyně)
el pianista	→	la pianista	(pianista	→	pianistka)
el periodista	→	la periodista	(novinář	→	novinářka)
el cantante	→	la cantante	(zpěvák	→	zpěvačka)
el estudiante	→	la estudiante	(student	→	studentka)
el amante	→	la amante	(milenc	→	milenka)
el paciente	→	la paciente	(pacient	→	pacientka)

* U podstatných jmen zakončených na **-ante** většinou zůstává podstatné jméno ženského rodu beze změny (viz dále), avšak u některých už se ustálilo používání přípony **-enta**, jako např. *presidenta*, *sirvienta* apod. Je však možné užít v ženském rodě i zakončení na **-ente**. Substantivum **el asistente** (*asistent*) má ženský rod shodný s mužským: **la asistente** (*asistentka*), avšak existuje i výraz **la asienta**, který má ale význam *pomocnice v domácnosti*.

** Používá se i nezměněného tvaru: la poeta.

PODSTATNÁ JMÉNA

el cónyuge	→	la cónyuge	(choť	→	choť)
el intérprete	→	la intérprete	(tlumočník	→	tlumočnice)
el joven	→	la joven	(mladík	→	dívka)
el portavoz	→	la portavoz	(mluvčí	→	mluvčí)
el testigo	→	la testigo	(svědek	→	svědkyně)
el piloto	→	la piloto	(pilot, řidič	→	pilotka, řidička)
el bachiller	→	la bachiller	(maturant	→	maturantka)
el mártir	→	la mártir	(mučedník	→	mučednice)
el reo	→	la reo	(viník	→	vinice)

Také podstatná jména zakončená v mužském rodě na **-z** a **-l** často zůstávají v ženském rodě nezměněná, ačkoliv se prosazuje stále zřetelněji tendence k přechylování.

el aprendiz	→	la aprendiz	(učeň	→	učnice)
el juez	→	la juez	(soudce	→	soudkyně)
el corresponsal	→	la corresponsal	(dopisovatel	→	dopisovatelka)
el concejal	→	la concejal	(radní	→	radní)
el cónsul	→	la cónsul	(konzul	→	konzulka)

Nicméně používá se i *la aprendiz*, *la jueza*, *la concejala* a v některých latinskoamerických zemích *la consulesa*.

Identických tvarů se rovněž používá k označování **vojenských hodností** a **hudebníků**, ať je to muž nebo žena:

el coronel	→	la coronel	(plukovník	→	plukovnice)
el capitán	→	la capitán	(kapitán	→	kapitánka)
el teniente	→	la teniente	(poručík	→	poručice)
el contrabajo	→	la contrabajo	(kontrabasista	→	kontrabasistka)
el corneta	→	la corneta	(kornetista	→	kornetistka)

■ Zcela rozdílná slova

el padre	→	la madre	(otec	→	matka)
el hombre	→	la mujer	(muž	→	žena)
el yerno	→	la nuera	(zeť	→	snacha)
el macho	→	la hembra	(samec	→	samice)
el carnero	→	la oveja	(beran	→	ovce)
el chivo	→	la cabra	(kozel	→	koza)
el toro	→	la vaca	(býk	→	kráva)
el caballo	→	la yegua	(kůň	→	kobyła)

■ Jeden neměnný tvar pro oba rody

la hormiga	(mravenec)	el águila	(orel, orlice)
la araña	(pavouk)	el pelicano	(pelikán)

Ejercicios 11–13

9. Rodové dvojice u podstatných jmen neživotných

Podstatná jména neživotná netvoří přirozené rodové dvojice, avšak vytvářejí někdy gramatické rodové dvojice. Takto vzniklé dvojice mají rozdílný význam, např. strom × ovoce (viz též výše). V řadě případů se tvaru ženského rodu užívá pro označení předmětu větších rozměrů.

el cerezo	×	la cereza	(třešeň	×	třešně)
el manzano	×	la manzana	(jabloň	×	jablko)
el naranjo	×	la naranja	(pomerančovník	×	pomeranč)
el olivo	×	la oliva	(olivovník	×	oliva, olivovník)
el velo	×	la vela	(závoj	×	svíčka)
el cuchillo	×	la cuchilla	(nůž	×	žiletka)
el banco	×	la banca	(banka	×	bankovníctví)
el leño	×	la leña	(poleno	×	dříví)
el hoyo	×	la hoya	(jamka	×	jáma, příkop)
el saco	×	la saca	(sáček	×	žok)
el cubo	×	la cuba	(kbelík	×	kád')

10. Tvoření zkratk ženského rodu

- koncovkou **-a** u zkratk zakončených na **-o**:

izqdo. – **izqda.** (*izquierdo* – *izquierda*), **Lcdo.** – **Lcda.** (*licenciado* – *licenciada*)

- horním indexem ^a u zkratk zakončených na souhlásku:

Dir. – **Dir.^a** (*director* – *directora*), **Prof.** – **Prof.^a** (*profesor* – *profesora*)

V Latinské Americe se užívá ženského tvaru, který není psán s horním indexem: **Profa.**

- nebo zůstává stejný pro ženský i mužský rod: **Lic.** (*licenciado* i *licenciada*)

POZNÁMKA:

Ve snaze po odstranění tzv. lingvistické diskriminace se v současné době projevuje silná tendence používat oslovení jak mužským, tak ženským rodem (ne jenom mužským): los ciudadanos y las ciudadanas (*občané a občanky*), compañeros y compañeras (*kolegové a kolegyně*), alumnos y alumnas (*žáci a žákyně*) apod. Aby se autoři různých textů, letáků, plakátů a přípisů vyhnuli stálému opakování obou rodů, používá se v poslední době zavináč @ jako grafický znak, který v sobě zahrnuje jak znak ženského rodu (*a*), tak mužského rodu (*o*): *l@s niñ@s*, *l@s ciudadan@s* apod.

B) Množné číslo podstatných jmen

(el plural)

Množné číslo podstatných jmen se tvoří přidáním koncovek **-s** nebo **-es** a v některých případech **zůstává nezměněné**. Člen je v množném čísle nebo je podstatné jméno bez členu (pokud je v jednotném čísle člen neurčitý).

1. Množné číslo španělských podstatných jmen obecných

- Přidáním koncovky **-s** tvoří množné číslo podstatná jména zakončená na **nepřízvučnou samohlásku** nebo na přízvučné **-é, -á, -ó** a některá na **-í**:

el libro (<i>kniha</i>)	→	los libros
la casa (<i>dům</i>)	→	las casas
una señora (<i>paní</i>)	→	(unas) señoras
el pie (<i>noha</i>)	→	los pies
el café (<i>káva; kavárna</i>)	→	los cafés
papá (<i>tatínek</i>)	→	papás
el sofá (<i>pohovka</i>)	→	los sofás
el dominó (<i>domino</i>)	→	los dominós
el esquí (<i>lyže</i>)	→	los esquís

- Přidáním **koncovky -es** tvoří množné číslo podstatná jména **zakončená na souhlásku** (kromě některých substantiv zakončených na **-s** a **-x**), na **-y po samohlásce** a obvykle podstatná jména zakončená na přízvučné **-í** a **-ú** (některá z nich mají dvojí tvary):

el señor (<i>pán</i>)	→	los señores
la pared (<i>stěna, zeď</i>)	→	las paredes
la lección (<i>lekce</i>)	→	las lecciones
el joven (<i>mladík, chlapec</i>)	→	los jóvenes
el lápiz (<i>tužka</i>)	→	los lápices
el rey (<i>král</i>)	→	los reyes
la ley (<i>zákon</i>)	→	las leyes
el autobús (<i>autobus</i>)	→	los autobuses*
el bisturí (<i>skalpel</i>)	→	los bisturíes nebo los bisturís
el israelí (<i>Izraelec</i>)	→	los israelíes
el hindú (<i>Ind</i>)	→	los hindúes

- Podstatná jména **zakončená na -s** nebo **-x** tvoří množné číslo **přidáním koncovky -es**, pokud jsou **jednoslabičná** nebo mají **přízvučnou poslední slabiku** (viz výše), jinak **zůstávají v množném čísle beze změny**:

la tos (<i>kašel</i>)	→	las toses
el compás (<i>takt – hud.</i>)	→	los compases
el fax (<i>fax</i>)	→	los faxes
	×	
el lunes (<i>pondělí</i>)	→	los lunes
la crisis (<i>krize</i>)	→	las crisis
el cumpleaños (<i>narozeniny</i>)	→	los cumpleaños

* Viz dále Podstatná jména zakončená na -s a -x.

- Všimněte si grafické změny při tvoření množného čísla podstatných jmen zakončených na -z: lápiz (*tužka*) → lápices, nariz (*nos*) → narices.
- U slov zakončených na -n a -s, která přibírají v množném čísle koncovku -es, dochází v množném čísle ke změně v označování přízvuku: la lección (*lekce*) → las lecciones, el alemán (*Němec*) → los alemanes, el autobús (*autobus*) → los autobuses apod. (viz též dále *Přízvuk v množném čísle*).

2. Množné číslo podstatných jmen cizího původu

Pokud se podstatná jména cizího původu přizpůsobila svou hláskovou podobou španělským podstatným jménům, tvoření množného čísla je stejné jako u slov domácího původu:

el currículo → los currículos

Jestliže si slova přejatá zachovala původní hláskovou podobu, která se liší od podoby slov španělských, řídí se tvoření množného čísla poměrně komplikovanými pravidly, která navíc mají řadu výjimek, takže i sami španělští mluvčí si často nejsou jisti tím, jak se množné číslo správně tvoří. Proto pro orientaci uvedeme jen některá základní pravidla:

- podstatná jména zakončená na souhlásku (kromě -l, -r, -n, -d, -z, -s, -ch, -x) tvoří množné číslo většinou připojením -s:

el clip (<i>sponka; klip</i>)	→	los clips
el chip (<i>čip</i>)	→	los chips
el esnob (<i>snob</i>)	→	los esnobs
el club (<i>klub</i>)	→	los clubs nebo los clubes
	×	
el álbum	→	los álbumes

- podstatná jména zakončená na souhláskovou skupinu tvoří většinou množné číslo též připojením -s:

el récord (<i>rekord</i>)	→	los récords
el iceberg (<i>ledovec</i>)	→	los icebergs

U některých obtížnějších hláskových skupin však zůstává množné číslo bez koncovky:

el trust (<i>trust</i>)	→	los trust
el dúplex (<i>mezonetový byt</i>)	→	los dúplex

- podstatná jména zakončená na souhlásku -ch tvoří množné číslo koncovkou -es nebo zůstávají nezměněná:

el sándwich (<i>sendvič</i>)	→	los sándwiches
	×	
el zárevich (<i>carevič</i>)	→	los zárevich

- podstatná jména cizího původu zakončená na -y:

a) pokud předchází souhláska, tvoří se množné číslo přidáním -s. V těchto přejatých slovech se však ve španělštině nahrazuje původní -y písmenem -i:

el derbi (<i>derby</i>)	→	los derbis
el panti (<i>punčocháče</i>)	→	los pantis
el ferri (<i>trajekt</i>)	→	los ferris

b) pokud předchází -e- (koncovka -ey), netvoří se množné číslo jako u domácích slov (rey-reyes, ley-leyes), nýbrž pouhým -s, před kterým se však opět změni -y na -i-. Zde však **pouze v množném čísle**:

el jersey (<i>svetr</i>)	→	los jerséis
el espray (<i>sprej</i>)	→	los espráis
el gay (<i>gay</i>)	→	los gais

- u slov přejatých z latiny se tvoří množné číslo všemi třemi způsoby, tj. koncovkami -s, -es nebo zůstávají v množném čísle nezměněná. Záleží vždy na hláskové podobě jména.

el/la ratio (<i>poměr, relace</i>)	→	los/las ratios
--------------------------------------	---	----------------

el déficit (<i>deficit</i>)	→	los déficits
el plus (<i>přídavek, příplatek</i>)	→	los pluses
	×	
el currículum vitae (<i>životopis</i>)	→	los currículum vitae

Ejercicios 14–15

3. Množné číslo vlastních jmen

Vlastní jména se obvykle nepoužívají v množném čísle, nicméně mohou se vyskytnout v množném čísle, pokud chceme označit více jedinců nebo měst apod. stejného jména.

- Množné číslo **křestních jmen a jmen měst** se řídí stejnými pravidly jako u obecných podstatných jmen. U osobních jmen v množném čísle bývá obvykle člen.

Pablo	→	los Pablos
Andrés	→	los Andreses
Pilar	→	las Pilares
Carmen	→	las Cármenes
Córdoba	→	dos Córdoba

- Množné číslo **příjmení**.

- Označuje-li příjmení členy jedné rodiny, zůstává **nezměněné**, je doprovázeno pouze členem v množném čísle.

Mañana nos veremos con los García. *Zítرا se uvidíme s Garcíovými.*
 Los Hernández son muy simpáticos. *Hernándezovi jsou velmi sympatičtí.*

- Množné číslo, které označuje několik různých jedinců stejného příjmení, kolísá. Většinou se tato příjmení používají také v nezměněném tvaru, zvláště v případech, že příjmení se shoduje s křestním jménem (pro rozlišení), nebo u příjmení, která mají podobné tvary – se zakončením na -s a bez tohoto zakončení.

En mi pueblo hay muchos Fuente. *V mé vesnice je hodně Fuentových.*
 En mi pueblo hay muchos Fuentes. *V mé vesnici je hodně Fuentesových.*

Los Alonso vienen esta tarde. (*příjmení*) *Alonsovi přijdou dnes odpoledne.*

×

En mi clase hay tres Alonsos. (*křestní jméno*) *V mé třídě jsou tři Alonsové.*

Kromě uvedených případů však příjmení zakončená na samohlásku tvoří často množné číslo i pro označení několika jedinců stejného příjmení:

En la guía telefónica hay muchos Garcías. (ale i García) *V telefonním seznamu je mnoho Garcíových.*

- Tvoření množného čísla k označení dynastií a obecně známých rodin kolísá. Většinou zůstává název v množném čísle neměnný, pouze člen je v množném čísle:

los Habsburgo (*Habsburkové*), los Tudor (*Tudorovci*), los Borgia (*Borgiové*), etc.

U některých rodů se tvoří množné číslo koncovkou:

los Borbones (*Bourboni*), los Austrias (*Habsburkové*), los Capuletos (*Kapuletové*), etc.

- Množné číslo podstatných jmen, která označují **určité výrobky pomocí značky**, se tvoří koncovkou -s, končí-li název na samohlásku. Pokud končí na souhlásku, zůstává podstatné jméno beze změny. Totéž platí i pro podniky a obchody.

Los Volvos son muy fiables. *Volva jsou velmi spolehlivá.*
 Delante de la casa hay dos Opel. *Před domem jsou dva oply.*
 En Praga hay cinco Zaras. *V Praze je pět obchodů Zara.*

Ejercicio 16

4. Množné číslo složených podstatných jmen a názvů tvořených dvěma podstatnými jmény

- U většiny podstatných jmen složených se tvoří množné číslo podle stejných pravidel jako u ostatních obecných podstatných jmen, tzn. poslední složka složeného jména přibírá koncovky **-s** nebo **-es** (podle zakončení). Slova zakončená na **-s** zůstávají nezměněná.

la coliflor (<i>květák</i>)	→	las coliflores
el sordomudo (<i>hluchoněmý</i>)	→	los sordomudos
el cumpleaños (<i>narozeniny</i>)	→	los cumpleaños

- Nezměněné v množném čísle zůstávají tvary podstatných jmen složených ze dvou nebo více slovesných tvarů.

el hazmerreír (<i>šášek</i>)	→	los hazmerreír
el correveidile (<i>klevetník</i>)	→	los correveidile

- U sousloví tvořených dvěma podstatnými jmény, z nichž druhé rozvíjí první, tvoří množné číslo pouze první podstatné jméno:

gas invernadero (<i>skleníkový plyn</i>)	→	gases invernadero
efecto invernadero (<i>skleníkový efekt</i>)	→	efectos invernadero
hora punta (<i>dopravní špička</i>)	→	horas punta
papel celo (<i>izolepa</i>)	→	papeles celo
coche bomba (<i>autobomba</i>)	→	coches bomba

Ve spojeních, kdy je možné použít bez změny významu druhého podstatného jména jako přísudku jmenného, obvykle tvoří množné číslo obě tato jména:

país miembro (<i>členská země</i>)	→	países miembros
palabra clave (<i>klíčové slovo</i>)	→	palabras claves

neboť lze také říci:

Los países son miembros de la UE.

Země jsou členy EU.

Las palabras son claves para la comprensión.

Ta slova jsou klíčová pro porozumění.

Ejercicio 17

5. Tvoření zkratk v množném čísle

Množné číslo zkratk se tvoří:

- přidáním **-s** nebo **-es** u zkratk tvořených zkrácením slova: **pág.** – **págs.**, **Sr.** – **Sres.**, **Ud.** – **Uds.**
- zdvojením písmene (nebo písmen), pokud je zkratka tvořena jedním písmenem: **ss.** (*siguientes*), **EE.** **UU.** (*Estados Unidos*), **CC.** **OO.** (*Comisiones Obreras*)
- přidáním **ºs** ke zkratkám s horním indexem: **n.ºs** (*números*)

6. Přízvuk v množném čísle

Kromě tří níže uvedených podstatných jmen zůstává přízvuk v množném čísle u všech španělských substantiv na téže slabice jako v jednotném čísle.

la casa (<i>dům</i>)	→	las casas
la pared (<i>stěna, zeď</i>)	→	las paredes
	×	
el carácter (<i>charakter</i>)	→	los caracteres
el régimen (<i>režim</i>)	→	los regímenes
el espécimen (<i>vzorek, ukázka</i>)	→	los especímenes

Jak jsme již uvedli výše (viz *Množné číslo španělských podstatných jmen obecných*), u slov zakončených na -n a -s, která přibírají v množném čísle koncovku -es, dochází v množném čísle ke změně v označování přízvuku: el inglés (*Angličan*) → los ingleses, el corazón (*srdce*) → los corazones, el león (*lev*) → los leones, el joven (*kluk, mladík*) → los jóvenes apod.

Ejercicio 18

7. Podstatná jména užívaná jen v jednotném čísle

Některá podstatná jména se vyskytují pouze v jednotném čísle.

- Jsou to **podstatná jména hromadná**, jako: *la humanidad* (*lidstvo*), *la gente* (*lidé*), *el dinero* (*peníze*), *la caballería* (*jízda, jezdeckvo*) apod.

POZNÁMKA:

V některých zemích Latinské Ameriky se používá *la gente* – *las gentes*, neboť je zde chápáno *la gente* jako *osoba* (*jednotlivec*).

- Rovněž **abstraktní podstatná jména** se vyskytují většinou jen v jednotném čísle: *la eternidad* (*věčnost*), *la bondad* (*dobrota – vlastnost*) apod.
- V množném čísle se též nepoužívají **vlastní jména, geografické názvy** (až na výjimky – viz *Množné číslo vlastních jmen*) a **názvy světových stran**: *el Guadalquivir*, *Sevilla*, *el este* (*východ*), *el norte* (*sever*) apod.
- **Podstatná jména látková** bývají také jen v jednotném čísle: *el carbón* (*uhlí*), *el hierro* (*železo*) apod.
- **Názvy vědních, studijních a uměleckých oborů** mají také jen jednotné číslo: *Medicina* (*medicína*), *Química* (*chemie*), *Teología* (*teologie*) apod. Výjimkou je *Matemáticas* (*matematika*).

POZNÁMKA:

Uvedená podstatná jména se mohou vyskytnout i v množném čísle, avšak přeneseně s jiným významem: *los hierros* (*okovy*), nebo v uměleckém stylu.

8. Podstatná jména pomnožná

- Stejně jako čeština, tak i španělština má některá pomnožná podstatná jména (tj. mají tvar množného čísla, ale označují jednu věc). Často označují předměty, které mají dvě symetrické části:

las gafas (<i>brýle</i>)	las tenazas (<i>kleště</i>)
las tijeras (<i>nůžky</i>)	los pantalones (<i>kalhoty</i>)

POZNÁMKA:

Uvedená podstatná jména lze použít i v jednotném čísle, je to však méně časté. Častěji se používá jen *el pantalón*.

- Pomnožná podstatná jména mohou označovat i jiné skutečnosti:

las vacaciones (*dovolená, prázdniny*)

las afueras, los alrededores (*okolí*)

las nupcias (*svatba*)

las matemáticas (*matematika*)

aj.

POZNÁMKA:

Všimněte si, že ne vždy pomnožná podstatná jména ve španělštině odpovídají pomnožným substantivům v češtině (a naopak): *las afueras, los alrededores* – okolí, *las nupcias* – svatba; noviny – *el periódico*, peníze – *el dinero*, kamna – *la estufa* atd.

9. Podstatná jména se změnou významu v množném čísle a vyjadřování párovosti v rodinných vztazích

- Některá podstatná jména nabývají v množném čísle jiného významu, příp. vedle původního významu mají i význam jiný.

el ademán (*gesto, posunek*)

→

los ademanes (*chování*)

la andanza (*putování*)

→

las andanzas (*události, příhody, dobrodružství*)

el anteojo (*dalekohled*)

→

los anteojos (*dalekohledy; brýle – LA*)

la corte (*dvůr – královský apod.*)

→

las Cortes (*Kortesy – šp. parlament*)

el celo (*horlivost, snaha*)

→

los celos (*žárlivost*)

la esposa (*manželka*)

→

las esposas (*manželky; pouta*)

el gemelo (*dvojče*)

→

los gemelos (*dvojčata; kukátko; manžetové knoflíčky*)

la gafa (*hák, skoba, svorka*)

→

las gafas (*háky, skoby; brýle*)

el grillo (*cvrček*)

→

los grillos (*cvrčci; okovy*)

el trabajo (*práce*)

→

los trabajos (*nesnáze, útrapy*)

- Rovněž většina podstatných jmen mužského rodu vyjadřujících příbuzenské vztahy má v množném čísle širší význam – označuje více jedinců stejného pohlaví, ale i pár (muže a ženu). Tento rozšířený význam mají i některá podstatná jména označující tituly a společenské postavení.

el padre (*otec*)

→

los padres (*rodiče; otcové*)

el abuelo (*dědeček*)

→

los abuelos (*dědeček a babička, prarodiče; dědečkové*)

el hijo (*syn*)

→

los hijos (*děti – vlastní; synové*)

el hermano (*bratr*)

→

los hermanos (*sourozenci; bratři*)

el nieto (*vnuk*)

→

los nietos (*vnoučata; vnuci*)

el tío (*strýc*)

→

los tíos (*strýc a teta; strýcové*)

el primo (*bratranec*)

→

los primos (*bratranec a sestřenice; bratřenci*)

el sobrino (*synovec*)

→

los sobrinos (*synovec a neteř; synovci*)

el cuñado (*švagr*)

→

los cuñados (*švagr a švagrová; švagři*)

el suegro (*tchán*)

→

los suegros (*tchán a tchyně; tchánové*)

el esposo (*manžel*)

→

los esposos (*manželé – muži i pár*)

Také:

el rey (*král*)

→

los reyes (*královský pár; králové*)

el duque (*vévoda*)

→

los duques (*vévoda a vévodkyně; vévodové*)

aj.

C) Vyjadřování pádových vztahů

Ve španělštině neexistuje skloňování podstatných a přídavných jmen takového typu jako v češtině, tj. pádovými koncovkami. Pádové vztahy se vyjadřují jiným způsobem, především **pomocí různých předložek**, ale i **vynecháním členu** nebo někdy i **slovesným tvarem** (gerundiem). Kromě dále uvedených předložek, které odpovídají našim českým pádům tvořených koncovkami, existují ve španělštině stejně jako v češtině předložkové pády s jinými předložkami (viz kapitola II.8. *Předložky*).

■ **Českému 1. pádu** (tj. podmětu – *el sujeto*) **odpovídá vždy substantivum bez předložky:**

Tu casa es muy bonita.	<i>Tvůj dům je velmi hezký.</i>
Los profesores de allí son muy amables.	<i>Tamní profesori jsou velmi milí.</i>
El artículo fue publicado ayer.	<i>Článek byl uveřejněn včera.</i>

■ **Českému 2. pádu** obvykle odpovídá substantivum s předložkou **DE:**

Los padres de mi amigo son franceses.	<i>Rodiče mého přítele jsou Francouzi.</i>
El número de desempleados ha crecido.	<i>Počet nezaměstnaných stoupl.</i>
El abuelo de Manuel vive en Asturias.	<i>Manuelův dědeček žije v Asturias.</i>
La niñera del chico es de Ecuador.	<i>Chlapcova chůva je z Ekvádoru.</i>

POZNÁMKA:

Všimněte si, že španělskému spojení *de + podstatné jméno*, které rozvíjí životná podstatná jména (3. a 4. příklad), odpovídá v češtině často přídavné jméno přivlastňovací (*Manuelův, chlapcův atd.*). **Přídavná jména přivlastňovací ve španělštině neexistují.**

■ **Českému 3. pádu** (předmět nepřímý – *complemento indirecto*) **obvykle odpovídá substantivum s předložkou A:**

Voy a regalarle a María este libro.	<i>Věnuju Marii tuto knihu.</i>
Tienes que contestar al profesor.	<i>Musíš profesorovi odpovědět.</i>

■ **Českému 4. pádu** (předmět přímý – *complemento directo*) **odpovídá substantivum bez předložky nebo s předložkou A** (shodný tvar s předmětem nepřímým):

■ **Substantivum bez předložky** se užívá u předmětu přímého vyjádřeného

- podstatnými jmény neživotnými

Visitamos los monumentos históricos.	<i>Navštěvujeme historické památky.</i>
--------------------------------------	---
- po slovese *tener* i v případě životných podstatných jmen

Tiene dos hermanos.	<i>Má dva bratry.</i>
---------------------	-----------------------
- před podstatnými jmény obecnými v množném čísle bez členu

Han encontrado camareros para su bar.	<i>Našli číšníky pro svůj bar.</i>
---------------------------------------	------------------------------------

■ **Substantivum s předložkou A** se užívá u předmětu vyjádřeného

- podstatnými jmény životnými

Visitamos a nuestra abuela a menudo.	<i>Navštěvuje často naši babičku.</i>
---	---------------------------------------
- podstatnými jmény hromadnými označujícími **určitou** (známou) skupinu

La policía dispersó a la multitud.	<i>Policie rozehnala zástup.</i>
------------------------------------	----------------------------------
- podstatnými jmény označujícími určitý kolektiv, např. *la empresa, el consejo, el colegio, el comité apod.*, pokud se děj vztahuje k osobám

Multaron a la empresa.	<i>Podnik dostal pokutu.</i>
Convocaron al consejo de administración.	<i>Svolali správní radu.</i>

d) podstatnými jmény neživotnými, která následují po slovesech vyjadřujících poslušnost nebo pořadí, např. po slovesech *preceder, seguir, sustituir, complementar* apod.

El verano precede al otoño.	<i>Léto předchází podzimu.</i>
El julio sigue al junio.	<i>Červenec následuje po červnu.</i>
El edulcorante sustituye al azúcar.	<i>Umělé sladidlo nahrazuje cukr.</i>

Existuje však řada případů kolísání:

a) Předmět přímý životných podstatných jmen bez předložky:

Předmětem je podstatné jméno, kterého je užito všeobecně, aniž bychom měli na mysli konkrétní osobu. Často se to objevuje např. v inzerátech po slovesech *buscar, necesitar, preferir, querer* apod.

Buscamos un camarero que hable ruso. *Hledáme číšníka, který mluví (by mluvil) rusky.*

¿Qué desea usted? – Busco a un camarero. *Co si přejete? – Hledám jednoho číšníka. (konkrétní osobu)*

b) Podobně po slovesech, která označují výběr, např. *elegir* (zvolit, vybrat), *encontrar* (najít), *escoger* (vybrat) může být blíže nespecifikované podstatné jméno životné (i když je se členem) buď s předložkou nebo bez předložky.

Todavía no he encontrado al/el hombre con quien *Ještě jsem nenašla muže, kterého bych si chtěla vzít.*
quiera casarme.

c) Pokud je ve větě předmět přímý i nepřímý životných podstatných jmen (u obou by byla předložka *a*), pak se často vynechává předložka *a* u předmětu přímého (aby se zabránilo nedorozumění), např. u slovesa *presentar*.

Presentó (a) su novia a sus amigos. *Představil svým přátelům svou dívku.*

V případě, že je předmět přímý vyjádřen vlastním jménem, předložka se nevynechává.

Presentó a Javier a sus compañeros. *Představil svým kolegům Javiera.*

d) Ke značnému kolísání dochází u **názvů** a **jmen zvířat**. Obvykle se uvádí, že používání nebo nepoužívání předložky *a* závisí na stupni náklonnosti mezi zvířetem a mluvčím. Pokud je vztah blízký, používá se předložka. Proto se předložky nejčastěji používají se jmény domácích zvířat.

Dejó a Pluto fuera de la casa. *Nechal Pluta venku.*

e) Ke kolísání dochází u některých abstraktních podstatných jmen, záleží zde na stupni personifikace.

Ya resignado, esperó (a) la muerte. *Už smířený, očekával smrt.*

f) Kolísá také použití předložky *a* před neživotnými podstatnými jmény, která však následují po slovesech škody nebo užitku, jež se obvykle pojí s předmětem životným.

El tabaco perjudica (a) la salud. *Tabák škodí zdraví.*

El movimiento beneficia el/al estado físico. *Pohyb prospívá fyzickému stavu.*

POZNÁMKA:

Pokud se ve větě vyskytuje předmět **nepřímý** i **přímý**, stojí obvykle předmět přímý před nepřímým:

Alicia compra un regalo a su abuela. *Alice kupuje babičce dárek.*

■ Českému 5. pádu odpovídá vždy podstatné jméno bez předložky a bez členu:

Buenos días, profesor.	<i>Dobrý den, pane profesore.</i>
¿Qué tal, Carlos?	<i>Jak se máš, Karle?</i>
Muy bien, señora Pinto.	<i>Moc dobře, paní Pintová.</i>

■ Český 6. pád má vždy předložku. Ve španělštině mu odpovídá též **podstatné jméno s předložkami**, kterých je několik, např.: **de, en, sobre, a** (viz též kapitolu II.8. *Předložky*), případně lze vyjádřit český 6. pád podstatných jmen slovesných **gerundiem**:

Hablamos de Carmen.	<i>Mluvili jsme o Carmen.</i>
Está en la escuela.	<i>Je ve škole.</i>
Lee revistas del corazón tomando el sol.	<i>Při opalování si čte časopisy ze společnosti.</i>

- Českému 7. pádu odpovídá podstatné jméno s různými předložkami, např. předložkou **por**, **con**. 7. pádu českých podstatných jmen slovesných odpovídá většinou **gerundium**:

el lugar preferido **por** los españoles

Španěly oblíbené místo

un encuentro **con** los amigos

setkání s přáteli

Voy a pasar la tarde estudiando.

Strávím odpoledne učením.

Jak vidíte na výše uvedených příkladech, dochází **povinně ke stahování** předložky **A** a **DE** se členem určitým mužského rodu, ale jen v jednotném čísle (viz kapitolu II.1. Člen).

DE + EL → **DEL** (del chico)

A + EL → **AL** (al profesor)

Ejercicio 19 ↘

II.3 PŘÍDAVNÁ JMÉNA

(los adjetivos)

Přídavná jména stejně jako v češtině rozvíjejí podstatné jméno. Na rozdíl od češtiny však ve španělštině neexistují přídavná jména přivlastňovací a přivlastňovací vztah se vyjadřuje pomocí podstatného jména s předložkou **de** (*el abrigo de Marta – Martin kabát*).

Španělské gramatiky zahrnují pod přídavná jména i tzv. přídavná jména určující (determinativos), což jsou zájmena ukazovací, přivlastňovací a číslovky. V této učebnici jsou zařazena pod zájmena a číslovky (až na neurčitě číslovky *mucho, poco, bastante* apod. – viz dále).

Španělská přídavná jména se shodují v rodě a čísle s podstatnými jmény, ke kterým se vztahují. Některá přídavná jména mají různé tvary pro mužský a ženský rod, některá mají pro oba rody stejný tvar (viz dále).

A) Rod přídavných jmen

(el género de los adjetivos)

1. Přídavná jména s přechylováním

Přechylovací příponou je v ženském rodě vždy **-a**.

Přechylují přídavná jména se zakončením na:

■ -o → -a	viejo (<i>starý</i>) pequeño (<i>malý</i>)	→ vieja → pequeña
■ -án → -ana	holgazán (<i>líný</i>) truhán (<i>podvodnický, šejdířský</i>)	→ holgazana → truhana
■ -ín → -ina	parlanchín (<i>upovídaný</i>) andarín (<i>toulavý</i>)	→ parlanchina → andarina
■ -ón → -ona	llorón (<i>plačtivý</i>)	→ llorona

– Všimněte si změny v označování přízvuku u zakončení: **-án** → **-ana**; **-ín** → **-ina**; **-ón** → **-ona**. Takto zakončená přídavná jména jsou většinou hovorová.

– Všimněte si také výjimky: marrón (*hnědý*) → marrón (*hnědá*)
un jersey marrón (*hnědý svetr*) → una falda marrón (*hnědá sukně*)

■ -or → -ora	trabajador (<i>pracovitý</i>) creador (<i>tvořivý</i>) traidor (<i>zrádný, proradný</i>)	→ trabajadora → creadora → traidora
----------------------------	--	---

Nepřechylují nepravidelné tvary druhého stupně přídavných jmen a původně latinská přídavná jména zakončená na **-ior:**

mejor (<i>lepší</i>)	superior (<i>vyšší</i>)	exterior (<i>vnější; zahraniční</i>)
peor (<i>horší</i>)	inferior (<i>nižší</i>)	interior (<i>vnitřní; domácí</i>)
mayor (<i>větší; starší</i>)	anterior (<i>dřívější</i>)	ulterior (<i>pozdější, vzdálenější</i>)
menor (<i>menší; mladší</i>)	posterior (<i>pozdější</i>)	

■ **-ete, -ote** → **-eta, -ota**

grandote (*velikánský*) → grandota
 guapete (*fešácký*) → guapeta

POZNÁMKA:

Přídavná jména zakončená na *-ete/-eta* a *-ote/-ota* jsou vždy hovorová, expresivní slova se zveličelým významem a vztahují se k osobám.

■ **naprostá většina přídavných jmen obyvatelských a národnostních** (většinou bez ohledu na zakončení):

español (<i>španělský</i>)	→	española	andaluz (<i>andaluský</i>)	→	andaluza
francés (<i>francouzský</i>)	→	francesa	sajón (<i>saský</i>)	→	sajona
inglés (<i>anglický</i>)	→	inglesa			

POZNÁMKA:

Všimněte si změny v označování přízvuku u přídavných jmen zakončených v mužském rodě na *-s* nebo *-n*.

Nepřechylují obyvatelská přídavná jména zakončená na **-a, -í, -ú, -e**:

belga (<i>belgický</i>) → belga	hindú (<i>indický</i>) → hindú
marroquí (<i>marocký</i>) → marroquí	praguense (<i>pražský</i>) → praguense

Ejercicios 1–2 ↘

2. Přídavná jména se stejným zakončením pro oba rody

Stejný tvar v ženském rodě jako v mužském mají přídavná jména zakončená na:

■ **souhlásku** (kromě výše uvedených zakončení *-án, -ín, -ón* a *-or* a obyvatelských přídavných jmen)

un ejercicio fácil (<i>snadné cvičení</i>)	una tarea fácil (<i>snadný úkol</i>)
un chico audaz (<i>odvážný kluk</i>)	una chica audaz (<i>odvážná dívka</i>)
un abrigo azul (<i>modrý kabát</i>)	una sudadera azul (<i>modrá mikina</i>)
un niño feliz (<i>šťastné dítě</i>)	una noticia feliz (<i>šťastná zpráva</i>)
un saludo cortés (<i>zdvořilý pozdrav</i>)	una funcionaria cortés (<i>zdvořilá úřednice</i>)
×	
montañés (<i>horský</i>) → montañesa	burgués (<i>buržoazní</i>) → burguesa

■ **samohlásku -e** (kromě výše uvedených zakončení *-ete, -ote*)

un aviso importante (<i>důležité upozornění</i>)	una noticia importante (<i>důležitá zpráva</i>)
un tiempo agradable (<i>příjemné počasí</i>)	una persona agradable (<i>příjemná osoba</i>)

■ **samohlásky -a, -í (i), -ó a -ú** (viz též výše u obyvatelských přídavných jmen)

un pueblo indígena (<i>domorodá vesnice</i>)	una costumbre indígena (<i>domorodý zvyk</i>)
un país agrícola (<i>zemědělská země</i>)	una producción agrícola (<i>zemědělská výroba</i>)
un pañuelo rosa (<i>růžový šátek</i>)	una camiseta rosa (<i>růžové tričko</i>)
un asunto baladí (<i>bezvýznamná záležitost</i>)	una cosa baladí (<i>bezcenná věc</i>)
un pueblo hindú (<i>indická vesnice</i>)	una ciudad hindú (<i>indické město</i>)

Ejercicio 3 ↘

B) Množné číslo přídavných jmen

(el plural de los adjetivos)

Množné číslo přídavných jmen se tvoří:

- koncovkou -s u přídavných jmen zakončených v jednotném čísle na nepřízvučnou samohláskou:

un chico guapo (<i>hezký chlapec</i>)	→	unos chicos guapos
un asunto importante (<i>důležitá věc</i>)	→	unos asuntos importantes
un detective belga (<i>belgický detektiv</i>)	→	unos detectives belgas
una región española (<i>španělský kraj</i>)	→	unas regiones españolas

- koncovkou -es u přídavných jmen zakončených v jednotném čísle na souhlásku nebo přízvučnou samohlásku:

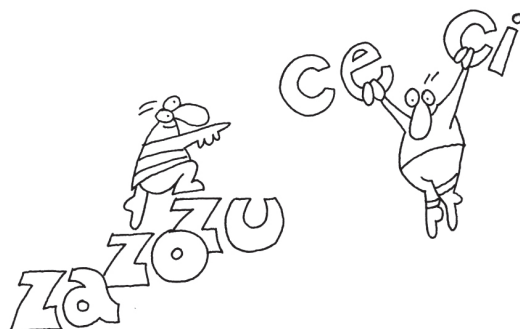
una tarea difícil (<i>těžký úkol</i>)	→	unas tareas difíciles
una falda marrón (<i>hnědá sukně</i>)	→	unas faldas marrones
un señor cortés (<i>zdvořilý muž</i>)	→	unos señores corteses
un niño feliz (<i>šťastné dítě</i>)	→	unos niños felices
un político andaluz (<i>andaluský politik</i>)	→	unos políticos andaluces
una cosa baladí (<i>bezpečná věc</i>)	→	unas cosas baladíes
un operario marroquí (<i>marocký dělník</i>)	→	unos operarios marroquíes
un diccionario alemán (<i>německý slovník</i>)	→	unos diccionarios alemanes
un chico joven (<i>mladý kluk</i>)	→	unos chicos jóvenes

– Všimněte si změny v označování přízvučky u přídavných jmen zakončených na **-n** a **-s**.

Po přidání slabiky buď v množném čísle ztrácejí psaný přízvuček (*marrón – marrones, alemán – alemanes, cortés – corteses*), nebo se naopak přízvuček musí označit (*joven – jóvenes*).

– U přídavných jmen zakončených v jednotném čísle na **-z** se musí v množném čísle změnit v písmu souhlásky: *feliz → felices, andaluz → andaluces* apod.

- u některých přídavných jmen zůstává tvar neměnný. Jsou to přídavná jména, která vznikla z podstatných jmen (názvů plodů, květin apod.), a složená označení barev:

una blusa limón (<i>citrónově žlutá blůza</i>)	→	unas blusas limón
una sudadera naranja (<i>oranžová mikina</i>)	→	unas sudaderas naranja
un vestido azul claro (<i>světlemodré šaty</i>)	→	unos vestidos azul claro

Kromě uvedených přídavných jmen zůstává neměnné přídavné jméno *isósceles* (*rovnoramenný*): *triángulos isósceles* (*rovnoramenné trojúhelníky*).

Ejercicio 4

C) Přídatná jména složená

(los adjetivos compuestos)

Přídatná jména složená se píší:

- se spojovací čárkou, jestliže je mezi jejich členy poměr vzájemnosti:

el diccionario checo-español

česko-španělský slovník

la guerra chino-japonesa

čínsko-japonská válka

- dohromady, bez spojovací čárky, pokud první člen určuje druhý nebo je mezi nimi pouhý vztah slučovací:

los países latinoamericanos

latinskoamerické země

las personas sordomudas

hluchoněmé osoby

U obou typů těchto složených přídatných jmen se shoduje v rodě a čísle jen druhá část přídatného jména (viz příklady).

POZNÁMKA:

V některých případech dochází v těchto složeninách k hláskové změně: *anglohablante* (mluvící anglicky), *francocanadiense* (frankokanadský), *estadounidense* (severoamerický) aj.

D) Krácení některých přídatných jmen

(la apócope de adjetivos)

Některá přídatná jména se používají před podstatnými jmény ve zkrácené formě.

- Před přídatnými jmény mužského rodu v jednotném čísle se krátí:

bueno (*dobrý*)

→

un **buen** libro (*dobrá kniha*)

malo (*špatný*)

→

un **mal** estudiante (*špatný student*)

- Přídatné jméno **GRANDE** se zkracuje před podstatnými jmény rodu mužského i ženského.

grande (*velký, -á*)

→

un **gran** pintor (*velký malíř*)

un **gran** problema (*velký problém*)

una **gran** autora (*velká autorka*)

– Přídatné jméno *grande* má v postavení před podstatnými jmény přenesený význam („velký“ s významem *významný, slavný* apod.):

Es un **gran** descubrimiento.

Je to velký (významný) objev.

– Pokud uvedená přídatná jména stojí za podstatným jménem nebo v přísudku, ke krácení nedochází:

Es una casa muy grande.

Je to velmi dobrá kniha.

- Přídatné jméno *santo* (svatý) se krátí před křesťanskými podstatnými jmény mužského rodu v jednotném čísle, pokud nezačínají na *To-* a *Do-*:

San Nicolás (*svatý Mikuláš*)

Santo Domingo (*svatý Dominik*)

San Juan (*svatý Jan*)

×

Santo Tomás (*svatý Tomáš*)

San Pedro (*svatý Petr*)

U přídatných jmen **grande** (*velký*), **pequeño** (*malý*), **alto** (*vysoký*) a **bajo** (*nízký*) existuje stupňování **pravidelné** i **nepravidelné**. Pravidelné tvary se obvykle užívají pro konkrétní význam, zatímco nepravidelné pro přenesený význam daného přídatného jména:

1. stupeň	grande; grandes pequeño, pequeña; pequeños, pequeñas alto, alta; altos, altas bajo, baja; bajos, bajas	<i>velký, -á; velcí, velké</i> <i>malý, -á; malí, malé</i> <i>vysoký, -á; vysocí, vysoké</i> <i>nízký, -á; nízcí, nízké</i>
2. stupeň	mayor; mayores menor; menores superior; superiores inferior; inferiores	<i>větší; starší</i> <i>menší; mladší</i> <i>vyšší</i> <i>nižší</i>
3. stupeň	el mayor, la mayor; los mayores, las mayores el menor, la menor; los menores, las menores el superior, la superior; los superiores, las superiores el inferior, la inferior; los inferiores, las inferiores	<i>největší; nejstarší</i> <i>nejmenší; nejmladší</i> <i>nejvyšší</i> <i>nejnižší</i>

Éste asunto tiene mayor importancia.
Éste es el menor problema.

Tahle záležitost je důležitější.
To je ten nejmenší problém.

U nepravidelných tvarů je slovosled ve třetím stupni ve spojení s podstatným jménem tento:

člen určitý/přivlastňovací zájmeno + tvar druhého stupně + podstatné jméno

Éste es **el peor resultado**.

Toto je nejhorší výsledek.

Manolo es **mi mejor amigo**.

Manolo je můj nejlepší přítel.

Tvary druhého a třetího stupně u nepravidelného stupňování stojí obvykle před podstatným jménem. Tvary **mayor(es)**, **menor(es)** ve významu *starší, mladší* stojí **za** podstatným jménem:

Tengo un hermano **menor**.

Mám (jednoho) mladšího bratra.

Él tiene dos hermanos **mayores**.

On má dva starší bratry/sourozence.

U pravidelných tvarů přídatných jmen **grande, pequeño, alto, bajo** je slovosled stejný jako u ostatních pravidelných tvarů.

Él es **el más alto** de todos.

On je nejvyšší ze všech.

Juan es **el chico más alto** de la clase.

Jan je nejvyšší kluk ze třídy.

– Ve druhém stupni může být u podstatného jména pouze **člen neurčitý**:

Es un programa más interesante que el de ayer. *Je to zajímavější program než ten včerejší.*

×

Es el programa más interesante de esta semana. *Je to nejzajímavější program tohoto týdne.*

– Přestože nepravidelné tvary druhého stupně končí na koncovku **-or**, nepřechylují do ženského rodu (viz též výše *Přídatná jména s přechylováním*).

Ejercicio 7

3. Porovnávací výrazy při stupňování

- **Stejná míra vlastnosti** se vyjadřuje výrazem:

tan ... como

Ella es **tan** guapa **como** su mamá.

tak ... jako

Ona je **tak** hezká **jako** její matka.

- **Vyšší nebo nižší stupeň vlastnosti:**

más/menos... que nebo **de lo que...**

Su piso es **más** grande que el mío.

El libro es **más** interesante **de lo que** pensé.

Él es **menos** listo **que** tú.

(2. stupeň přídavného jména) než...

Jeho byt je **větší** než můj.

Ta kniha je **zajímavější**, než jsem si myslel.

On **není tak chytrý jako** ty.

Rozšířený porovnávací výraz ... **de lo que** se používá, pokud následuje sloveso v určitém tvaru (viz příklad).

Po výrazech **superior(es)** (vyšší než) a **inferior(es)** (nižší než) je porovnávací výraz **a**:

La calidad de este café es **inferior a** la del café de Colombia.

Kvalita této kávy je nižší než kvalita kávy kolumbijské.

La tasa de natalidad del año 2008 es **superior a** la del año 2003.

Míra porodnosti roku 2008 je vyšší než v roce 2003.

- **U třetího stupně** používáme předložky **de** (z):

Él es el más alto **de** la clase.

On je největší (nejvyšší) ze třídy.

Zatímco v češtině se většinou užívá o osobách přídavné jméno *velký/malý*, ve španělštině se užívá pouze *alto/bajo*.

Ejercicios 8–10

4. Superlativ absolutní

Při porovnávání množství nebo míry vlastnosti vyjadřuje nejvyšší míru vlastnosti 3. stupeň přídavných jmen. Nesrovnáme-li věci nebo osoby, lze vyjadřovat velkou míru vlastnosti různými způsoby, např. přidáním **super-**, **extra-**, **requete-**, **sumamente**, **bien**, **muy** nebo také **opakováním** přídavného jména:

Es un ejercicio superdifícil.

Je to supertěžké cvičení.

Es una película sumamente interesante.

Je to vrcholně zajímavý film.

Nos comimos una paella rica rica.

Měli jsme hrozně dobrou paellu.

POZNÁMKA:

Super-, *extra-* a *requete-* se píší dohromady s přídavným jménem.

Lze také použít tzv. **absolutního superlativu**, tj. tvarů přídavných jmen s příponami.

- Přípony superlativu absolutního jsou většinou **-ísimo**, **-a**, **-os**, **-as**.

guapo, -a, -os, -as *hezký*

→

guapísimo, **-a**, **-os**, **-as** *strašně hezký*

corto, -a, -os, -as *krátký*

→

cortísimo, **-a**, **-os**, **-as** *strašně krátký*

importante, -es *důležitý*

→

importantísimo, **-a**, **-os**, **-as** *velice důležitý*

Laura es guapísima.

Laura je strašně hezká.

Su jardín es bellísimo.

Vaše zahrada je překrásná.

La vida es cortísima.

Život je strašně krátký.

Es carísimo.

Je to hrozně drahé.

- U přídavných jmen zakončených na **-io** se superlativ absolutní tvoří od základu, který vznikne po odtržení celé dvojhlásky **-io**:

limpio <i>čistý</i>	→	limpísimo, -a, -os, -as <i>velmi čistý</i>
amplio <i>široký</i>	→	amplísimo, -a, os, -as <i>velmi široký</i>
sucio <i>špinavý</i>	→	sucísimo, -as, -os, -as <i>strašně špinavý</i>

- Přídavná jména zakončená na **-io** ztrácejí pouze koncové **-o**:

frío <i>studený</i>	→	friísimo, -a, -os, -as <i>strašně studený*</i>
vacío <i>prázdný</i>	→	vacíísimo, -a, -os, -as <i>strašně prázdný</i>

- U přídavných jmen zakončených na **-go**, **-co** a **-z** dochází k pravopisným změnám:

rico <i>bohatý</i>	→	riquísimo <i>strašně dobrý; velice bohatý</i>
largo <i>dlouhý</i>	→	larguísimo <i>velice dlouhý</i>
feliz <i>šťastný</i>	→	felicísimo <i>strašně šťastný, přešťastný</i>
	×	
amigo <i>přátelský</i>	→	amicísimo* <i>velice přátelský</i>
parco <i>skoupý</i>	→	parcísimo <i>velice skoupý</i>

- U přídavných jmen zakončených na **-ble** je přípona **-bilísimo, -a, -os, -as**:

amable <i>milý</i>	→	amabilísimo, -a, os, -as <i>velice milý</i>
agradable <i>příjemný</i>	→	agradabilísimo, -a, -os, -as <i>velmi příjemný</i>
	×	
endebble <i>slabý</i>	→	endebllísimo, -a, -os, as <i>velice slabý</i>

- Absolutní superlativ přídavných jmen zakončených na **-n** a **-r** se tvoří příponami **-císimo, -a, os, -as**:

joven <i>mladý</i>	→	joventcísimo, -as, -os, -as <i>strašně mladý</i>
trabajador <i>pracovitý</i>	→	trabajadorcísimo, -as, -os, -as <i>velice pracovitý</i>

- Některé superlativy absolutní se tvoří od původního latinského kmene. Většinou však vedle sebe existují původní tvary z latiny, ale i moderní varianta:

amigo <i>přátelský</i>	→	amicísimo i amiguísimo <i>velmi přátelský</i>
áspero <i>drsny</i>	→	aspérrimo i asperísimo <i>velmi drsný</i>
cruel <i>krutý</i>	→	crudelísimo i cruelísimo <i>velmi krutý</i>
íntegro <i>bezúhonný</i>	→	integérrimo i integrísimo <i>zcela bezúhonný</i>
pobre <i>chudý</i>	→	paupérrimo i pobrísimo <i>velmi chudý</i>
pulcro <i>čistý</i>	→	pulquérrimo i pulcrísimo <i>velmi čistý</i>
simple <i>jednoduchý</i>	→	simplicísimo i simplísimo <i>velmi jednoduchý</i>

ALE JEN:

acre <i>ostrý, pálivý</i>	→	acérrimo <i>pevný, neústupný**</i>
antiguo <i>starý, starobylý</i>	→	antiquísimo <i>strašně starý</i>
célebre <i>slavný</i>	→	celebérrimo <i>velmi slavný</i>
fiel <i>věrný</i>	→	fidelísimo <i>strašně věrný</i>
libre <i>svobodný, volný</i>	→	libérrimo <i>plně svobodný</i>
mísero <i>ubohý</i>	→	misérrimo <i>velmi ubohý</i>
sabio <i>moudrý, učený</i>	→	sapientísimo <i>velmi moudrý</i>
salubre <i>zdravý</i>	→	salubérrimo <i>velmi zdravý</i>

* Toto přídavné jméno má však dva superlativy absolutní (viz níže).

** V současné španělštině došlo k posunu významu tohoto superlativu.

Přípona superlativu absolutního je vždy přízvučná, takže dochází k posunu přízvuku, což také mění označení přízvuku v písmu (célebre – celeberrimo, íntegro – íntegrísimo, íntegerrimo aj.).

- Některá přídavná jména s dvojhláskou ve kmeni mají rovněž dva tvary superlativu absolutního – starší, knižní bez dvojhlásky ve kmeni, a nový, modernější tvar s dvojhláskou:

bueno <i>dobrý</i>	→	bonísimo i buenísimo <i>strašně dobrý</i> *
cierto <i>jistý, bezpečný</i>	→	certísimo i ciertísimo <i>úplně jistý</i>
tierno <i>něžný</i>	→	ternísimo i tiernísimo <i>velmi něžný</i>
fuerte <i>silný</i>	→	fortísimo i fuertísimo <i>velmi silný</i>
grueso <i>silný</i>	→	grosísimo i gruesísimo <i>velmi silný</i>
nuevo <i>nový</i>	→	novísimo i nuevísimo <i>nejnovější, poslední</i>
reciente <i>nedávný, nový</i>	→	recentísimo i recientísimo <i>nejnovější</i>

aj.

ALE JEN:

ardiente <i>horký, žhavý</i>	→	ardentísimo <i>velmi horký</i>
caliente <i>teplý</i>	→	calentísimo <i>velmi teplý</i>
luciente <i>zářící, svítící</i>	→	lucentísimo <i>velmi zářící</i>
valiente <i>statečný</i>	→	valentísimo <i>velmi statečný</i>
	×	
conveniente <i>vhodný</i>	→	convenientísimo <i>velmi vhodný</i>
paciente <i>trpělivý</i>	→	pacientísimo <i>velmi trpělivý</i>

- Od několika přídavných jmen existují původní latinské tvary superlativu, které se však dnes používají většinou jen jako samostatná přídavná jména:

bueno <i>dobrý</i>	→	óptimo dnes: <i>optimální, dokonalý</i>
malo <i>špatný</i>	→	pésimo dnes: <i>bídny, velice špatný</i>
grande <i>velký</i>	→	máximo dnes: <i>maximální, nejvyšší, největší</i>
pequeño <i>malý</i>	→	mínimo dnes: <i>minimální, nejmenší, malinký</i>
alto <i>vysoký</i>	→	supremo dnes: <i>vrcholný, nejvyšší</i>
bajo <i>nízký</i>	→	ínfimo dnes: <i>nepatrný, maličký, nejnižší</i>

Některá přídavná jména netvoří superlativ absolutní vzhledem k svému významu (např. *nacional* – národní, *estatal* – státní, *público* – veřejný apod.), jiná jsou sama o sobě intenzivní a superlativ také netvoří (např. *enorme* – obrovský, *ideal* – ideální aj.).

Dále netvoří superlativ absolutní složená přídavná jména (např. *agridulce* – sladkokyselý, *multicolor* – mnoho-barevný aj.), přídavná jména zakončená na -a a -í, -eo a -ico (např. *rosa* – růžový, *baladí* – bezvýznamný, *férreo* – železný, *colérico* – cholericý, prudký aj.).

POZNÁMKA:

Všimněte si též vazby se členem středního rodu používané při zdůraznění přídavných jmen:

lo + přídavné jméno (příslovce) + que + sloveso

No puedes imaginarte lo dulce que es el bebé.

Neumíš si představit, jak je to dítě sladké.

Ejercicios 11–12

* Existuje ještě původní latinský tvar (viz dále).

D) Postavení přídavných jmen

Postavení přídavných jmen je ve španělštině značně odlišné od češtiny. Správné postavení tohoto slovního druhu již vyžaduje určitou zkušenost, neboť se neřídí žádným neměnným pravidlem. Dále uvádíme jen nejdůležitější platné zásady.

1. Postavení za podstatným jménem

Ve většině případů **klademe přídavné jméno za jméno podstatné**. Toto postavení mají:

- přídavná jména, která blíže určují jméno podstatné, např. vyjadřují kvalitu, barvu, velikost, národnost atd.:

una chica guapa	<i>hezká dívka</i>
un clavel blanco	<i>bílý karafiát</i>
un poema checo	<i>česká báseň</i>
una casa grande	<i>velký dům</i>
la lengua española	<i>španělský jazyk</i>

- dvě (nebo více) přídavných jmen spojených spojkou *y* nebo *o*:

un libro interesante y divertido	<i>zajímavá a zábavná kniha</i>
un joven ambicioso e inteligente	<i>ctižádostivý a inteligentní mladík</i>
un vino español o francés	<i>španělské nebo francouzské víno</i>

2. Postavení před podstatným jménem

Přídavné jméno před jménem podstatným většinou nemá funkci vymežující, neodlišuje ho od jiných přídavných jmen toho druhu. Přídavná jména stojí před jménem podstatným v následujících případech:

- Přídavné jméno má přenesený význam nebo vyjadřuje něco typického pro danou věc; používá se často v básnickém jazyce:

el dulce niño	× el café dulce	<i>to sladké dítě</i>	× <i>sladká káva</i>
la blanca nieve	× la rosa blanca	<i>bílý sníh</i>	× <i>bílá růže</i>

- Krátká přídavná jména se většinou rovněž kladou před podstatné jméno:

un buen/mal trabajador	<i>dobrý/špatný pracovník</i>
------------------------	-------------------------------

- Některá přídavná jména stojí vždy před podstatným jménem, např. *mucho, poco, otro* (tato přídavná jména jsou uváděna též mezi číslovkami neurčitými, respektive zájmeny):

muchos/pocos libros	<i>mnoho/málo knih</i>
otra gente	<i>jiní lidé</i>

- Postavení přídavného jména před podstatným jménem vyjadřuje subjektivní hodnocení nebo důraz.

¡Miguel es un auténtico artista!	<i>Michal je skutečný umělec!</i>
¡Qué mala suerte!	<i>To je ale smůla!</i>

- Někdy je postavení před podstatným jménem řízeno faktory rytmickými nebo je podstatné jméno již rozvinuto jiným přívlaskem (viz též dále).

Tienen una pequeña casa de campo.	<i>Mají malou chalupu.</i>
-----------------------------------	----------------------------

3. Postavení přídavných jmen v postupně rozvíjejícím přívlastku

Je-li podstatné jméno rozvíjeno dvěma přídavnými jmény, nastává dvojí možnost postavení.

- Obě přídavná jména stojí za podstatným jménem:

el sistema energético español	<i>španělský energetický systém</i>
una situación financiera difícil	<i>obtížná finanční situace</i>

Přídavné jméno hodnotící nebo vymežující je na konci spojení, protože vymežuje celé předchozí spojení. Všimněte si, že v češtině je přesně opačný sled přídavných jmen.

- Jedno přídavné jméno předchází, druhé následuje:

una difícil situación financiera	<i>obtížná finanční situace</i>
---	---------------------------------

V tomto případě stojí hodnotící nebo vymežující přídavné jméno před uvedeným spojením.

- Pokud je rozvinuto podstatné jméno neshodným přívlastkem a také hodnotícím přídavným jménem, následuje přídavné jméno až za celým spojením podstatného jména s neshodným přívlastkem nebo stojí před podstatným jménem.

un centro de educación público	<i>státní škola</i>
una pequeña casa de campo	<i>malá chalupa</i>

Ejercicios 13–15 ↘

4. Změna významu přídavného jména v závislosti na postavení

Některá přídavná jména mají různý význam podle toho, zda jsou před nebo za podstatným jménem, např.:

- **grande** (*velký, významný*)

un gran jugador	×	<i>velký (významný) hráč</i>
-----------------	---	------------------------------

un jugador grande		<i>velký (postavou) hráč</i>
-------------------	--	------------------------------

- **antiguo** (*starý, starobylý, bývalý*)

mi antigua escuela	×	<i>moje bývalá škola</i>
--------------------	---	--------------------------

una escuela antigua		<i>stará (starobylá) škola</i>
---------------------	--	--------------------------------

- **nuevo** (*nový*)

mi nuevo piso	×	<i>můj nový (jiný) byt</i>
---------------	---	----------------------------

un piso nuevo		<i>nový (nově postavený) byt</i>
---------------	--	----------------------------------

- **pobre** (*chudý, ubohý, nešťastný*)

la pobre mujer	×	<i>ta ubohá žena</i>
----------------	---	----------------------

la mujer pobre		<i>ta chudá žena</i>
----------------	--	----------------------

- **mayor** (*nej/větší, nej/starší*)

el mayor proyecto	×	<i>největší projekt</i>
-------------------	---	-------------------------

el hermano mayor		<i>nejstarší bratr</i>
------------------	--	------------------------

■ menor (<i>nej/menší, nej/mladší</i>)		
el menor problema		<i>nejmenší problém</i>
	×	
el hijo menor		<i>nejmladší syn</i>
■ simple (<i>prostý, jednoduchý, prostoduchý</i>)		
un simple soldado		<i>prostý voják (bez hodnosti)</i>
	×	
un soldado simple		<i>hloupý (prostoduchý) voják</i>
■ cierto (<i>jistý – určitý, jistý – zaručený</i>)		
cierta noticia		<i>jistá (určitá) zpráva</i>
	×	
noticia cierta		<i>jistá (zaručená) zpráva</i>
■ triste (<i>smutný, prostý, bezvýznamný</i>)		
un triste empleado		<i>prostý (bezvýznamný) úředník/zaměstnanec</i>
	×	
un empleado triste		<i>smutný úředník/zaměstnanec</i>

POZNÁMKA:

- Přídavné jméno *siguiente* má základní význam *příští, následující, další*. Pokud stojí ve větě před výčtem, odpovídá většinou českému *tento, tato, tito, tyto*. V těchto případech stojí vždy se členem určitým:
 Las condiciones son las siguientes: ...   Podmínky jsou tyto: ...
 Tengo que decirte lo siguiente: ...   Musím ti říci toto (následující): ...
- K určitým změnám významu dochází u některých přídavných jmen v závislosti na tom, zda jsou použita se slovesem *ser* nebo *estar* (viz II.6. *Slovesa I)oznamovací způsob – Rozdíly v použití sloves ser a estar*).

Ejercicio 16

E) Shoda přídavných jmen s několika podstatnými jmény

- Jestliže přídavné jména **následuje za podstatnými jmény**, je v množném čísle. V případě podstatných jmen různých rodů je přídavné jméno v množném čísle a v rodě mužském:
 Tiene una mesa y un sofá nuevos.   *Má nový stůl a pohovku.*
- **Předchází-li přídavné jméno** před několika podstatnými jmény, shoduje se obvykle v rodě a čísle s nejbližším z nich:
 Allí preparan buenas tartas y bizcochos.   *Tam dělají dobré dorty a piškoty.*
- Jestliže však **následuje více vlastních jmen různých rodů**, přídavné jméno je v množném čísle a mužském rodě:
 Los pequeños Ana y Pepe no quisieron comer la comida del restaurante.   *Malá Anna a Pepíček nechtěli jíst jídlo z restaurace.*
- Vztahuje-li se k jednomu podstatnému jménu **více přídavných jmen** označujících různé jedince, podstatné jméno je v množném čísle:
 En las negociaciones han participado los presidentes checo, eslovaco, húngaro y polaco.   *Jednání se zúčastnili český, slovenský, maďarský a polský prezident.*

Ejercicio 17

F) Zpodstatňování přídavných jmen

- Přídavná jména lze zpodstatňovat pomocí členu. Řada takto vzniklých podstatných jmen je tak běžná, že si jejich původ už ani neuvědomujeme, jiná vznikají příležitostně:

joven (<i>mladý</i>)	→	el joven (<i>mladík</i>)
estrecho (<i>úzký</i>)	→	el estrecho (<i>úžina, průliv</i>)
sabio (<i>učený, moudrý</i>)	→	el sabio (<i>učenec</i>)

- Tímto způsobem vznikají také podstatná jména obyvatelská a krajová, případně názvy jazyků:

español (<i>španělský</i>)	→	el español (<i>Španěl, španělština</i>)
francés (<i>francouzský</i>)	→	el francés (<i>Francouz, francouzština</i>)
gallego (<i>galicijský</i>)	→	el gallego (<i>Galicijec, galicijština</i>)
granadino (<i>granadský</i>)	→	el granadino (<i>Granadan</i>)

- Pomocí členu středního rodu **lo** můžeme zpodstatňovat přídavná jména, která se nevztahují ke konkrétní osobě nebo věci:

Lo importante es estudiar regularmente.	<i>Důležité je pravidelně studovat.</i>
Lo difícil es decidirse.	<i>Těžké je rozhodnout se.</i>
Lo normal es no fumar.	<i>Normální je nekouřit.</i>

POZNÁMKA:

- Rod zpodstatnělých přídavných jmen u osob pochopitelně odpovídá přirozenému rodu: un infeliz (*nešťastník*) – una infeliz (*nešťastnice*)
- Neživotná zpodstatnělá přídavná jména mají rod podle obecného podstatného jména, ke kterému se přídavné jméno vztahuje:
el estrecho (el lugar estrecho)
la roja (la luz roja) – *červená (na semaforu)*, el rojo (el color rojo) – *červeň, červená barva*
- *El rojo* – *la roja* může ale označovat i osoby ve významu „revolucionář/ka, radikál/ka, levičák“

Ejercicio 18

G) Přídavná jména ve funkci příslovčí

- Některá přídavná jména se také často, hlavně v hovorové řeči, používají ve funkci příslovčí.

¡Ven rápido!	<i>Přijď rychle!</i>
¡Habla despacio!	<i>Mluv pomalu!</i>

- Ve spojení s některými slovesy se ve španělštině používá přídavných jmen tam, kde čeština užívá příslovce:

Viven muy contentos.	<i>Žijí spokojeně.</i>
Se han tumbado exhaustos en la playa.	<i>Vyčerpaně si lehli na pláži.</i>

Ejercicio 19

H) Mucho, poco, bastante, demasiado, suficiente, cuanto, tanto

Některé číslovky neurčité a některá zájmena (tázací a vztažná) se ve spojení s podstatnými jmény považují za přídatná jména, tzn. shodují se s podstatnými jmény v čísle a v rodě (pokud přechylují). Jsou to:

mucho (*hodně, mnoho*), **poco** (*málo*), **bastante** (*dost*), **demasiado** (*příliš*), **suficiente** (*dostatečně, dost*), **cuanto** (*kolik*), **¿cuánto?** (*kolik?*), **tanto** (*tolik*)

Gastó mucho dinero.

Se llevó muchos recuerdos.

Todavía tiene pocas experiencias.

¡Ya has tenido bastantes problemas!

¿Cuántos invitados vendrán?

Cuántos hombres, tantas opiniones.

Utratil moc peněz.

Odnesl si mnoho vzpomínek.

Má ještě málo zkušeností.

Už jsi měl dost nepřítomností!

Kolik hostů přijde?

Kolik lidí, tolik názorů.

POZNÁMKA:

- Uvedené výrazy mívají ve větě také funkci příslovce:

Estudia mucho.

¡Habla tanto!

Studuje hodně.

Mluví tolik!

Ejercicio 20

J) Předložkové vazby některých vybraných přídatných jmen

Dále uvádíme přídatná jména, která mají v porovnání s češtinou odlišné vazby nebo která mají vazby s několika předložkami:

abundante **en** algo

accesible **a** alguien

acorde **con** algo

adicto **a** algo/alguien

afín **a** algo/alguien

ajeno **a** algo

alusivo **a** algo/alguien

amable **con/para con** alguien

análogo **a** algo

ansioso **de/por** + infinitiv

anterior **a** algo

áspero **a** algo (*tacto*)

atento **a** algo

bueno **con/para con** alguien

oplyvající něčím

dostupný/přístupný pro někoho

shodný/v souladu s něčím

věrný/oddaný něčemu/někomu; propadlý něčemu (*drogám aj.*)

spřízněný/blízký/příbuzný s něčím/někým

nezávislý na něčem, oproštěný od něčeho, nezátížený něčím

zmiňující se o něčem/někom, narážející na něco/někoho

milý k někomu

analogický/obdobný něčemu

dychtivý/nedočkávatý něčeho

předchozí/předcházející něčemu

drsný (*na pohmat*)

dbalý něčeho

hodný na někoho

cansado de algo/alguien	<i>unavený něčím/někým</i>
comparable a/con algo/alguien	<i>srovnatelný s něčím/někým</i>
comprometido con algo	<i>angažovaný v něčem, zapletený do něčeho</i>
conforme con algo	<i>shodný/v souladu/souhlasící s něčím; spokojený s něčím</i>
contento con/de/por algo	<i>spokojený s něčím</i>
contrario a algo/alguien	<i>stojící proti něčemu/někomu, nesouhlasící s něčím/někým, škodlivý pro něco</i>
crítico con/hacia algo/alguien	<i>kritický k něčemu/někomu</i>
deseoso de algo	<i>toužící po něčem, dychtivý/žádnostivý něčeho</i>
diferente a/de algo/alguien	<i>rozdílný/odlišný od něčeho/někoho</i>
disconforme con algo/alguien	<i>v nesouladu/nesouhlasící s něčím/někým</i>
dispuesto a/para algo	<i>připravený/ochotný k něčemu</i>
distinto a/de algo/alguien	<i>rozdílný/odlišný od něčeho/někoho</i>
envuelto en algo	<i>zabalený do něčeho, zahalený čím</i>
equivalente a/de algo	<i>rovnocenný/ekvivalentní něčemu</i>
escaso en algo	<i>chudý/skoupý na něco</i>
experto en algo	<i>zkušený/znalý něčeho</i>
extraño a algo	<i>(zůstat) stranou něčeho, nemít co dělat s něčím</i>
falto de algo	<i>postrádající něco</i>
feliz de/por algo	<i>šťastný z něčeho</i>
fijo en algo	<i>přípevněný na něčem</i>
harto de algo/alguien/infinitiv	<i>(mít) něčeho/někoho po krk/dost</i>
igual a (que) algo/alguien	<i>stejný jako něco/někdo</i>
indefenso ante algo/alguien	<i>bezbranný proti někomu/něčemu</i>
indiferente a/ante algo	<i>lhostejný k něčemu</i>
intolerante con alguien	<i>nesnášenlivý/netolerantní k někomu</i>
listo para algo/infinitiv	<i>připravený k něčemu</i>
lleno de algo	<i>plný něčeho</i>
loco de algo	<i>bez sebe něčím (např. radostí)</i>
loco por algo/alguien/infinitiv	<i>(být) blázen/zblázněný do něčeho/někoho</i>
natural de algún lugar	<i>(být) původem/pocházet z nějakého místa</i>
opuesto a algo	<i>opačný k něčemu, ležící proti něčemu</i>
originario/oriundo de algún lugar	<i>(být) původem/pocházet z nějakého místa</i>
paralelo a algo	<i>rovnoběžný/souběžný/paralelní s něčím</i>
parecido a algo/alguien	<i>podobný něčemu/někomu</i>
parejo a/con algo	<i>podobný něčemu, stejný jako něco</i>
pobre en algo	<i>chudý na něco</i>
posterior a algo	<i>pozdější než něco, následující po něčem</i>
predestinado a/para algo	<i>předurčený k něčemu</i>
preferible a algo	<i>lepší než něco</i>
presto a algo	<i>připravený k něčemu/na něco</i>
previo a algo	<i>předcházející něčemu</i>
procedente de algún lugar	<i>pocházející/přijíždějící z nějakého místa</i>
proclive/propenso a algo	<i>náchylný/mající sklon k něčemu</i>
propicio a algo	<i>vhodný k něčemu; ochotný k něčemu</i>
radiante de algo	<i>zářící něčím (např. radostí)</i>

reacio a algo	<i>vzpírající se něčemu, odmítající něco</i>
rebosante de algo	<i>překypující něčím, plný něčeho</i>
referente a algo	<i>týkající se něčeho, vztahující se k něčemu</i>
repleto de algo	<i>přeplněný něčím, plný něčeho</i>
resistente a algo	<i>odolný proti něčemu, stavějící se na odpor něčemu</i>
reticente a algo	<i>zdržlivý/rezervovaný k něčemu</i>
rico en algo	<i>bohatý na něco</i>
semejante a algo/alguien	<i>podobný něčemu/někomu</i>
sensible a algo	<i>citlivý na něco</i>
similar a algo	<i>podobný něčemu</i>
sincero con/para con alguien	<i>upřímný ke komu</i>
sometido a algo/alguien	<i>podrobený/podřízený něčemu/někomu; předložený k něčemu (např. posouzení)</i>
sordo a algo	<i>hluchý k něčemu (např. nářkům)</i>
suave a algo (<i>tacto</i>)	<i>jemný/hebký (na pohmat)</i>
sujeto a algo	<i>přípevněný k něčemu; podrobený/podléhající něčemu (např. clu)</i>
tendente a algo	<i>směřující/mající tendenci k něčemu</i>
útil para algo	<i>užitečný/vhodný k něčemu; schopný čeho</i>
vecino a algo/alguien	<i>blízký někomu/něčemu</i>
vulnerable a algo	<i>zranitelný něčím, citlivý na něco</i>

Ejercicios 21–23

II.4. ZÁJMENA

(los pronombres)

Zájmena dělíme na:

- zájmena osobní
- zájmeno zvrtné
- zájmena přivlastňovací
- zájmena ukazovací
- zájmena tázací
- zájmena vztažná
- zájmena neurčitá
- zájmena záporná

POZNÁMKY:

- Ve španělských gramatikách bývají obvykle zájmena ukazovací, přivlastňovací, některá zájmena tázací, vztažná a neurčitá řazena mezi přídavná jména, jelikož se shodují v rodě a čísle s podstatným jménem jako přídavná jména.
- Jak uvidíte dále, u některých zájmen se ve španělštině zachovaly zbytky středního rodu a rovněž zbytky skloňování.

A) Zájmena osobní

(los pronombres personales)

Španělská zájmena osobní mají:

- tvary podmětové (pro 1. pád)
- tvary nepřívzvučné, což jsou zbytky skloňování pro 3. pád (předmět nepřímý) a 4. pád (předmět přímý)
- tvary přízvučné po předložkách

1. Tvary podmětové

Osoba	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod	Zdvořilostní oslovení
1. os. jedn. č.	yo <i>já</i>	yo <i>já</i>		
2. os. jedn. č.	tú <i>ty</i>	tú <i>ty</i>		
3. os. jedn. č.	él <i>on</i>	ella <i>ona</i>	ello <i>ono, to</i>	usted (Ud., Vd.) Vy
1. os. množ. č.	nosotros <i>my</i>	nosotras <i>my</i>		
2. os. množ. č.	vosotros <i>vy</i>	vosotras <i>vy</i>		
3. os. množ. č.	ellos <i>oni</i>	ellas <i>ony</i>		ustedes (Uds., Vds.) Vy

- Pro zdvořilé oslovování (české vykání) se ve španělštině užívá pro jednu osobu zájmeno **usted**, které se poji se slovesem ve 3. osobě jednotného čísla, a zájmeno **ustedes** se 3. osobou množného čísla. Tato zájmena se velmi často píšou zkratkami (Ud., Vd. a Uds., Vds.), vždy je ale čteme jako základní slovo (usted, ustedes).

¿Ud. (čteme: *usted*) habla español?

Vy mluvíte španělsky?

Uds. (čteme: *ustedes*) van a estar alojados en el hotel Praga.

Vy budete ubytováni v hotelu Praha.

- V 1. a 2. osobě množného čísla má španělština dva tvary osobního zájmena – tvary **nosostros** a **vosotros** pro mužský rod, tvary **nosotras**, **vosotras** pro ženský rod.
- Tato zájmena mohou stát ve španělské větě před slovesem i za slovesem, pořádek slov je volný. Pokud je ve větě více podmětů, z nichž jedno je zájmeno 1. osoby **yo**, obvykle neklademe toto zájmeno na první místo.

Elena y yo vamos al cine.

Elena a já půjdeme do kina.

- Užívání zájmen je podobné jako v češtině, tzn. že **zájmena ve větě nemusíme užívat, neboť osoba je zřejmá ze slovesného tvaru**. Klademe je **při důrazu nebo pro rozlišení ve 3. osobě**. Velmi často se však používá zájmen pro vykání – *usted, ustedes*.

¿Vosotros estudiáis Medicina?

Vy studujete medicínu?

Yo estudio Medicina, pero ella Economía.

Já studuju medicínu, ale ona ekonomii.

¿Ud. es checo?

Vy jste Čech?

- Ve Španělsku se užívá **tykání** mnohem častěji než v češtině, ale i než v Latinské Americe, např. studenti si tykají ve škole s profesory a k tykání se přechází většinou automaticky po prvním setkání. Komplikovanější je situace mezi nadřízenými a podřízenými, na oficiální úrovni apod.
- V latinskoamerické variantě španělštiny a na Kanárských ostrovech se 2. osoby množ. čísla a zájmen **vosotros, vosotras** **neuvžívá**. Jak pro zdvořilé oslovování, tak pro tykání v množném čísle se užívá *ustedes* se 3. osobou množného čísla.
- V některých latinskoamerických zemích (např. Argentina, Uruguay) se používá zvláštní typ oslovování, tzv. **voseo**, které může mít různé varianty. Existuje zde zájmeno **vos**, které nahrazuje tykání, a tedy zájmeno **tú**. Sloveso, které ho doprovází, má také zvláštní tvary. Koncovka je přízvučná a odstraňují se všechny nepravidelnosti:

vos hablás, vos podés, vos tenés

V některých zemích vedle sebe existuje tykání i *voseo*. Množné číslo je vždy *ustedes*. Zájmena *vos* se používá jen v podmětovém postavení nebo po předložce, nepřízvučné tvary jsou od zájmeno *tú*.

Te llamamos a vos.

Voláme tebe.

- Zájmeno středního rodu **ello** může zastupovat více podstatných jmen, pokud neoznačují osoby, nebo se vztahuje k obsahu celé předchozí věty nebo k doplňku vyjádřenému podstatným nebo přídavným jménem (k doplňku se však vztahuje toto zájmeno ve 4. pádě – viz dále *Používání nepřízvučných tvarů zájmen*).

Amor, familia, dinero, todo ello es muy importante para la vida.

Láska, rodina, peníze, to všechno je moc důležité pro život.

Zájmeno středního rodu *ello* se ve funkci podmětu téměř nepoužívá. Jeho použití je častější po předložkách a velmi častý je jeho tvar v předmětu přímém.

No pienses en ello.

Nemysli na to.

¿Ya lo sabes? – Sí, ya lo sé.

Už to víš? – Ano, už to vím.

Jako podmětu se v současné španělštině místo tohoto zájmena používá zájmen ukazovacích *esto, eso, aquello*.

Ello no significa nada. = Esto/Eso no significa nada.

To nic neznamená.

Ejercicios 1–3

2. Tvary nepřízvučné (nesamostatné)

1. pád	yo <i>já</i>	tú <i>ty</i>	él <i>on</i>	ella <i>ona</i>	usted <i>Vy</i>	ello <i>ono, to</i>	nosotros, nosotras <i>my</i>	vosotros, vosotras <i>vy</i>	ellos <i>oni</i>	ellas <i>ony</i>	ustedes <i>Vy</i>
3. pád (předmět nepřímý)	me <i>mi</i>	te <i>ti</i>	le <i>mu</i>	le <i>jí</i>	le <i>Vám</i>	le <i>mu</i>	nos <i>nám</i>	os <i>vám</i>	les <i>jim</i>	les <i>jim</i>	les <i>Vám</i>
4. pád (předmět přímý)	me <i>mě</i>	te <i>tě</i>	lo (le) <i>ho</i>	la <i>ji</i>	lo (le) <i>la Vás</i>	lo <i>to</i>	nos <i>nás</i>	os <i>vás</i>	los <i>je</i>	las <i>je</i>	los, las <i>Vás</i>

a) Používání nepřízvučných tvarů zájmen

- Výše uvedené tvary musí stát vždy ve **spojení se slovesem**. Užívá se jich jako **předmětu přímého** (v češtině 4. pád) a **nepřímého** (v češtině 3. pád) a odpovídají českým krátkým tvarům zájmen ve 3. a 4. pádu (mi, ti, mu, mě, tě, ho atd.).
- U zájmena **él** se doporučuje používat v přímém předmětu tvaru **lo** pro mužský rod životný i neživotný. Pokud se však zájmeno vztahuje k osobě, pak se ve Španělsku často používá i tvaru **le** (tento jev se nazývá *leísmo*). Od zájmena **ellos** je předmět přímý podle pravidel **los**, ale v oblasti *leísmo* se i zde používá pro osoby **les**.

Él sigue estudiando en nuestra escuela.

On pořád studuje na naší škole.

Lo (le) veo cada día en el comedor.

Vídám ho každý den v jídelně.

Los japoneses viven en el hotel Altea.

Ti Japonci bydlí v hotelu Altea.

Los recogeremos allí por la tarde.

Vyzvedneme je tam odpoledne.

U zájmen vztahujících se k mužskému rodu neživotnému se v předmětu přímém používá ve všech oblastech jen tvarů **lo, los**.

- U zájmen **usted, ustedes** se používá v přímém předmětu u osob rodu mužského tvar **lo** (ve Španělsku **le**), **los** (případně ve Španělsku i **les**) a pro ženský rod **la, las**.

Señor Lagos, **lo (le)** saludan cordialmente todos mis compañeros.

Pane Lagos, všichni mí kolegové vás srdečně zdraví.

Señora Gómez, **la** espero a las 12.

Paní Gómezová, čekám na vás ve 12 hod.

POZNÁMKA:

U těchto zájmen se často připojuje i přízvučný tvar s předložkou **a** (viz dále *Přízvučné tvary zájmen*):

Le manda a usted esta caja de bombones.

Posílá vám tuhle bonboniéru.

- Někdy se klade nepřízvučný tvar zájmena i tam, kde je za slovesem předmět vyjádřený, zvláště je-li předmětem zájmeno *todo* nebo číslovka se členem, nebo podmět neurčitý *uno, una*:

Las invitó **a las cuatro**.

Pozval všechny čtyři.

Lo sabe **todo**.

Ví všechno.

Si **lo** ve **a uno**, enseguida se le acerca.

Když někoho uvidí, hned k němu jde.

- Jak už jsme uvedli výše, od zájmena středního rodu *ello* se používá velmi často předmět přímý (4. pád) **lo**. Vztahuje se k obsahu celé předchozí věty nebo k doplňku vyjádřenému přídavným nebo podstatným jménem (ve druhém případě zájmeno většinou do češtiny nepřekládáme):

Hazlo hoy, te **lo** pido por favor.

Udělej to dnes, prosím tě o to.

Querían ir con nuestro coche a las montañas, pero no se **lo** permití.

Chtěli jet našim autem do hor, ale nedovolila jsem jim to.

Parecía enfermo, pero no **lo** estaba.

Vypadal nemocně, ale nebyl (nemocný).

V případě českého zájmena *to* je třeba důsledně rozlišovat 1. pád a 4. pád. Český 1. pád se většinou nevyjadřuje, nebo se použije výše uvedených zájmen (*esto, eso, případně ello*):
 Es bonito. × **Lo** compro. Je to hezké. × Koupím to.

POZNÁMKA:

- V některých spojeních nabývají podobného významu i zájmena ženského rodu **la – las**:

Ya me las arreglaré.

Už si nějak poradím.

¿Cómo se las apaña?

Jak si s tím poradí?

b) Zdůraznění předmětu

Pokud ve španělské větě klademe předmět na začátek věty před sloveso, musí být předmět vyjádřen ještě jednou **nepřízvučným tvarem osobního zájmena, které se shoduje s předmětem v rodě a čísle**.

A Manuel lo (le) veré mañana.

Manuela uvidím zítra.

A los extranjeros les gusta la cerveza checa.

Cizincům chutná české pivo.

Las gafas, las busco cada día.

Brýle hledám každý den.

c) Postavení nepřízvučných tvarů

- Nepřízvučné tvary zájmen **stojí před určitým slovesným tvarem**. Záporka **no** stojí ještě před zájmenem.

Pedro me visita los jueves.

Petr mě navštěvuje ve čtvrtek.

No les dijo todo.

Neřekl jim všechno.

Lo hicimos ayer.

Udělalí jsme to včera.

POZNÁMKA:

- V literárním stylu, zvláště ve starších textech, se na začátku věty nebo po pauze občas kladou zájmena i za určitý slovesný tvar:

Prometióle su apoyo.

Slíbil jí/mu svou pomoc.

- Zájmena se **kladou za infinitiv, gerundium a kladný rozkaz**. U infinitivních a gerundiálních vazeb se slovesem určitým může zájmeno stát buď **za infinitivem nebo před určitým slovesným tvarem**:

Voy a cursos de inglés para **aprenderlo** bien.

Chodím do kurzů angličtiny, abych se jí dobře naučil.

Puedes **hacerlo** por la tarde./**Lo** puedes hacer por la tarde.

Můžeš to udělat odpoledne.

Está **preparándolo**./**Lo** está preparando.

Právě to připravuje.

¡**Tráeme** el libro ahora mismo!

Přines mi tu knihu ihned!

Po připojení zájmen ke gerundiu a rozkazovacímu způsobu (pokud není rozkaz jen jednoslabičný – *hazlo, ponlo* apod.) je nutné označit přízvuk!

d) Skupiny dvou osobních zájmen nepřízvučných

- Jestliže se setkají u jednoho slovesa dva nepřízvučné tvary osobních zájmen, je jejich pořadí stejné jako v češtině, tzn. **3. pád** (předmět nepřímý) **stojí před 4. pádem** (předmětem přímým):

me lo/la

mi ho/to/ji

me los/las

mi je

te lo/la

ti ho/to/ji

te los/las

ti je

se lo/la

mu ho/to/ji

se los/las

jim je, Vám je

jí ho/to/ji

Vám ho/to/ji

nos lo/la

nám ho/to/ji

nos los/las

nám je

os lo/la

vám ho/to/ji

os los/las

vám je

se lo/la

jim ho/to/ji

se los/las

jim je, Vám je

Vám ho/to/ji

Ve 3. osobě jednotného i množného čísla se tvary 3. pádu **le, les** mění před tvary **lo, la, los, las** (tzn. před všemi tvary začínajícími rovněž na l-) na tvar **se**.

- Señora, **le** doy las flores enseguida. → Señora, **se las** doy enseguida.
 Paní, **dám** vám ty květiny hned. → Paní, **dám** vám je hned.
 Pablo **les** trae nuevas noticias. → Pablo **se las** trae
 Pavel **jim** přináší nové zprávy. → Pavel **jim** je přináší.

Podobné skupiny vznikají i ze spojení zájmena zvrátého s nepřízvučným tvarem zájmen osobních:

- Me lavo las manos. *Myji si ruce.* → **Me las** lavo. *Myji si je.*
 Se pone la camisa. *Obléká si košili.* → **Se la** pone. *Obléká si ji.*

■ **Dvojice zájmen** mají vzhledem ke slovesu stejné postavení jako zájmeno jedno, tzn. **stojí před slovesem v určité osobě**, pouze **u infinitivu, gerundia a kladného rozkazovacího způsobu** stojí za těmito tvary a píší se s nimi **dohromady**.

Explicándoselo tú, lo comprenderá.

Jestliže mu to vysvětlíš ty, pochopí to.

Tráiganoslo cuanto antes.

Přineste nám to co nejdříve.

Ve vazbách **infinitivu nebo gerundia s jiným slovesem** je opět dvojí možnost:

Tengo que **preparárselo** esta tarde.

Musím jim/mu/jí to připravit dnes odpoledne.

Se lo tengo que preparar esta tarde.

Estoy **diciéndoselo** desde hace un mes.

Už jim/mu/jí to říkám měsíc.

Se lo estoy diciendo desde hace un mes.

Všimněte si **povinného psaní přízvuku** u infinitivů, gerundií a rozkazovacího způsobu, pokud připojíme dvě zájmena.

Ejercicios 4–17

3. Tvary přízvučné (samostatné)

■ Kromě nepřízvučných tvarů osobních zájmen existují ve španělštině i tvary přízvučné (odpovídají obvykle českým delším tvarům *mně, tobě, jemu apod.*). Španělské přízvučné tvary zájmen se používají **vždy po předložce**. Pro všechny osoby, kromě **yo** a **tú**, se používají po předložce základní tvary I. pádu.

1. pád	yo	tú	él	ella	usted	ello	nosotros, nosotras	vosotros, vosotras	ellos	ellas	ustedes
	<i>já</i>	<i>ty</i>	<i>on</i>	<i>ona</i>	<i>Vy</i>	<i>ono, to</i>	<i>my</i>	<i>vy</i>	<i>oni</i>	<i>ony</i>	<i>Vy</i>
tvar s předložkou	mí	ti	él	ella	usted	ello	nosotros, nosotras	vosotros, vosotras	ellos	ellas	ustedes
tvar s předložkou con	conmigo <i>se mnou</i>	contigo <i>s contigo</i>	con él <i>s ním</i>	con ella <i>s ní</i>	con usted <i>s Vámi</i>	con ello <i>s tím</i>	con nosotros/ nosotras <i>s námi</i>	con vosotros/ vosotras <i>s vámi</i>	ellos <i>s nimi</i>	ellas <i>s nimi</i>	con ustedes <i>s Vámi</i>

Este libro no me gusta, pero a ella sí.

Tato kniha se mi nelíbí, ale jí ano.

¿A quién busca? ¿A él o a ella?

Koho hledá? Jeho nebo jí?

Las flores son para ti.

Ty květiny jsou pro tebe.

Ellos viven cerca de ustedes.

Oni bydlí blízko vás.

POZNÁMKA:

Všimněte si označování přízvuku: **mí** (pád zájmena) × **mi** (přivlastňovací zájmeno).

S předložkou **CON** se spojují tvary **mí** a **ti** na tvary: **CONMIGO** (*se mnou*), **CONTIGO** (*s tebou*):

¿Vienes conmigo?

Půjdeš se mnou?

Contigo irá adondequiera.

S tebou půjdu kamkoliv.

Po předložkách **entre** (*mezi*), **excepto** (*kromě, s výjimkou*), **incluso** (*včetně*), **menos** (*kromě, mimo*), **salvo** (*mimo, kromě*), **según** (*podle*) a **hasta** (ve významu: *dokonce*) se nepoužívají tvary **mí** a **ti**, nýbrž se používá 1. pád:

Entre tú y yo no hay secretos.

Mezi tebou a mnou nejsou tajnosti.

Según tú, ¿no va a llover?

Podle tebe nebude pršet?

Excepto yo, todos estuvieron de acuerdo.

S výjimkou mě všichni souhlasili.

■ Někdy se kladou oba tvary zájmen (přízvučný i nepřízvučný), a to buď:

■ **při zdůraznění** (podobně jako při zdůraznění předmětu):

A **ella** no **la** puedo aguantar.

Ji nemohu vystát.

A **mí** no **me** han invitado.

Mě nepozvali.

■ nebo pro **rozlišení** u třetích osob:

Se lo diré a **él/ella/usted/ellos/ellas/ustedes**.

Řeknu to jemu/jí/vám/jim/vám.

¿Le gusta a **usted** el pescado?

Chutnají vám ryby?

¿Les pidió a **ellos** un consejo?

Žádal je o radu?

B) Zájmeno zvrtné

(el pronombre reflexivo)

Ve španělštině existuje zvrtné zájmeno jen pro 3. osobu jednotného a 3. osobu množného čísla.

Nepřízvučný tvar: **se**

Přízvučný tvar: **sí**

Nepřízvučný tvar zájmena je stejný pro 3. i 4. pád. Jeho užívání se řídí stejnými pravidly jako užívání nepřízvučných tvarů osobních zájmen:

Él/Ella se lava las manos.

On/Ona si myje ruce.

Usted se lava las manos.

Vy si myjete ruce.

Ellos/Ellas se lavan las manos.

Oni/Ony si myjí ruce.

Ustedes se lavan las manos.

Vy si myjete ruce.

Él/Ella se duchó por la mañana.

On/Ona se ráno osprchoval/a.

Usted se duchó por la mañana.

Vy jste se ráno osprchoval.

Ellos/Ellas se ducharon por la mañana.

Oni/Ony se ráno osprchovali/y.

Ustedes se ducharon por la mañana.

Vy jste se ráno osprchovali/y.

Tiene que **ducharse**./Se tiene que duchar.

Musí/Musíte se osprchovat.

Tienen que **ducharse**./Se tienen que duchar.

Musí/Musíte se osprchovat.

Přízvučný tvar **SÍ**, který je stejný pro 3. osobu jednotného i množného čísla, se používá po předložkách. Často bývá doprovázen zdůrazňujícím zájmenem **mismo/a/os/as** (viz též dále G) *Zájmena neurčitá*):

Ellos lo han hecho **para sí (mismos)**.

Udělal to pro sebe.

Él miró detrás **de sí**.

Podíval se za sebe.

Siempre piensa sólo **en sí (mismo)**.

Pořád myslí jen na sebe.

POZNÁMKA:

Všimněte si označování přízvuku: **sí** (pád zájmena nebo souhlas) × **si** (spojka).

S předložkou **CON** se spojuje tvar **sí** na tvar: **CONSIGO** (*s sebou*):

Ella lleva **consigo** muchas fotos.

Ona má s sebou hodně fotografií.

Funkci zvrátneho zájmena zastávají u 1. a 2. osoby jednotného a množného čísla nepřívzvučné tvary zájmen osobních: me, te, nos, os (viz též v kapitole II.6. Slovesa – Slovesa zvratná).

Me ducho cada mañana. *Sprchuji se každé ráno.*

Zájmena *se, sí* se vztahují vždy **jen k podmětu** 3. osoby:

Ellos lo han hecho para sí. *Udělalí to pro sebe.*

x

Ellos lo han hecho para ella. *Udělalí to pro ni.*

Ejercicios 18–24 ↘

C) Zájmena přivlastňovací

(los pronombres posesivos)

Španělská zájmena přivlastňovací mají dvojí tvary:

- tvary **nesamostatné** (vždy ve spojení s podstatným jménem)
- tvary **samostatné**

1. Přivlastňovací zájmena nesamostatná

Zájmeno osobní	Zájmeno přivlastňovací	Příklady	Vysvětlující doplnění
yo	mi <i>můj, má</i> mis <i>moji, moje</i>	mi tío, mi tía mis tíos, mis tías	
tú	tu <i>tvůj, tvá</i> tus <i>tvoji, tvoje</i>	tu tío, tu tía tus tíos, tus tías	
él	su <i>jeho</i> sus <i>jeho</i>	su tío, su tía sus tíos, sus tías	de él
ella	su <i>její</i> sus <i>její</i>	su tío, su tía sus tíos sus tías	de ella
usted	su <i>Váš, Vaše</i> sus <i>Vaši, Vaše</i>	su tío, su tía sus tíos, sus tías	de usted
nosotros, -as	nuestro, -a <i>náš, naše</i> nuestros, -as <i>náš, naše</i>	nuestro tío, nuestra tía nuestros tíos, nuestras tías	
vosotros, -as	vuestro, -a <i>váš, vaše</i> vuestros, -as <i>vaši, vaše</i>	vuestro tío, vuestra tía vuestros tíos, vuestras tías	
ellos	su <i>jejich</i> sus <i>jejich</i>	su tío, su tía sus tíos, sus tías	de ellos
ellas	su <i>jejich</i> sus <i>jejich</i>	su tío, su tía sus tíos, sus tías	de ellas
ustedes	su <i>Váš, Vaše</i> sus <i>Vaši, Vaše</i>	su tío, su tía sus tíos, sus tías	de ustedes

- Všechna nepřívzvučná zájmena **stojí před podstatným jménem**, které může být ještě blíže určeno přídavným jménem nebo číslovkou, a shodují se s ním vždy v čísle a u zájmen **1. a 2. osoby množného čísla i v rodě**.

mi amiga/mis amigas	<i>moje přítelkyně</i>
mi buena amiga	<i>moje dobrá přítelkyně</i>
nuestros amigos	<i>naši přátelé</i>
nuestras amigas	<i>naše přítelkyně</i>
sus primeros pasos	<i>jeho první kroky</i>

- Zájmena přivlastňovací mají ve větě stejnou určující funkci jako člen určitý, **nemohou tedy stát se členem určitým**.

Tus resultados son muy buenos. *Tvoje výsledky jsou velmi dobré.*

- Zájmeno **su** a **sus** má řadu významů: *jeho, její, jejich, Váš, Vaše, Vaši*. V případě, že by mohlo dojít k nedorozumění, klademe za podstatné jméno vysvětlení, a to předložku *de* + *zájmeno osobní* v základním tvaru. Zvláště častý je tento způsob u zdvořilostního Ud., Uds.

Visitamos a su abuela de ella.	<i>Navštívili jsme její babičku.</i>
Sus amigos de él son de Mérida.	<i>Jeho přátelé jsou z Méridy.</i>
Su casa de Ud. es maravillosa.	<i>Váš dům je nádherný.</i>

- Před podstatným jménem může stát jen jedno přivlastňovací zájmeno. Pokud by se k jednomu podstatnému jménu vztahovala dvě zájmena, musí druhé zájmeno stát za podstatným jménem, a to v samostatném tvaru – viz též dále.

Mis amigos y los tuyos ya están en la casa de campo. *Mí a tví přátelé jsou už na chalupě.*

- Jedno zájmeno přivlastňovací může rozvíjet více podstatných jmen. V tom případě platí pravidla o shodě jako u přídavných jmen, tzn. většinou se shoduje s nejbližším z nich.

nuestra casa y jardín *naš dům a zahrada*

- Španělština nemá univerzální přivlastňovací zájmeno *svůj, svá*, kterým v češtině přivlastňujeme podmětu. Ve španělštině musíme použít **přivlastňovacího zájmena příslušné osoby**.

¿Vienes con tu amiga?	<i>Přijdeš se svou přítelkyní?</i>
Voy a mi cuarto.	<i>Jdu do svého pokoje.</i>
El señor López está en su cuarto.	<i>Pan López je ve svém pokoji.</i>

POZNÁMKA:

- Přivlastňovací zájmena se ve španělštině nepoužívají tam, kde je vlastnictví zřejmé z kontextu, nebo tam, kde je sloveso se zvrtným zájmenem:

Me lavo los dientes. <i>Čistím si zuby.</i>	NE : Me lavo mis dientes.
Me duele la cabeza. <i>Bolí mě hlava.</i>	NE : Me duele mi cabeza.
Se metió las llaves en el bolsillo. <i>Dal si klíče do kapsy.</i>	NE : Se metió las llaves en su bolsillo.

2. Přivlastňovací zájmena samostatná

Zájmeno osobní	Zájmeno přivlastňovací	Zájmeno se členem
yo	mío, mía míos, mías	el mío, la mía los míos, las mías
tú	tuyo, tuya tuyos, tuyas	el tuyo, la tuya los tuyos, las tuyas
él	suyo, suya suyos, suyas	el suyo, la suya los suyos, las suyas
ella	suyo, suya suyos, suyas	el suyo, la suya los suyos, las suyas
usted	suyo, suya suyos, suyas	el suyo, la suya los suyos, las suyas
nosotros, -as	nuestro, -a nuestros, -as	el nuestro, la nuestra los nuestros, las nuestras
vosotros, -as	vuestro, -a vuestros, -as	el vuestro, la vuestra los vuestros, las vuestras
ellos	suyo, suya suyos, suyas	el suyo, la suya los suyos, las suyas
ellas	suyo, suya suyos, suyas	el suyo, la suya los suyos, las suyas
ustedes	suyo, suya suyos, suyas	el suyo, la suya los suyos, las suyas

Zájmena přivlastňovací samostatná/přízvučná se vždy **shodují s přivlastňovaným předmětem v rodě a čísle.**

Este bolso es mío.

Tahle kabelka je moje.

Han venido unos amigos tuyos.

Přišli nějací tvoji přátelé.

Používání zájmen samostatných/přízvučných:

a) Samostatně

■ V přísudku jmenném se sponou:

Estos papeles son míos.

Tyhle papíry jsou moje.

¿Es tuyo este vaso?

Je tahle sklenice tvoje?

■ Ve spojení s určitým členem (viz pravý sloupec přehledu). V tomto případě zájmeno **nahrazuje podstatné jméno:**

¿Son tuyas estas gafas? – No, las mías están en la mesa.

Tyhle brýle jsou tvoje? – Ne, moje jsou na stole.

■ Ve spojení se zájmenem středního rodu **lo** a se zájmeny **algo** a **nada** (zde nabývá zvláštního všeobecného významu – *to, co se týká někoho, jeho specialita, něčí věc apod.*):

Cada uno debe ocuparse **de lo suyo**.

Každý se má starat o své záležitosti.

Lo mío son los verbos irregulares.

Moje specialita jsou nepravdělná slovesa.

Pablo quiso conservar **algo suyo**.

Pavel si chtěl nechat něco jejího.

No quiero **nada tuyo**.

Nechci nic tvého.

POZNÁMKA:

- Samostatně použité výrazy *los míos, los tuyos, los nuestros* atd. obvykle označují rodinu nebo příbuzenstvo: *moje/tvoje/naše rodina* atd.

b) Ve spojení s podstatným jménem

- Jestliže před podstatným jménem je už zájmeno nebo číslovka (např. un/una, unos/ unas, algún/alguna, ningún/ninguna, cada, mucho, poco, varios, cualquier a číslovky základní nebo řadové):

Invitó a unos amigos suyos.
Cada consejo suyo es valioso.

*Pozval nějaké své přátele.
Každá jeho/její/jejich/vaše rada je cenná.*

- Při **zvolání** (5. pád):

¡Dios mío, qué frío!
¡Querido amigo mío!

*Bože můj, to je ale zima!
Můj milý příteli!*

- Při **zdůraznění**:

Si es deseo suyo, tenemos que respetarlo.

Jestliže je to jeho (výslovné) přání, musíme ho respektovat.

Ve spojení s podstatným jménem musí zájmeno přízvučné **stát za podstatným jménem**.

Ejercicios 25–27 ➔

Ejercicio complejo 28 ➔

D) Zájmena ukazovací

(los pronombres demostrativos)

Španělská ukazovací zájmena jsou rozdělena do tří skupin **podle vzdálenosti** od zmiňované věci, osoby nebo jevu.

- V **bezprostřední blízkosti mluvčího**:

este	<i>tento, tenhle</i>	estos	<i>tito, tihle, tyto, tyhle</i>
esta	<i>tato, tahle</i>	estas	<i>tyto, tyhle</i>

Esta casa es de mi abuela.
Tienes que preparar estos ejercicios.

*Tenhle dům je mé babičky.
Musíš si připravit tato cvičení.*

- V **blízkosti oslovené osoby**:

ese	<i>ten</i>	esos	<i>ti, ty</i>
esa	<i>ta</i>	esas	<i>ty</i>

Esa señora es mi vecina.
No me gustan esos tipos.

*Ta paní je moje sousedka.
Ti chlapi se mi nelíbí.*

■ **Vzdálené od mluvčího i osloveného:**

aquel	<i>tamten, onen</i>	aquellos	<i>tamti, oni, tamty, ony</i>
aquella	<i>tamta, ona</i>	aquellas	<i>tamty, ony</i>

¿Quién es aquella señora?

Kdo je tamta paní?

Aquellos señores al fondo son nuestros profesores.

Tamti pánové vzadu jsou naši profesori.

Uvedená zájmena však ukazují nejen na vzdálenost prostorovou, ale používáme je i pro časové vztahy, časově blízké nebo vzdálenější události:

Lo he visto esta mañana.

Viděl jsem ho dnes ráno.

Estaban comiendo y en ese momento se presentó la policía.

Právě jedli a v tom okamžiku se dostavila policie.

En aquellos años todo parecía más fácil.

V oněch letech se vše zdálo lehčí.

Používání ukazovacích zájmen:

a) S podstatným jménem

- Uvedená zájmena stojí **obvykle před podstatným jménem**, se kterým **se shodují v rodě i čísle**. V tomto případě se navzájem vylučují se členem. Mohou však existovat v kombinaci s číslovkou, případně přivlastňovacím zájmenem:

Este cubierto es mío.

Tento příbor je můj.

¿De quién son aquellos zapatos?

Čí jsou tamty boty?

Esas dos chicas son mis sobrinas.

Ta dvě děvčata jsou mé neteře.

- V určitých případech se může použít zájmeno ukazovací za podstatným jménem, u kterého je člen určitý. Takové vyjádření má zesilující nebo pohrdavé/despektivní zabarvení.

No me gusta el negocio ese que me propones.

Ten obchod, který mi navrhuješ, se mi nelíbí.

La mujer esa va al bar cada noche.

Ta ženská chodí do baru každý večer.

- Zájmena *este/esta* se často používá ve spojení s časovými údaji, kde pak má význam českého *letos, dnes, tento týden* atd.

este año   *letos*

esta semana   *tento týden*

esta primavera   *letos na jaře*

este mes   *tento měsíc*

este verano   *letos v létě*

esta mañana   *dnes ráno*

este otoño   *letos na podzim*

esta tarde   *dnes odpoledne*

este invierno   *letos v zimě*

esta noche   *dnes večer/v noci*

b) Samostatně

- Výše uvedená zájmena mohou stát i samostatně a pak se obvykle označují přízvukem (*éste, ésta, éstos, éstas, ése, ésa, éstos, ésas, aquél, aquélla, aquéllos, aquéllas*). Označování přízvukem však není povinné, pokud nemůže dojít k nejasnostem.

Este vaso es mío y aquél es tuyo.

Tahle sklenice je moje a tamta je tvoje.

¿Qué jersey buscas? –Ése que compré ayer.

Jaký svetr hledáš? –Ten, co jsem koupila včera.

- Pokud ve španělštině ukazujeme na nějaký předmět nebo osobu, užíváme většinou na rozdíl od češtiny zájmeno příslušné osoby a čísla:

Éste es mi esposo.

×

To(hle) je můj manžel.

Ésta soy yo de joven.

×

Tohle jsem já zamlada.

- Rozlišování vzdálenosti platí i v případech, když odkazujeme na něco, co bylo řečeno v textu. K nejbližšímu předmětu nebo situaci odkazuje *éste/ésta*, ke vzdálenějšímu *ése/ésa* a k nejvzdálenějšímu *aquél/aquélla*. Obvykle se používají pouze zájmena *éste/ésta – aquél/aquélla*.

Ayer llegaron a Madrid mis parientes, la tía Amalia y mi sobrina Julia. Ésta (*sobrina Julia*) va hoy de compras y aquélla (*tía Amalia*) va al Museo del Prado.

Včera přijely do Madridu mé příbuzné, teta Amálie a moje neteř Julie. Julie jde dnes na nákupy a teta Amálie do muzea Prado.

Ukazovací zájmena středního rodu

Kromě výše uvedených zájmen má španělština i ukazovací zájmena středního rodu:

esto	<i>toto, tohle</i>	eso	<i>to</i>	aquello	<i>tamto, ono</i>
-------------	--------------------	------------	-----------	----------------	-------------------

Tato zájmena se používají vždy jen samostatně, nikdy se nepíší s přízvukem. Používá se jich mnohem méně než v češtině. Používají se jen při zdůraznění a odkazu na něco, co se už objevilo v kontextu, případně jimi označíme věc, jejíž název neznáme nebo si nemůžeme vzpomenout (jinak ve vztahu s osobami nebo předměty užíváme ukazovací zájmeno příslušné osoby – viz výše).

¿Qué es eso?

Eso es increíble.

¿Qué quieres decir con eso?

¿Por qué has traído esto y no aquello?

Co je to?

To je neuvěřitelné.

Co tím chceš říci?

Proč jsi přinesl tohle, a ne tamto?

ALE:

Es verdad.

Es interesante.

To je pravda.

To je zajímavé.

Ejercicios 29–32

E) Zájmena tázací

(los pronombres interrogativos)

Tázací zájmena se ve španělštině používají **v otázce** nebo **ve větách zvolacích**. Na rozdíl od zájmen vztažných (viz dále) musí mít vždy **označený přízvuk**, a to i v nepřímé otázce. Mohou se spojovat s různými předložkami:

No sé qué haces todo el día.

Dime en quién piensas.

Nevím, co děláš celý den.

Řekni mi, na koho myslíš.

¿QUÉ?

Stojí-li toto zájmeno samostatně, má význam českého *co*:

¿Qué dices?

¿Qué es?

co?

Co říkáš?

Co je to?

¿QUÉ + podstatné jméno?

Ve spojení s podstatným jménem má toto zájmeno význam *jaký, který + podstatné jméno*.

Ani v tomto významu **se nemění** v rodě a v čísle. Může se používat **se životnými i neživotnými podstatnými jmény**:

¿Qué ciudades quieres visitar?

¿Por qué época te interesas?

¿(A) qué profesor buscas?

jaký, -á, který, -á (jací, jaké, kteří, které)?

Jaká města chceš navštívit?

O jakou epochu se zajímáš?

Kterého/Jakého profesora hledáš?

POZNÁMKA:

Pokud se zájmeno vztahuje k osobám, ve 4. pádě po slovesech *conocer, ver, llevar, contratar, traer* apod. dochází ke kolísání, pokud jde o užívání předložky *a*. Záleží na stupni konkrétnosti dané osoby. Vyšší stupeň specifikace nebo konkrétnosti předpokládá použití předložky, pokud se jedná o osoby nespécifické, ne příliš konkrétní, předložka se nepoužívá:

¿QUIÉN? ¿QUIÉNES?

kdo?

Zájmena *¿quién, -es?* se používá jen ve vztahu k osobám, proto je v předmětu přímém vždy doprovázeno předložkou *a*. Na rozdíl od českého tázacího *kdo?*, které je neměnné, má španělština u tohoto zájmena **zvláštní tvar pro množné číslo**:

¿Quién es? – Soy yo, tu mamá.

Kdo to je? – To jsem já, tvoje maminka.

¿Quiénes son? – Son tus padres.

Kdo to je? – To jsou tvoji rodiče.

¿A quién buscas? – A Manuel.

Koho hledáš? – Manuela.

¿CUÁL? ¿CUÁLES?

jaký, -á, který, -á, jací, jaké, kteří, které?

¿Cuál, -es? se může vztahovat k **životným i neživotným podstatným jménům**. V předmětu přímém je předložka *a*, pokud se zájmeno vztahuje k životným podstatným jménům. Zájmeno má zvláštní tvar pro množné číslo, nerozlišuje však rod. Zatímco *¿qué...?* ve významu *jaký, který?* stojí vždy s podstatným jménem, zájmeno *¿cuál, -es?* **stojí vždy samostatně** (většinou vyjímáme z celku):

¿Cuál de ellos es tu hermano?

Který z nich je tvůj bratr?

¿Cuáles de las asignaturas te gustan?

Které z předmětů se ti líbí?

¿Cuál es la diferencia entre autobús y autocar?

Jaký je rozdíl mezi autobusem a autokarem?

¿CUÁNTO? ¿CUÁNTA? ¿CUÁNTOS? ¿CUÁNTAS?

kolik?

Na rozdíl od českého *kolik?* má španělské **¿cuánto?** tvary pro oba rody i pro množné číslo, tudíž **se shoduje s podstatným jménem v rodě i čísle**.

¿Cuánto tiempo va a durar la reunión?

Jak dlouho bude trvat schůze?

¿Cuántos estudiantes han aprobado el examen?

Kolik studentů udělalo zkoušku?

¿En cuántos países has estado?

V kolika zemích jsi byl?

¿Cuántos son?

Kolik jich je?

¿CÓMO?

jak? Jaký, -á, jací, jaké?

Ačkoliv **¿cómo?** je tázací příslovce, odpovídá nejen českému příslovci *jak?*, ale i tázacímu zájmenu *jaký, -á, jací, jaké*. V tomto významu je vždy ve spojení se slovesem *ser* a ptáme se jím pouze **na kvalitu nebo vlastnost**. Nemění se ani v rodě, ani v čísle a nespojuje se s předložkami (viz též v kapitole II.7. *Příslovce*).

¿Cómo es su casa?

Jaký je jejich dům?

¿Cómo son los nuevos ordenadores?

Jaké jsou ty nové počítače?

Tázací zájmena ve větách zvolacích

Výše uvedená zájmena se používají i ve funkci zvolacích zájmen:

¡Qué belleza!

To je ale krása!

¡Qué imbécil!

To je ale blbec!/Takový blbec!

¡Qué chica tan/más guapa!

To je ale hezká dívka!

¡Qué de tonterías ha cometido!

Kolik blbostí nadělal!

¡Quién lo hubiera dicho!

Kdo by to byl řekl!

¡Cuánta gente ha llegado!

To ale přišlo lidí!/Kolik lidí přišlo!

POZNÁMKY:

- **Tan a más** zesilují význam příslušného přídavného jména.
- **¡Qué de...!** má význam početní a odpovídá vazbě se zájmenem **¡Cuánto, -a, -os, -as!**:
¡Qué de tonterías ha cometido! *Ten ale nadělal hloupostí!*
- V některých případech, zvláště v literárních textech, se ve zvolacích větách používá před přídavnými jmény nebo příslovci zkráceného tvaru zájmena **¡cuánto!** – **¡cuán!**, který má zesilující význam a v obecném jazyce se nahrazuje zájmenem **¡qué!**:
¡Cuán desdichada era! = **¡Qué desdichada era!** *Jak ta byla nešťastná!*
- Ve větách zvolacích může být zájmeno nahrazeno **konstrukcí se členem určitým a vztaznou větou**:
¡El disgusto que he tenido! = **¡Qué disgusto he tenido!** *Taková nepříjemnost/mrzutost!*
¡La sorpresa que me ha preparado! = **¡Qué sorpresa me ha preparado!** *Ten mi ale připravil překvapení!*
- Zájmeno **cuál, -es** se obvykle ve zvolacích větách nevyskytuje.

Ejercicios 33–35

F) Zájmena vztážná

(los pronombres relativos)

- Většina vztážných zájmen se tvarem shoduje se zájmeny tázacími. V písmu se rozlišují tím, že **tázací zájmena se označují přízvukem, zatímco vztážná ne**.

¿Qué países has visitado? <i>Které země jsi navštívil?</i>	×	Les hablé de todos los países que he visitado. <i>Vyprávěl jsem jim o všech zemích, které jsem navštívil.</i>
¿En qué quedasteis? <i>Na čem jste se dohodli?</i>	×	Eso no es en lo que quedamos. <i>Na tomhle jsme se nedohodli. (Tohle není to, na čem jsme se dohodli.)</i>

- Zájmena se mohou spojovat s různými předložkami – viz předchozí příklad a další příklady.
- Z důvodu správného kladení interpunkčních znamének ve španělských větách vztážných, ale i z důvodu správného použití některých zájmen, je nutné rozlišovat ve španělštině **věty vztážné vysvětlující** (oraciones explicativas), které nevymezují význam řídicího podstatného jména, jen připojují dodatečnou informaci, a **věty vztážné specifikující, vymezující** (oraciones especificativas), které vymezují význam řídicího podstatného jména. Věty vysvětlující se oddělují čárkou, zatímco věty specifikující se neoddělují (viz též v kapitole III.2. Skladba – Věty vedlejší přívláskové).

Ya se sabe que la exposición Arte Precolombino, que se inauguró hace un mes, se convertirá en el máximo éxito de la temporada. *(vysvětlující)*

Už se ví, že výstava Předkolumbovské umění, která byla zahájena před měsícem, se stane největším úspěchem sezony.

×

Rogamos a los señores pasajeros que todavía no tienen la tarjeta de embarque que acudan a las correspondientes taquillas. *(specifikující, vymezující)*

Žádáme cestující, kteří ještě nemají palubní vstupenku, aby se dostavili k příslušným přepážkám.

QUE

který, -á, kteří, které; jenž, jež, již, jež

Zájmeno **que** je nejčastěji používaným vztážným zájmenem, které se může vztahovat k osobám i věcem, **nemění se** ani v rodě, ani v čísle. Obvykle stojí bez předložky, může se však používat ve spojení s předložkami **a, con, de, en**, případně **por**. V předmětu přímém (ve 4. pádě) **není předložka a** ani tehdy, když se vztahuje k podstatným jménům životným. Lze ho používat ve větách vysvětlujících i specifikujících, s předložkami ale jen ve větách specifikujících.

Los estudiantes que han aprobado todos los exámenes ya están de vacaciones.

El señor que acabamos de encontrar es mi profesor de español.

No recuerdo el nombre del autor del que hablamos ayer.

Éste es el parque en que nos encontramos por primera vez.

Studenti, kteří složili všechny zkoušky, jsou už na prázdninách.

Ten pán, kterého jsme potkali, je můj profesor španělštiny.

Nezpomínám si na jméno toho autora, o kterém jsme včera mluvili.

Tohle je ten park, kde jsme se prvně setkali.

POZNÁMKA:

- U vztažného zájmena *que* lze vynechat předložku *en* v příslovečných určeních času, a to v těch případech, kdy samotné podstatné jméno, ke kterému se vztažné zájmeno vztahuje, nemusí mít tuto předložku (*año, día* apod.):

La guerra estalló el año (en) que se jubiló.

Válka vypukla v roce, ve kterém odešel do důchodu.

×

El momento en que lo oí...
(protože je: *en el momento...*)

Okamžik, ve kterém jsem to uslyšel...

QUIEN, QUIENES

kdo; který, která, kteří, které; ten kdo

- Zájmeno **quien, -es** se vztahuje jen k životným podstatným jménům a ve 4. pádě má vždy předložku **a**. Na rozdíl od češtiny má tvar i pro množné číslo.

Los amigos a quienes invité son de mi pueblo.

Ti přátelé, které jsem pozvala, jsou z mé vesnice.

Mi marido, a quien todavía no conoces, nos acompañará.

Můj manžel, kterého ještě neznáš, nás doprovodí.

El chico con quien hablaste es muy guapo.

Ten kluk, se kterým jsi mluvila, je moc hezký.

Zájmeno *quien, quienes* **se nesmí používat v 1. pádě ve specifikujících větách vztažných**, pouze ve vysvětlujících: Rogamos a los señores pasajeros **que** todavía no tienen la tarjeta de embarque que acudan a las correspondientes taquillas. (*vysvětlující*)

Nelze říci:

Rogamos a los señores pasajeros quienes todavía no tienen la tarjeta de embarque... (*specifikující*)

Ale je možné:

Los chicos, quienes tenían entre 8 y 10 años, se rieron de ella. (*vysvětlující*)

Děti, kterým bylo mezi 8 a 10 léty, se jí smály.

- Quien, quienes** na začátku věty má odkazovací význam **ten, který/kdo; ti, kteří/kdo**.

Quienes estudian regularmente, no pueden suspender.

Ti, kteří (kdo) studují pravidelně, nemohou propadnout.

Quien calla, otorga.

Kdo mlčí, souhlasí.

Stejný nebo podobný význam má toto zájmeno i uvnitř souvětí, pokud není vyjádřeno podstatné jméno, ke kterému by se zájmeno vztahovalo. V češtině vždy dodáváme některé zájmeno (ukazovací, záporné nebo neurčité), které má pak funkci řídicího členu:

No olvidó a quienes lo habían ayudado.

Nezapomněl na ty, kteří mu pomohli.

No hay quien me ayude.

Není nikoho, kdo by mi pomohl.

EL QUE, LA QUE, LOS QUE, LAS QUE

(ten) který, (ta) která, (ti) kteří, (ty) které

Zájmeno *el que* (s příslušnými tvary: *la que, los que, las que*) se vztahuje k **osobám i věcem**. Může se používat ve vedlejších větách vysvětlujících i specifikujících. Tvary zájmen **se mění podle rodu i čísla** řídicího podstatného jména. Pokud se vztahuje k životným podstatným jménům, **je ve 4. pádě předložka a**.

Používání:

- Většinou **po předložkách**:

El chico con el que sale María es francés.

Ten kluk, se kterým chodí Marie, je Francouz.

La señora para la que trae las flores no está en casa.

Ta paní, pro kterou přináší květiny, není doma.

- V případě, že by moho dojít nejasnostem:

El hermano mayor de Ana, al que viste en la biblioteca, es periodista.

Starší bratr Anny, kterého jsi viděl v knihovně, je novinář.

El hermano mayor de Ana, a la que viste en la biblioteca, es periodista.

Starší bratr Anny, kterou jsi viděl v knihovně, je novinář.

(Pokud bychom použili v uvedené větě *pouhé que*, nebylo by jasné, ke komu se vedlejší věta vztahuje.)

- Při **zdůraznění podstatného jména** (vždy ve vazbě se slovesem *ser*):

Fueron las construcciones romanas las que han perdurado hasta hoy día.

Byly to římské stavby, které přetrvaly až do dnešních dnů.

- Ve významu **odkazovacím** (podobně jako zájmeno *quien, quienes*):

Los que no quieren jugar al tenis pueden ir a nadar.

Ti, kteří nechtějí hrát tenis, se mohou jít vykoupat.

Son los que esperamos.

To jsou ti, na které čekáme.

POZNÁMKA:

- V uvedeném významu odkazovacím lze použít rovnocenně zájmena *quien, quienes*, ale i spojení ukazovacího zájmena *aquel, aquella, aquellos, aquellas que...*
Los que no quieren jugar... = Quienes no quieren jugar... = Aquellos que no quieren jugar...

LO QUE

což, co; to, co

- Zájmeno se vztahuje **k celému obsahu předchozího sdělení**, ne jen k jednotlivému podstatnému jménu (v tomto významu si konkuruje se zájmenem *lo cual* – viz dále):

Dice que vivió en Chile, lo que no es verdad.

Říká, že žil v Chile, což není pravda.

POZNÁMKA:

- Zájmeno se může spojovat s různými spojkami, se kterými pak nabývá významu *a proto, a to, a tak*, z čehož apod.
No lo hemos acabado todavía, por lo que tenemos que quedarnos en el trabajo hasta muy tarde. *Ještě jsme to nedokončili, a proto/tak musíme zůstat v práci do pozdních hodin.*
Todavía no están en casa, de lo que deduzco que han perdido el tren. *Ještě nejsou doma, z čehož vyvozuji, že jim ujel vlak.*

- V některých případech je **lo** samostatným prvkem ve funkci zájmena ukazovacího a má význam odkazovací (*to, co*):

Lo que me dijiste me hirió.

To, co jsi mi řekl, mě ranilo.

El profesor explica a los alumnos lo que no han comprendido hasta ahora.

Učitel vysvětluje žákům to, co dosud nepochopili.

POZNÁMKA:

- *Lo que* lze použít i při srovnávání u přídavných jmen, pokud následuje celá věta (viz též v kapitole II.3. *Přídavná jména – Porovnávací výrazy*):
Era mucho más inteligente de lo que parecía. *Byl mnohem inteligentnější, než se zdálo.*

EL CUAL, LA CUAL, LOS CUALES, LAS CUALES

který, -á, kteří, které

Zájmeno *el cual* (*la cual, los cuales, las cuales*) se vztahuje k **osobám i věcem**. S příslušným podstatným jménem se shoduje v rodě i čísle. Pokud se vztahuje k životným podstatným jménům, **je ve 4. pádě předložka a**.

Jeho použití po předložkách a pro odstranění nejasností je rovnocenné se zájmenem *el que, la que, lo que, las que*, které je mnohem častější. Používání zájmena *el cual, la cual atd.* je v současném jazyce považováno za zastaralé a knižní. Obvykle se však používá v následujících případech:

- Po **víceslabičných předložkách a složených předložkových vazbách**, např. *a través de, encima de, a consecuencia de, gracias a, a pesar de* aj., dále po předložce *según*, případně *tras, por* a *sin*.

El chófer sufrió varias heridas a consecuencia de las cuales perdió mucha sangre.

Řidič utrpěl četná zranění, v jejichž důsledku ztratil mnoho krve.

El administrador presentó a los empleados el nuevo reglamento según el cual no se podía fumar en ninguna parte del edificio.

Správce předložil zaměstnancům nový řád, podle něhož se nemůže kouřit v žádné části budovy.

■ **Ve významu partitivním, tj. vyjímáme-li část z celku.**

El pintor le mostró muchos cuadros suyos, de los cuales el director escogió dos.

Tiene varios premios cinematográficos, entre los cuales destaca el Goya.

Malíř mu ukázal hodně svých obrazů, z nichž si ředitel vybral dva.

Má různé filmové ceny, mezi kterými je nejvýznamnější Goya.

POZNÁMKA:

- *Cual* bez členu se objevuje v souvztažném výrazu **tal – cual/cual – tal** *takový – jaký/jaký – takový*. Může mít shodu v rodě (*tales – cuales*), avšak v současnosti se od shody ustupuje a výraz obvykle zůstává neměnný.

Ahora veo las cosas tales cuales/tal cual son.

Teď vidím věci takové, jaké jsou.

LO CUAL

Zájmeno se vztahuje **k celému obsahu předchozího sdělení**, ne jen k jednotlivému podstatnému jménu. V této funkci odpovídá zájmenu *lo que* (viz výše), které je v běžném jazyce mnohem častější. Může se též spojovat s různými předložkami.

Era guapo y tenía dinero, lo cual atraía a las mujeres.

Pasó mucho tiempo en España, por lo cual habla perfectamente español.

Byl hezký a měl peníze, což přitahovalo ženy.

Strávil dlouhou dobu ve Španělsku, a proto mluví perfektně španělsky.

což, co; a tak, a proto

CUYO, CUYA, CUYOS, CUYAS

Zájmeno *cuyo* (a jeho příslušné tvary: *cuya, cuyos, cuyas*) se neshoduje v rodě a v čísle s předcházejícím podstatným jménem, nýbrž s tím, **které po něm následuje**. Nikdy nestojí se členem, může však mít u sebe různé předložky.

Julia, cuyo tío vive en Barcelona, va a trabajar durante las vacaciones en un chiringuito en la playa de la Barceloneta.

Pedro, a cuya hermana ya conoces, va a asistir también.

Julie, jejíž strýček bydlí v Barceloně,

bude o prázdninách pracovat v jednom kiosku na pláži Barceloneta.

Petr, jehož sestru už znáš, se zúčastní také.

jehož, jejíž, jejichž

Pokud zájmeno *cuyo* stojí před dvěma nebo více podstatnými jmény, shoduje se s nejbližším z nich, případně se opakuje u každého jména:

El artista, cuyos cuadros y (cuyas) estatuas vimos en el Museo Reina Sofía, es chileno.

Umělec, jehož obrazy a sochy jsme viděli v Muzeu královny Sofie, je Chilec.

CUANTO, CUANTA, CUANTOS, CUANTAS

kolik; všechno, co, všichni, co, všechny, co

- Tvar **cuanto** bez podstatného jména je tvar středního rodu a odpovídá zájmenu neurčitému *todo lo que* (všechno co):

Te contaré cuanto me digan.

Budu ti vyprávět všechno, co mi řeknou.

- Tvary **cuantos** a **cuantas** bez podstatného jména odpovídají zájmenům *todos los que, todas las que* (všichni kteří/kdo, všechny které/co). Tvary **cuanto, cuanta, cuantos, cuantas** + **podstatné jméno** mají význam *todo el/toda la/todos los/todas las* + *podst. jméno* + *que*:

Se rieron cuantos vieron el espectáculo.

Podéis comer cuanta comida queráis.

Le di a Marta cuanto dinero tenía.

Smáli se všichni, kdo viděli to představení.

Můžete snít jídla, kolik chcete.

Dal jsem Martě všechny peníze, které jsem měl.

- S výrazy *más* a *menos* vytváří srovnávací stupňovací struktury:

Cuanto menos dinero tenía, (tanto) más gastaba.

Cuanta más paciencia tengas, mejores resultados obtendrás.

Čím méně měl peněz, tím víc rozhazoval.

Čím větší budeš mít trpělivost, tím lepší budeš mít výsledky.

- Zájmeno **cuanto, cuanta** atd. se často vyskytuje se souvztažným zájmenem **tanto** (viz též příklad výše), které má rovněž shodu v rodě a čísle. Souvztažný výraz má význam *tolik – kolik*:

Compró tantas flores cuantos invitados esperaban. *Koupil tolik květin, kolik očekávali hostů.*
 Vinieron tantos estudiantes cuantos se habían matriculado. *Přišlo tolik studentů, kolik se jich zapsalo.*

Ejercicios 36–37

G) Zájmena neurčitá

(los pronombres indefinidos)

Zájmena neurčitá označují osoby nebo věci, jejichž identita není v daném okružku rozhodující, nebo označují neurčité množství, jelikož přesnější údaj mluvčího a posluchače nezajímá, nebo není možné přesněji ho udat.

Zájmena neurčitá jsou buď **samostatná** (*alguien, algo* aj.) nebo **nesamostatná** (spojují se vždy s podstatným jménem – např. *cada*). Většinou však mohou stát samostatně i být ve spojení s podstatným jménem.

POZNÁMKY:

- Některé číslovky neurčité jsou považovány za neurčitá zájmena (*mucho, poco, bastante, demasiado* aj.) nebo za přídavná jména, pokud se pojí s podstatným jménem (viz též v kapitole II.3. *Přídavná jména – H*) *Mucho, poco, bastante*), nebo za příslovce, jestliže stojí samostatně (*Comí bastante*).
- Ve španělských gramatikách jsou i záporná zájmena řazena pod zájmena neurčitá, zde je však uvádíme dále ve zvláštním oddíle.

ALGO

něco

Zájmeno *algo* je zájmeno středního rodu a má funkci a vazby podstatného jména, tzn. stojí samostatně jako podmět nebo předmět, může být doprovázeno různými předložkami, případně přídavným jménem. Nikdy neoznačuje osoby:

Había algo en el aire.	<i>Něco bylo ve vzduchu.</i>
¿Quieres decirme algo?	<i>Chceš mi něco říci?</i>
Algo curioso le ha pasado.	<i>Stalo se mu něco zajímavého.</i>
Me he enterado de algo interesante.	<i>Dozvěděl jsem se něco zajímavého.</i>

Výraz **algo de + podstatné jméno** vyjadřuje neurčité množství (obvykle spíše menší):

Tengo que comprar algo de carne.	<i>Musím koupit nějaké maso.</i>
He estudiado algo de gramática.	<i>Trochu jsem studovala gramatiku.</i>

S přídavnými jmény znamená **trochu, poněkud**:

Estaba algo resfriado.	<i>Byl trochu nachlazený.</i>
Esa chica está algo despidada.	<i>Ta dívka je poněkud mimo.</i>

ALGUIEN

někdo

Vždy odkazuje na osobu, stojí samostatně a jako *algo* má též funkci a vazby jako podstatné jméno. V předmětu přímém (ve 4. pádě) je vždy doprovázeno předložkou *a*:

Alguien tiene que hacerlo.	<i>Někdo to musí udělat.</i>
He encontrado a alguien que lo hará.	<i>Našel jsem někoho, kdo to udělá.</i>
Alguien desconocido preguntó por ti.	<i>Někdo neznámý se po tobě ptal.</i>

Zájmena *alguien* neužíváme, pokud vyjímáme z celku, tj. podstatné jméno, příp. zájmeno je v množném čísle. Při výběru z celku se užívá neurčitého zájmena *alguno de...*, *alguna de...* atd. – viz též dále u zájmena *alguno*:

Seguro que alguno de los estudiantes lo sabrá. *Některý ze studentů to bude určitě vědět.*
 ¿Alguno de vosotros ha estado en España? *Někdo z vás byl ve Španělsku?*

Po *alguien* se však může použít rozvíjejícího výrazu s předložkou *de*, pokud rozvíjející člen pouze vymezuje nebo omezuje význam tohoto neurčitého zájmena:

Alguien de su familia fue a recogerlo. *Někdo z rodiny pro něj jel.*

ALGUNO, ALGUNA, ALGUNOS, ALGUNAS

některý, -á, někteří, některé, nějaký, -á, nějakí, nějaké

Může se vztahovat na osoby i věci. Může stát samostatně i ve spojení s podstatným jménem, kde má vazby jako přídavné jméno:

Seguro que entre estos vestidos encontrarás alguno que te guste. *Mezi těmito šaty určitě najdeš nějaké, které se ti budou líbit.*
 ¿Ya tienes alguna idea sobre tu futuro? *Už máš nějakou představu o své budoucnosti?*

- Vztahuje-li se zájmeno k osobám, ve 4. pádě po slovesech *conocer, ver, llevar, contratar, traer* apod. dochází ke kolísání, pokud jde o užívání předložky *a*. Záleží na stupni konkrétnosti dané osoby. Vyšší stupeň specifikace nebo konkrétnosti předpokládá použití předložky, pokud se jedná o osoby nespécifické, ne příliš konkrétní, předložka se nepoužívá:

¿Conoces (a) algún periodista? *Znáš nějakého novináře?*
 Vi (a) algunos niños jugando en la calle. *Viděl jsem nějaké děti, jak si hrají na ulici.*

– Před podstatnými jmény **mužského rodu v jednotném čísle** se *alguno* zkracuje na tvar **algún**:

¿Hay por aquí algún supermercado? *Je tady někde nějaký supermarket?*
 ¿Has hablado con algún especialista? *Mluvil jsi s nějakým odborníkem?*

– Rovněž tvar *alguna* se krátí před podstatnými jmény ženského rodu, která začínají na přízvučné **a-** (**ha-**):

¿No tienes algún hacha afilada? *Nemáš nějakou ostrou sekyru?*

– ke krácení nedochází, pokud mezi podstatným jménem a zájmenem *alguna* je vloženo další slovo: *alguna buena hacha*. Všimněte si, že přídavné jméno je v ženském rodě.

- Zájmena *alguno, alguna* atd. se používá, když vyjímáme z celku (viz výše u zájmena *alguien*). Následující podstatné jméno nebo zájmeno je v množném čísle:

¿Es alguno de sus problemas muy serio? *Je některý z jeho problémů velmi vážný?*

- V postavení za podstatným jménem má zájmeno *alguno* atd. funkci zesíleného záporu (*vůbec žádný*):

No encontraron solución alguna. *Nenašli (vůbec) žádné řešení.*
 No ha recibido noticia alguna. *Nedostal (vůbec) žádnou zprávu.*

- V některých případech se neshoduje čeština a španělština v užití jednotného a množného čísla neurčitého zájmena. Zatímco čeština používá častěji množné číslo, španělština dává někdy přednost číslu jednotnému:

Las lluvias retrasaron la recolección y en algún caso la formación de cereales. *Deště způsobily opoždění sklizně a v některých případech i zraní obilovin.*
 Los turistas se quedan aquí generalmente una semana o quince días, aunque se conoce algún caso que se han quedado hasta un mes. *Turisté zde zůstávají obvykle týden nebo 14 dní, ačkoliv jsou známy případy, že zde zůstali dokonce měsíc.*

- V množném čísle nabývá zájmeno *algunos, algunas* (podobně jako *unos, unas*) též významu neurčité číslovky:

Ayer vinieron algunos estudiantes a ver la exposición. *Včera se přišlo podívat na výstavu několik studentů. (Včera se přišli podívat na výstavu nějakí studenti.)*

- Výraz **alguno que otro/alguna que otra** má význam *občasný, sem tam nějaký*. V mužském rodě se *alguno* může krátit:

Sólo se oía alguno/algún que otro coche. *Bylo slyšet občas (sem tam nějaké) auto.*
 Venía alguna que otra vez. *Občas (sem tam někdy) k nám chodil.*

POZNÁMKA:

- Ve spojení s podstatným jménem **parte** vytváří zájmeno příslovečné výrazy odpovídající českému *někde, někam*:
 Eso va a aparecer en alguna parte. *To se někde objeví.*
 ¡Vamos por fin a alguna parte! *Pojďme konečně někam!*
 ¿Tú vas a alguna parte? *Ty někam jdeš?*

UNO, UNA

člověk

UNOS, UNAS

asi, několik, někteří, některé

- *Uno, una* v samostatném postavení má funkci všeobecného podmětu (*člověk, jeden, jedna*):
 En una situación como ésa uno no sabe qué hacer. *V takové situaci člověk neví, co dělat.*
 Para una es de verdad difícil vivir sola. *Pro ženskou je opravdu těžké žít sama.*
- **Unos, unas**, případně **unos cuantos, unas cuantas** odpovídá zájmenu *algunos, algunas*. Má význam neurčité číslovky *několik (málo)*, často pak udává přibližný počet (*asi, přibližně*):
 A las tres de la madrugada paseaban allí sólo unas cuantas personas. *Ve tři hodiny ráno se tam procházelo jen několik málo osob.*
 Se encuentra a unos 1000 metros sobre el nivel del mar. *Nachází se asi 1000 metrů nad mořem.*

CADA

každý, -á

Vymezuje jednotlivou věc nebo osobu jako součást celku. Je **neměnné v rodě a čísle** a používá se **vždy ve spojení s podstatným jménem**:

En cada región encontramos algunas especialidades. *V každé oblasti nacházíme nějaké speciality.*
 Para cada niño tenemos un pequeño regalo. *Pro každé dítě máme malý dárek.*

Podstatné jméno může být v množném čísle jen pokud mu předchází číslovka (vyšší než jedna):

Tienes que tomar una pastilla cada ocho horas. *Musíš brát jednu tabletu každých osm hodin/ po osmi hodinách.*
 Va a las Canarias cada dos años. *Jezdí na Kanárské ostrovy každé dva roky.*

CADA UNO, CADA UNA; CADA CUAL

každý, -á

Tato zájmena se používají v **samostatném postavení**. **Cada uno** má též tvar **cada una** pro ženský rod, avšak obě zájmena se nemění v čísle.

Cada uno tiene lo que se merece. *Každý má to, co si zaslouží.*
 Cada cual es artifice de su propia fortuna. *Každý je svého štěstí strůjcem.*

Zájmeno *cada uno/una* je velmi často doprovázeno dělivým 2. pádem, tj. ve španělštině předložkou *de* + *podstatné jméno/zájmeno* v množném čísle:

Cada uno de nosotros puede ayudar a proteger el medio ambiente. *Každý z nás může pomáhat s ochranou životního prostředí.*
 Ha entrado en cada una de las dependencias del palacio. *Vstoupil do každé z místností paláce.*

POZNÁMKA:

Ačkoliv zájmena *cada uno/una* a *cada cual* mají stejný význam, *cada cual* se používá mnohem méně, je knižní.

TODO, TODA, TODOS, TODAS

všechno, všichni, všechny; každý, -á

a) V **samostatném postavení** má tyto významy:

todo *všechno*
 Todo ha cambiado mucho. *Všechno se hodně změnilo.*

POZNÁMKY:

- Pokud je ve větě zájmeno *todo* ve funkci předmětu přímého nebo v přísudku jmenném, obvykle je ho třeba zdůraznit pomocí **lo**:
Él **lo es todo** para ella. *On je pro ni vším.*
Ya **lo** sabe **todo**. *Už ví všechno.*
- V hovorové řeči se někdy zájmena **todo/toda** užívá ve spojení s přídavným jménem ve významu **muy** (*hodně, moc*):
La dejó toda estupefacta. *Velice ji zaskočil/ohromil.*

todos, todas

Todos/Todas dijeron que no querían sopa.

všichni, všechny*Všichni/Všechny řekli/y, že nechtějí polévku.*b) Ve spojení s **podstatným jménem**:

- Před podstatným jménem se členem nebo zájmenem v jednotném čísle má význam **celý, -á**:

todo el/un/este/mi/su ...*celý (tento, můj, jeho/její/Váš...***toda la/una/esta/mi/su ...***celá (tato, moje, jeho/její/Vaše...*

Tengo que trabajar todo el verano.

Musím pracovat celé léto.

Toda esta casa está en venta.

Celý tento dům je na prodej.

Voy allí con toda mi familia.

Jedu tam s celou svou rodinou.

V některých souvislostech má spojení **todo un/toda una + podstatné jméno** význam *opravdový, skutečný, pravý*:

¡Pablito, ya eres todo un hombre!

Pavlíku, ty už jsi opravdový chlap.

- Ve spojení s **podstatným jménem se členem určitým nebo zájmenem v množném čísle** má význam **všichni/všechny**, případně **každý, -á**:

Todos los niños son muy curiosos.

Všechny děti jsou velmi zvědavé.

Voy a la biblioteca todos los días.

Chodím do knihovny každý den.

Todas mis cosas caben en esta maleta.

Všechny moje věci se vejdou do tohoto kufru.

- Ve spojení s **podstatným jménem bez členu v jednotném čísle** má význam **každý, -á** nebo **všichni, všechny**, případně odpovídá zájmenu **jakýkoliv, kterýkoliv**:

A todo español le gusta la música.

Každý Španěl má rád hudbu.

Todo trabajo merece un reconocimiento.

Každá/Jakákoliv práce zaslouží uznání.

Toda novela de este autor es excelente.

*Každý/Jakýkoliv román tohoto autora je skvělý.***CUALQUIERA, CUALESQUIERA****jakýkoliv, jakákoliv, kterýkoliv, kterákoliv**

Toto zájmeno se může vyskytovat **ve spojení s podstatným jménem**, ale **i samostatně**. Vztahuje se k osobám i věcem.

- **Před podstatným jménem** má zkrácený tvar **cualquier**. Ke krácení dochází i v případě, že mezi podstatným jménem a zájmenem stojí další zájmeno:

Cualquier niño lo comprende.

Kterékoliv dítě to pochopí.

Cualquier otra actividad sería más conveniente que el puenting.

*Jakákoliv jiná činnost by byla vhodnější než bungee jumping.*V množném čísle je tvar **cualesquiera**, který se obvykle nekrátí.

Cualesquiera problemas se pueden resolver.

Jakékoliv problémy se dají řešit.

- **V samostatném postavení má zájmeno plný tvar**:

Cualquiera de los presentes te puede explicar la situación.

Kterýkoliv z přítomných ti může objasnit situaci.

- Ve zcela samostatném postavení může mít také význam **kdokoliv/každý**:

A esa conferencia puede asistir cualquiera.
Lo sabe cualquiera.

*Tě přednášky se může zúčastnit kdokoliv.
To ví každý.*

POZNÁMKY:

- Uvedené zájmeno je rovněž součástí výrazu uvozujičího přípustkové věty **cualquiera que**, po kterém vždy musí následovat subjuntiv (viz též v kapitole III.2. *Skladba – Přípustkové věty*):
Cualquiera que sea tu opinión los otros no van a estar de acuerdo. *Ať by byl tvůj názor jakýkoliv, ostatní nebudou souhlasit.*
- Všimněte si, že v množném čísle se mění první část zájmena (*cual* → *cuales*), druhá část *quier(a)* se nemění. Odpovídá české příponě *-koli(v)*, která je rovněž neměnná. V současné španělštině se však tvaru množného čísla téměř nepoužívá.

QUIENQUIERA, QUIENESQUIERA

kdokoliv

V současném jazyce je toto zájmeno používáno velmi málo. Živé je pouze použití v konstrukci **quienquiera que + subjuntiv**, která má význam *kdokoliv by/ať by kdokoliv...* Množné číslo se nepoužívá vůbec.

No prestes tu coche a nadie, quienquiera que te lo pida. *Nepůjčuj své auto nikomu, ať by tě o to žádal kdokoliv.*

MISMO, MISMA, MISMO, MISMAS

stejný,-á, stejní, -é, týž, táž, tíž, tytéž, tentýž, tatáž, titíž, tytéž

Použití:

a) Ve spojení s podstatným jménem

- V postavení **před podstatným jménem** má význam *týž, tentýž, stejní*. V tomto významu se klade vždy **se členem určitým** a shoduje se s podstatným jménem v rodě i čísle.

Tiene los mismos zapatos que yo.

Má stejné boty jako já.

Vive en la misma casa que nosotros.

Bydlí ve stejném domě jako my.

Todos los pacientes tenían el mismo diagnóstico.

Všichni pacienti měli stejnou diagnózu.

Po zájmenech *el mismo, la misma atd.* se užívá porovnávací výraz **que** (viz příklady).

- V postavení **za podstatným jménem** nebo **zájmenem** má zdůrazňující funkci a význam *sám (osobně)*:

Tienes que hablar con él tú mismo.

Musíš s ním mluvit ty sám (osobně).

El profesor mismo no sabía cómo es.

Sám profesor nevěděl, jak to je.

b) Samostatně

- Zájmeno může stát i samostatně, pouze ve spojení se členem. Vždy se ale vztahuje k něčemu, co již bylo řečeno nebo co známe z kontextu. Podle toho se pak řídí člen a shoda:

Sigue siendo el mismo (que antes).

On je pořád stejný (jako dříve).

Yo tengo la misma. (např. blusa)

Já mám stejnou. (např. blůzu)

- Zájmeno v samostatném postavení může být i ve středním rodě:

Ella siempre dice lo mismo.

Ona pořád říká totéž.

- c) Tvoří součást některých **přísllovečných určení**, kde zdůrazňuje jejich význam. V tomto případě má funkci příslovce.

Tienes que traducirlo **hoy mismo**.

Musíš to přeložit ještě dnes.

Nos encontraremos **aquí mismo**.

Sejdeme se právě tady.

TANTO, TANTA, TANTOS, TANTAS**tolik; takový, taková, takoví, takové**

- S podstatnými jmény se shoduje v rodě a čísle, takže má funkci přídavného jména (viz též kapitolu II.3. *Přídavná jména – H*). Lze ho rovněž považovat za číslovku neurčitou. Ve spojení s podstatnými jmény má většinou význam *tolik* (viz též souvztažné *cuanto – tanto* zde v oddíle F):

¡Hoy hay tanta gente en el zoológico!
No sé qué voy hacer con tantos pepinos.

*Dnes je v zoo tolik lidí!
Nevím, co udělám s tolika okurkami.*

- V některých případech – zvláště u nepočitatelných podstatných jmen – má význam *takový, taková atd.*:

Hay que averiguar si estos cambios tienen tanto impacto como se dice.

Je třeba zjistit, zda tyto změny mají takový dopad, jak se říká.

POZNÁMKY:

- Zájmeno *tanto/tanta/tantos/tantas* se často vyskytuje v souvztažném porovnávacím výrazu **tanto – como**:
No tiene tanta experiencia como yo. *Nemá tolik zkušeností jako já.*
- *Tanto* může také mít funkci příslovce (viz dále v kapitole II.7. *Příslovce*). V tom případě je neměnné.

TAL, TALES**takový, -á, takoví, -é**

Jako zájmeno se ve většině případů vyskytuje s podstatným jménem, se kterým se shoduje v čísle. Používá se většinou při srovnávání nebo výčtu. Často se objevuje v porovnávacích spojeních **tal como/cual** ve významu *tak/takový... jako/jak*:

En tal caso, no es posible.
La presidenta era tal como la había imaginado.
Somos importadores de alimentos, tales como yuca, maíz, patatas, etc.

*V takovém/tom případě to není možné.
Prezidentka byla taková, jak jsem si ji představovala.
Jsme dovozci takových potravin jako juka, kukuřice, brambory atd.*

Ve spojení s neurčitým členem má význam *jakýsi, nějaký*:

Te saluda **un tal** señor Lagos.

Pozdravuje tě nějaký pan Lagos.

POZNÁMKY:

- *Tal* lze použít také jako příslovce.
Intercambiamos apuntes y tal. *Vyměňujeme si poznámky a tak.*
- Je součástí mnoha spojek jako např. **con tal (de) que** (*jen když, pokud by*), **tal y como** (*tak jak*), **de tal forma que** (*tak že, tak aby*) a řady ustálených spojení, např.: **¿qué tal?** (*jak se vede?*), **tal vez** (*snad, možná*) atd.

SENDOS, SENDAS**každý po jednom (každý svého/svou)**

Odpovídající **zájmeno** v češtině neexistuje, je to výraz typický pro španělštinu. Má význam „*každý svého/svou*“ nebo „*každý po jednom*“, proto má pouze tvary množného čísla, které se shodují v rodě s podstatným jménem:

Vinieron tres, todos arropados en sendos disfraces.
Los niños cogieron sendas mochilas y se fueron corriendo.

*Přišli tři, každý (ve svém) v maškarním kostýmu.
Děti popadly své batohy (každý svůj) a utekly.*

OTRO, OTRA, OTROS, OTRAS**jiný, -á, jiní, -é**

Zájmeno se shoduje v rodě a čísle s příslušným podstatným jménem. Nikdy před ním nemůže stát člen neurčitý.

Použití:

- a) Používá se ve spojení s **podstatným jménem i samostatně**. Má význam *jiný, jiná atd.*, případně *další*.

Voy a darte otro ejemplo.

Dám ti jiný příklad.

¿Quieres otra cerveza?

Chceš další pivo?

No me gusta este vino. ¿Puede traerme otro?

Tohle víno mi nechutná. Můžete mi přinést jiné?

- b) Předchází-li zájmenu příslušný **člen určitý**, případně **zájmeno přivlastňovací** nebo **ukazovací** (viz též příklady níže v oddílu c), nabývá zájmeno významu *ten druhý, ta druhá* (z počtu dvou), případně v množném čísle *ostatní*:

¿Puede mostrarme el otro jersey?

Můžete mi ukázat ten druhý svetr?

En el estadio se quedaron sólo unas pocas personas, los otros ya se habían ido hace tiempo.

Na stadionu zůstalo jen několik osob, ostatní už odešli před delší dobou.

c) Zájmeno *otro, otra atd.* se může kombinovat s jinými slovními druhy – s **číslovkami základními**, číslovkami neurčitými **mucho, poco**, zájmeny **přivlastňovacími, ukazovacími**, zájmeny **alguno, ninguno a tanto**. Vzájemné postavení těchto slov a zájmena *otro* mezi sebou je následující:

■ Zájmena **přivlastňovací, ukazovací, alguno a ninguno** stojí **vždy před** zájmenem *otro*:

Mi otro hijo vive en Londres.	<i>Můj druhý syn bydlí v Londýně.</i>
Esa otra casa es de mi suegro.	<i>Ten druhý dům je mého tchána.</i>
Vamos a hablar de algún otro tema.	<i>Budeme mluvit o nějakém jiném tématu.</i>

■ Ve spojení s **číslovkami určitými** nebo s **poco** stojí zájmeno *otro* vždy **před** číslovkou:

Hoy han aprobado otros tres estudiantes.	<i>Dnes složili zkoušku další tři studenti.</i>
Otras pocas personas se han acercado.	<i>Přiblížilo se několik dalších lidí.</i>

■ Ve spojení s číslovkou neurčitou **mucho** je možné **obojí postavení**:

Se han investigado muchos otros/otros muchos fenómenos. *Zkoumalo se mnoho dalších jevů.*

■ Ve spojení s **tanto** se význam poněkud mění v závislosti na vzájemném postavení. Pokud zájmeno *otro* předchází (*otro tanto, otra tanta, otros tantos, otras tantas*), má spojení význam *právě tolik, stejně tolik, stejný počet*. Jestliže *otro* následuje (*tantos otros, tantas otras*), má spojení význam *všichni podobní, všechny podobné, řada podobných/jiných*:

Unas doscientas personas estaban vestidas de rojo y otras tantas de azul.	<i>Asi dvě stě osob bylo oblečeno v červeném a stejně tolik v modrém.</i>
Ese problema, como tantos otros, quedó sin resolver.	<i>Tento problém zůstal jako řada jiných nevyřešen.</i>

POZNÁMKY:

- Zájmeno *otro* se často objevuje ve spojení: *uno – otro* (jeden – druhý), *una – otra* (jedna – druhá), *unos – otros* (jedni – druzí) atd.

Unos se fueron a jugar al fútbol, otros al voleibol.	<i>Jedni šli hrát fotbal, druzí volejbal.</i>
--	---

- Všimněte si spojení, která vytváří zájmeno *otro* s podstatnými jmény: **parte, día a cosa**:

a otra parte (někam) *jinam*

Hoy vamos a ir a otra parte.	<i>Dnes půjdeme někam jinam.</i>
------------------------------	----------------------------------

en otra parte *jinde*

Desde hace dos meses vive en otra parte.	<i>Už dva měsíce bydlí jinde.</i>
--	-----------------------------------

el otro día *onehdy*

Lo vi el otro día en el parque.	<i>Viděl jsem ho onehdy v parku.</i>
---------------------------------	--------------------------------------

otra cosa *něco jiného*

¿No podemos hablar de otra cosa?	<i>Nemůžeme mluvit o něčem jiném?</i>
----------------------------------	---------------------------------------

DEMÁS

ostatní, zbývající

Tento tvar zájmena je **neměnný**, ale je doprovázen téměř vždy **členem určitým**.

■ V **nesamostatném postavení** stojí před podstatným jménem. Musí mu předcházet vždy příslušný **člen určitý nebo přivlastňovací zájmeno**. Podstatné jméno je v množném čísle, případně v jednotném, pokud se jedná o podstatné jméno hromadné:

Los demás invitados llegaron todavía más tarde.	<i>Ostatní hosté přišli ještě později.</i>
Sus demás hermanas viven en Galicia.	<i>Jeho ostatní sestry žijí v Galicii.</i>
A la demás gente le sorprende tu actitud.	<i>Ostatní lidi překvapuje tvůj postoj.</i>

■ V **samostatném postavení** je vždy v množném čísle (kromě středního rodu – viz dále) a je doprovázeno členem určitým **los, las**:

Algunas chicas se fueron a las ocho, pero las demás se quedaron hasta medianoche.	<i>Některé dívky odešly v osm hodin, ale ostatní zůstaly až do půlnoci.</i>
---	---

- Se členem středního rodu vytváří tvar **lo demás**, který se vztahuje na různé věci. Velmi často stojí ještě se zájmenem *todo*:

Llevamos con nosotros sólo pequeñas mochilas,
todo lo demás lo dejamos en el campamento.

*Měli jsme s sebou jen malé batohy,
všechno ostatní jsme nechali v táboře.*

POZNÁMKA:

- Pouze v jediném případě může stát *demás* bez členu, a to jako poslední člen výčtu připojený spojkou *y*:

En la sala se reunieron empresarios, patrocinadores
y demás representantes del área económica.

*V sále se shromáždili podnikatelé, sponzoři
a ostatní představitelé ekonomické sféry.*

VARIOS, VARIAS

několik, nějací, nějaké, někteří, některé

Ve funkci neurčitého zájmena má *vario* pouze tvar množného čísla (v jednotném čísle je vždy přídatným jménem s významem *různý*).

Trabajaron sobre varios proyectos.

Pracovali na několika projektech.

Nos han mostrado varios modelos.

Ukázali nám několik modelů/nějaké modely/různé modely.

POZNÁMKA:

- Stejně jako u zájmen *alguno* a *ninguno* (viz v příslušných oddílech) dochází ke kolísání, pokud jde o užívání předložky **a**, jestliže se zájmeno vztahuje k osobám, ve 4. pádě po slovesech *conocer*, *ver*, *llevar*, *contratar*, *traer* apod. Záleží na stupni konkrétnosti dané osoby. Vyšší stupeň specifikace nebo konkrétnosti předpokládá použití předložky, pokud se jedná o osoby nespécifické, ne příliš konkrétní, předložka se nepoužívá:

Entre el público vio (a) varios futbolistas famosos.

Mezi publikem viděl několik slavných fotbalistů.

CIERTO, CIERTA, CIERTOS, CIERTAS

jakýsi, jakási, jacísi, jakési, určitý, -á, -í, -é, jistý, -á, -í, -é

Cierto, cierta atd. je přídatné jméno s významem *jistý, zaručený*. V tomto významu stojí *cierto* za podstatným jménem. **V postavení před podstatným** jménem však nabývá významu neurčitého zájmena *jakýsi, jakási atd., určitý, určitá atd.* Někdy stojí se členem neurčitým.

También tengo ciertas obligaciones.

Mám taky určité povinnosti.

Un cierto número de los presentes votaron en contra.

Určitý počet přítomných hlasoval proti.

POZNÁMKA:

- V některých španělských učebnicích bývají někdy řazena mezi zájmena neurčitá také přídatná jména *diferente*, *diverso*, *distinto*.

Ejercicios 38–44

H) Zájmena záporná

(los pronombres negativos)

Jak jsme již uvedli u zájmen neurčitých, ve španělských gramatikách jsou řazena záporná zájmena mezi zájmena neurčitá.

Ačkoliv ve španělské větě může být několik záporů, pokud záporné zájmeno stojí **před slovesem**, u slovesa **již není** záporka **no**:

Nadie ha venido.

Nikdo nepřišel.

NADA

nic

Zájmeno *nada* je zájmeno středního rodu a stojí vždy samostatně. Nikdy se nevztahuje k osobám.

No he oído nada.

Nic jsem neslyšel.

No nos ha pasado nada.

Nic se nám nestalo.

Může být dále rozvíto přídavným jménem, většinou ve tvaru *nada de + přídavné jméno*:

Eso no tiene nada de particular.

Na tom není nic zvláštního.

No hay nada (de) nuevo.

Není nic nového.

De él no espera nada bueno.

Od něho nečeká nic dobrého.

POZNÁMKY:

- Zájmeno může mít také funkci příslovce, jestliže rozvíjí sloveso nebo je ve spojení s přídavným jménem nebo dalším příslovcem. V češtině má význam *vůbec ne*:

Eso no me gusta nada.

To se mi vůbec nelíbí.

Las noticias no eran nada favorables.

Zprávy nebyly vůbec příznivé.

No se siente nada bien.

Vůbec se necítí dobře.

- Výraz *nada más* má omezující funkci a v češtině mu odpovídá *jenom*:

Al fondo se ve el mar, nada más.

Vzadu je vidět jenom moře.

NADIE

nikdo

Zájmeno se vždy vztahuje k osobám. V předmětu přímém má vždy předložku **a**. Může být rozvíjeno přídavným jménem:

Nadie quería hacerlo.

Nikdo to nechtěl udělat.

Yo no conozco a nadie aquí.

Já tady neznám nikoho.

Nadie cuerdo haría algo tan estúpido.

Nikdo rozumný by neudělal nic tak hloupého.

– Stejně jako zájmeno *alguien* neužíváme ani zájmena *nadie*, pokud vyjímáme z celku (podstatné jméno, příp. zájmeno je v množném čísle). Při výběru z celku se užívá záporného zájmena *ninguno de...*, *ninguna de...* atd. – viz též dále u zájmena *ninguno*):

Ninguno de los estudiantes lo sabía.

Nikdo/Žádný ze studentů to nevěděl.

Ninguno de nosotros quería decírselo.

Nikdo/Žádný z nás jí to nechtěl říci.

– Může se však použít rozvíjejícího výrazu s předložkou *de*, pokud rozvíjející člen pouze vymezuje nebo omezuje význam tohoto neurčitého zájmena:

Nadie de la familia estaba en contacto con ella.

Nikdo z rodiny s ní nebyl v kontaktu.

NINGUNO, NINGUNA, NINGUNOS, NINGUNAS

žádný, -á, -í, -é

Může se vztahovat k osobám i věcem. Může stát samostatně i ve spojení s podstatným jménem, kde má vazby jako přídavné jméno:

No tengo ningunos libros en español.

Nemám žádné knížky ve španělštině.

¿Tienes algún periódico? No puedo encontrar ninguno.

Máš nějaké noviny? Nemohu žádné najít.

- Pokud se zájmeno vztahuje k osobám, ve 4. pádě po slovesech *conocer, ver, llevar, contratar, traer* apod. dochází ke kolísání, pokud jde o užívání předložky **a**. Záleží na stupni konkrétnosti dané osoby. Vyšší stupeň specifikace nebo konkrétnosti předpokládá použití předložky, pokud se jedná o osoby nespecifické, ne příliš konkrétní, předložka se nepoužívá:

¿Ya tienes novio? – No, no puedo encontrar (a) ninguno conveniente.

Už máš kluka? – Ne, nemůžu najít žádného vhodného.

Todavía no han contratado (a) ningún portero.

Ještě nepřijali žádného nového vrátného.

- Před podstatnými jmény **mužského rodu v jednotném čísle** se *ninguno* zkracuje na tvar **ningún** (viz též předchozí příklad):

Por aquí no hay ningún supermercado.

Tady není žádný supermarket.

- Rovněž tvar *ninguna* se krátí před **podstatnými jmény ženského rodu**, která začínají na přízvučné **a- (ha-)**:

En casa no tenemos ninguna arma.

Doma nemáme žádnou zbraň.

- Ke krácení nedochází, pokud mezi podstatným jménem a zájmenem *ninguna* je vloženo další slovo:

No tenemos ninguna buena hacha.

Nemáme žádnou dobrou sekyru.

- Zájmena *ninguno, ninguna atd.* se používá, když vyjímáme z celku (viz výše u zájmena *nadie*). Následující podstatné jméno nebo zájmeno je v množném čísle:

Ninguno de nosotros es supersticioso.

Nikdo/Žádný z nás není pověřivý.

Ninguna de las chicas sabe cocinar.

Žádná z těch dívek neumí vařit.

- Zájmeno může stát i za podstatným jménem. V tomto postavení má funkci zesíleného záporu a odpovídá konstrukci se zájmenem *alguno* za podstatným jménem:

No he recibido noticia ninguna. = No he recibido noticia alguna. *Nedostal jsem vůbec žádnou zprávu.*

POZNÁMKA:

- V spojení s podstatným jménem **parte** vytváří zájmeno příslovečné výrazy odpovídající českému *nikde, nikam*:
No puedo encontrarlo en ninguna parte. *Nemůžu to nikde najít.*
Este verano no voy a ninguna parte. *Letos v létě nikam nepojedu.*

Ejercicios 45–46   ↘

Ejercicios complejos 47–49   ↘

II.5. ČÍSLOVKY

(los numerales)

- Číslovky dělíme na:
- číslovky základní
  - číslovky řadové
  - číslovky násobné
  - číslovky dílové (zlomky)
  - číslovky neurčité

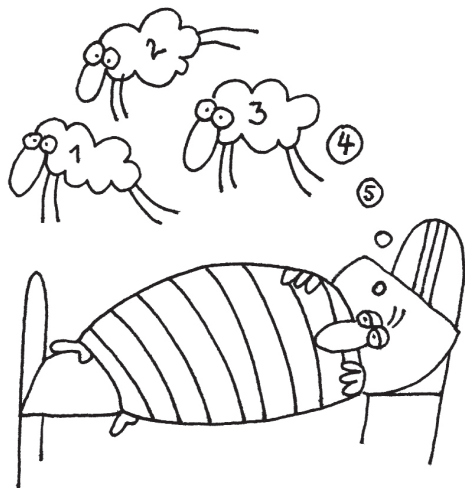
POZNÁMKA:

- Ve španělských gramatikách jsou číslovky řazeny pod přídavná jména, tzv. přídavná jména číselná.

A) Číslovky základní

los numerales cardinales)

0	cero		
1	uno (un), una		
2	dos		
3	tres		
4	cuatro		
5	cinco		
6	seis		
7	siete		
8	ocho		
9	nueve		
10	diez		
11	once		
12	doce		
13	trece		
14	catorce		
15	quince		
16	dieciséis		
17	diecisiete		
18	dieciocho		
19	diecinueve		
20	veinte		
21	veintiuno (veintiún), veintiuna		
22	veintidós		
23	veintitrés		
24	veinticuatro		
25	veinticinco		
26	veintiséis		
27	veintisiete		
28	veintiocho		
29	veintinueve		
30	treinta		
31	treinta y uno (un)/una		
32	treinta y dos		
33	treinta y tres		
40	cuarenta		
50	cincuenta		
60	sesenta		
70	setenta		
80	ochenta		
90	noventa		
100	cien(to)		
101	ciento uno (un)/una		
102	ciento dos		
103	ciento tres		
110	ciento diez		
115	ciento quince		
121	ciento veintiuno (veintiún)/veintiuna		
122	ciento veintidós		
155	ciento cincuenta y cinco		
176	ciento setenta y seis		
199	ciento noventa y nueve		

200	doscientos, -as	1 000	mil
205	doscientos, -as cinco	1 100	mil cien
219	doscientos, -as diecinueve	1 001	mil uno/una
238	doscientos, -as treinta y ocho	1 050	mil cincuenta
300	trescientos, -as	1 200	mil doscientos, -as
400	cuatrocientos, -as	2 000	dos mil
500	quinientos, -as	2 010	dos mil cien
555	quinientos, -as cincuenta y cinco	10 000	diez mil
600	seiscientos, -as	21 000	veintiún/veintiuna mil
700	setecientos, -as	31 000	treinta y un/una mil
800	ochocientos, -as	50 000	cincuenta mil
900	novcientos, -as	100 000	cien mil
200 000	doscientos, -as mil	100 000 000	cien millones (de)
500 000	quinientos, -as mil	1 000 000 000	mil millones/un millardo (de)
1 000 000	un millón (de)	2 000 000 000	dos mil millones/dos millardos (de)
2 000 000	dos millones (de)		

Další číslovky: **un billón (de)** *bilion*
un trillón (de) *trilion*
un cuatrillón (de) *kvatrilion*

POZNÁMKA:

• Tradičně se v číslech oddělovaly řády tečkou (např. 2.154). Podle nejnovějších pravidel se řády oddělují pouze mezerou (viz přehled).

■ Číslovka **ambos, ambas** má význam *oba, obě* a používá se stejně jako ostatní číslovky, tj. mohou stát samostatně nebo před podstatným jménem, se kterým se shodují v rodě:

Ambos subieron al autobús. *Oba nastoupili do autobusu.*
 Ambas chicas rompieron en llanto. *Obě dívky se daly do pláče.*

■ Až do číslovky 15 má španělština zvláštní tvary, dále se až do stovky přičítají jednotky k desítkám pomocí spojky **y**. Číslovky od **16–19** a **21–29** mají **stažené tvary** (od 30 už jsou tvary nestažené). Všimněte si, že u stažených číslovek **dieciséis, veintidós, veintitrés** a **veintiséis**, tedy tam, kde je druhá část číslovky jednoslabičná, se musí označit přízvuk.

Spojka **y** je **pouze mezi desítkami a jednotkami**, dále se kombinují číslovky bez spojky:
 seis mil quinientas treinta **y** tres coronas *6 533 korun*

Pokud v číslovce desítky nejsou, spojka **y** tam také není:
 doscientos treinta y cinco 235 × doscientos cinco 205
 ciento cincuenta y uno 155 ciento uno 101

■ Pouze číslovka **uno, una** a dále pak stovkové číslovky od **200 do 900** mají zvláštní tvary **pro mužský i pro ženský rod**. Tyto tvary mají i ve složených číslovkách. **Ostatní číslovky mají pro oba rody stejný tvar.**

Tengo **un** hermano mayor. *Mám jednoho staršího bratra.*
 Tengo **una** hermana menor. *Mám jednu mladší sestru.*
Treinta y una páginas estaban arrancadas. *Bylo vytrženo 31 stran.*
 Tengo que pagar **doscientos** euros. *Musím zaplatit 200 eur.*
 El traje cuesta **seis mil doscientas** coronas. *Oblek stojí 6 200 korun.*
 El libro tiene **trescientas veintidós** páginas. *Knih má 322 stran.*

- I složené číslovky s **číslovkou jedna** na konci mají tvary pro mužský i ženský rod: *treinta y uno, treinta y una*. Před podstatným jménem mužského rodu má příslušná číslovka zkrácený tvar (viz dále).
- Pokud po číslovce s jednotkou na konci následuje číslovka **mil**, shoda v rodě se může i nemusí uplatnit: *treinta y un mil toneladas* nebo *treinta y una mil toneladas*.

- Jelikož jsou číslovky považovány za přídavná jména, počítaný předmět stojí za číslovkou **bez předložky**. Pouze **millón, millardo, billón** atd. jsou podstatná jména, a proto vyžadují předložku **de**:

tres libros	<i>tři knihy</i>
quince estudiantes	<i>patnáct studentů</i>
mil habitantes	<i>tisíc obyvatel</i>
diez millones de checos	<i>deset milionů Čechů</i>
mil millones/un millardo de coronas	<i>miliarda korun</i>

Pokud za milionem, miliardou atd. následuje nižší číslovka, předložka **de se nedává**:

un millón doscientos mil cuatrocientos habitantes	<i>1 200 400 obyvatel</i>
---	---------------------------

- Před podstatným jménem mužského rodu se **uno** zkracuje na tvar **un**. To platí i v případech, kdy je tato číslovka součástí složených číslovek (21, 31, 101...). Počítané **předměty jsou vždy v množném čísle**:

Veintiún alumnos participaron en la excursión.	<i>Dvacet jedna žáků se zúčastnilo toho výletu.</i>
En esa estantería hay treinta y un libros.	<i>Na té polici je 31 knih.</i>

Před číslovkami **ciento** a **mil nepoužíváme** pro výrazy *jedno sto, jeden tisíc* číslovku **un**. Ta se používá ve spojení s podstatnými jmény: **un millón, un millardo, un billón** atd.

- Číslovka **ciento** se zkracuje **před podstatným jménem obou rodů** na tvar **cien**. Před podstatným jménem může být ještě přídavné jméno. Ke krácení dochází i v případě, že za číslovkou nenásleduje podstatné jméno, je však zřejmé z kontextu.

Před nižšími číslovkami než sto má plný tvar, před vyššími číslovkami (mil, millón, millardo, billón atd.) se rovněž krátí na tvar **cien**:

cien euros	<i>sto eur</i>
cien coronas	<i>sto korun</i>
cien nuevos alumnos	<i>sto nových žáků</i>
cien mil cuatrocientos cuarenta y cinco	<i>100 445</i>
cien millones	<i>100 000 000</i>
Él pagó ochenta coronas y yo cien .	<i>On zaplatil 80 korun a já sto.</i>

×

ciento noventa y nueve	<i>199</i>
-------------------------------	------------

Nezkrácená číslovka **ciento** se rovněž používá při udávání procent (viz dále v oddíle *Udávání procent a promile*). Pouze výraz, který znamená *úplně, zcela, na sto procent* se obvykle zkracuje na tvar: **cien por cien** (obvyklé ve Španělsku). Přípustné jsou však i varianty: **ciento por ciento** (obvyklé v Latinské Americe), případně **cien por ciento**.

V případech, kdy číslovka **ciento** stojí samostatně (jako podstatné jméno) nebo za podstatným jménem, panuje nejednotnost, zda používat plného nebo zkráceného tvaru. V současném jazyce se dává přednost zkrácené formě. Ta se používá i tam, kde **ciento** tvoří poslední část složené číslovky (viz v přehledu výše – mil cien, dos mil cien...).

Contó desde cero hasta cien.	<i>Počítal od nuly do sta (stovky).</i>
Marcó su gol número cien.	<i>Dal svůj stý gól.</i>

- Číslovka **mil** je v základních číslovkách **neměnná**:

tres mil	<i>3 000</i>
cincuenta mil	<i>50 000</i>
cien mil	<i>100 000</i>

- Tvary **cientos** a **miles** (tj. číslovky *ciento* a *mil* v množném čísle) jsou číslovky neurčité a odpovídají českým výrazům **stovky** a **tisíce**. Používá se po nich předložka **de**:

Había allí **cientos de** niños.

Byly tam stovky dětí.

En la huelga participaron **miles de** trabajadores.

Stávky se zúčastnily tisíce pracujících.

- Pokud se číslovka použije jako podstatné jméno, je vždy **mužského rodu**. V tomto případě se vyskytuje se členem a může mít i množné číslo.

El siete es mi número de la suerte.

Sedm(ička) je moje šťastné číslo.

He tirado dos seises.

Hodil jsem dvě šestky.

POZNÁMKA:

- Množné číslo se tvoří podle pravidel o tvoření množného čísla podstatných jmen (viz II.2. Podstatná jména – Množné číslo podstatných jmen), tedy: *ceros, unos, doses, treses, cuatros, cincos, seises, sietes, ochos, nueves, dieces...*
- Číslovka **cero** se používá s podstatným jménem v množném čísle. V postavení za podstatným jménem nahrazuje také řadovou číslovku, která ve španělštině neexistuje.

cero kilómetros 850 metros

nula kilometrů 850 metrů

kilómetro cero

nultý kilometr

Člen u základních číslovek

Číslovky základní stojí obvykle **před podstatným jménem, nebo i samostatně bez členu**.

Nos compramos seis platos nuevos.

Koupili jsme si šest nových talířů.

Somos seis.

Je nás šest.

Se členem stojí v těchto případech:

- a) Předchází-li před číslovkou u podstatného jména **člen určitý**, má obvykle význam **všichni, všechny**, případně funkci ukazovacího zájmena:

Ya ha devuelto los cuatro vasos.

Už vrátil všechny/ty čtyři sklenice.

Los tres ya se han ido.

Všichni tři už odešli.

- b) Číslovka **dos** se **členem určitým (los dos, las dos)** znamená **oba, obě**. Má shodný význam s číslovkou **ambos, ambas**.

Los dos abuelos ya están muertos.

Oba dědečkové již zemřeli.

- c) Ve výrazech **třicátá, čtyřicátá, ... léta**:

Estas casas se construyeron en los años setenta.

Tyhle domy byly postaveny v 70. letech.

- d) **Při udávání věku**, ve kterém došlo k nějaké události (s předložkou **a**):

Se casó a los 33 años.

Vdala se ve 33 letech.

Su padre murió a los 80 años.

Jeho otec zemřel v 80 letech.

- e) **V datech** při udávání dne, případně roku (viz též dále):

La conferencia se celebra el 15 de mayo.

Přednáška se koná 15. května.

Nos encontramos en abril de(l) 2005.

Setkali jsme se v dubnu roku 2005.

- f) **Při udávání výročí**:

Celebran el 30 (*treinta*) aniversario de boda.

Slaví 30. výročí svatby.

- g) **Při udávání hodin**. Člen je zde v ženském rodě, neboť zastupuje podstatné jméno *hora(s)*:

Son las ocho y cuarto.

Je čtvrt na devět.

Son las once menos cinco.

Je za pět minut jedenáct.

Před označením roku se používá předložky **de** a číslo roku, které se do roku 1999 používalo bez členu a od roku 2000 začalo převažovat užívání se členem, ačkoliv je správný i údaj bez členu.

el 20 de julio de 1989	20. července 1989
el 20 de julio de(l) 2009	20. července 2009

Datum můžeme **zapsat jen číslicemi**, a to těmito způsoby:

12-8-2006	12. 8. 2006
16/III/2007	16. 3. 2007
28.10.1989	28. 10. 1989

Při čtení takto zapsaných dat musíme měsíc číst slovy (*el doce de julio de mil novecientos ochenta y nueve*), nelze ho říci jako v češtině řadovou číslovkou (*sedmý... apod.*).

Udávání času

Pro určování času užíváme vždy **číslovku základní**, která je doprovázena **členem určitým**, buď v jednotném (v případě jedné hodiny) nebo množném čísle (u ostatních hodin). Při udávání hodin se používá sloveso *ser*:

¿Qué hora es?	<i>Kolik je hodin?</i>
Son las doce.	<i>Je dvanáct hodin.</i>
Son las doce y media.	<i>Je půl jedné.</i>
Es la una.	<i>Je jedna hodina.</i>
Es la una y cuarto.	<i>Je čtvrt na dvě.</i>
Es la una y media.	<i>Je půl druhé.</i>
Son las dos y veinte.	<i>Je za deset minut půl třetí.</i>
Son las tres menos veinte.	<i>Je za pět minut tři čtvrtě na tři.</i>
Son las cuatro menos cuarto.	<i>Je tři čtvrtě na čtyři.</i>
Son las diez menos diez.	<i>Je za deset minut deset.</i>
Son las cuatro.	<i>Jsou čtyři hodiny.</i>
Es mediodía.	<i>Je poledne.</i>
Es medianoche.	<i>Je půlnoc.</i>

- Až do půl (**media**) se vždy přičítají minuty nebo čtvrt hodina (**cuarto**) k předchozí hodině pomocí spojky *y*. Po půl se odečítají minuty a čtvrt hodina od následující hodiny pomocí výrazu **menos**. (viz příklady)
- Vyjádření typu 17.20 hod. (*las diecisiete veinte*) se ve španělštině používá málo, jen při ohlašování odjezdů, příjezdů, přiletů apod. Chceme-li udat **dopolední** hodinu, říkáme: *a las ocho de la mañana*. Pro **odpolední** (do 21 hod.) nebo **večerní/noční** (21–24 hod.) **hodinu** používáme: *a las ocho de la tarde*, a *las diez de la noche*.

POZNÁMKA:

- Na pozvánkách se označují dopolední hodiny zkratkou **a. m.** (8 a.m.) a odpolední **p. m.** (8 p. m.).
- Při udávání hodin odpovídá české předložce **v** ve španělštině předložka **a**.

¿A qué hora?	<i>V kolik hodin?</i>
Tenemos la cita a las cuatro y media.	<i>Máme schůzku v půl páté.</i>
El tren sale a media noche/al mediodía.	<i>Vlak odjíždí o půlnoci/v poledne.</i>

Poznámky:

- Ve spojení s předložkou **a** se píše *media noche* (dvě slova).
- Množné číslo výrazu *medianoche* má tvary: *medianoches* nebo *medias noches*:
Mi hijo me llama todas las medianoches/ todas las medias noches. *Můj syn mi volá vždy o půlnoci.*

■ Další předložky s časovými údaji:

desde – hasta, de – a

La conferencia se celebra desde las cuatro hasta las seis.
Tenemos las clases de nueve a dos.

od – do

*Přednáška se koná od čtyř do šesti hodin.
Máme vyučování od devíti do dvou.*

S předložkami *de – a* se nepoužívá u hodiny člen!

antes de (+ udání hodiny)

Tengo que estar en el despacho antes de las ocho.

před (+ udání hodiny)

Musím být v kanceláři před osmou.

Pro vyjádření, že se stalo něco před nějakou dobou, musíme použít slovesného výrazu *hace*:
Lo vi hace un mes.

Viděl jsem ho před měsícem.

después de

Regreso a casa después de las seis.

po

Vrátím se domů po šesté.

a eso de/cerca de/sobre

Iremos a la playa a eso de/cerca de/sobre las once.

kolem, asi v

Půjdeme na pláž kolem jedenácté/ asi v jedenáct.

dentro de

Voy a estar allí dentro de dos horas.

za

Budu tam za dvě hodiny.

Ejercicios 1–17

Udávání procent a promile

- Procenta se ve španělštině udávají příslušnou číslovkou, za kterou následuje neměnný výraz **por ciento**. Není to podstatné jméno, takže **nemá množné číslo**.

el 11,4%

čteme: *el once coma cuatro por ciento*

un 155%

čteme: *un ciento cincuenta y cinco por ciento*

– Číslovka **uno** se před výrazem *por ciento* (ani před *por mil*) nekrátí:

El ochenta y uno por ciento de los delegados aprobó el Plan de Acción.

81 % delegátů schválilo akční plán.

– Podstatné jméno **porcentaje** znamená *procento*, avšak pouze ve významu *procentuální podíl* (nelze ho použít ve spojení s číslovkou).

El porcentaje de los parados va creciendo.

Procento nezaměstnaných postupně stále roste.

- Počet procent je ve Španělsku **vždy doprovázen členem** (v Latinské Americe používání členu kolísá – záleží na oblasti). Člen určitý se užívá u přesně daných údajů, zatímco člen neurčitý obvykle vyjadřuje neurčitost, případně nějakou prognózu (která není proto ještě úplně jistá a přesná). V praxi ale můžeme pozorovat značnou rozkolísanost při užívání členu určitého a neurčitého.

Se espera un crecimiento de un 2 por ciento.

Očekává se 2procentní růst.

El 33% de la producción está destinado a la exportación.

33 % produkce je určeno na vývoz.

POZNÁMKA:

- Grafický znak pro procenta (%) se ve španělštině připojuje k číslici bez mezery.

- Promile se udávají podobně jako procenta, a to příslušnou číslovkou a neměnným výrazem **por mil**.

En 2003 la mortalidad de menores de cinco años era del 24,3 ‰ (*por mil*).

V roce 2003 byla úmrtnost dětí do pěti let 24,3 promile.

- Ve větách, ve kterých tvoří počet procent/promile podmět, je přísudek buď v jednotném nebo množném čísle:
El 81% de los delegados aprobó/aprobaron el Plan de Acción. 81 % delegátů *schválilo akční plán.*

POZNÁMKA:

- Jak jsme již uvedli výše ve výkladu o číslovce *ciento*, tato číslovka se při udávání procent nekrátí. Pouze výraz, který znamená *úplně, zcela, na sto procent* se obvykle zkracuje na tvar: **cien por cien** (obvyklé ve Španělsku). Příпустné jsou však i varianty: **ciento por ciento** (obvyklé v Latinské Americe), případně **cien por ciento**.
Esta tarde te lo traigo cien por cien. *Dnes odpoledne ti to stoprocentně přinesu.*

Ejercicio 18 ↘

B) Číslovky řadové

(los numerales ordinales)

1.º (1.º), 1.ª	primero (primer), -a
2.º, 2.ª	segundo, -a
3.º (3.º), 3.ª	tercero (tercer), -a
4.º, 4.ª	cuarto, -a
5.º, 5.ª	quinto, -a
6.º, 6.ª	sexto, -a
7.º, 7.ª	séptimo, -a
8.º, 8.ª	octavo, -a
9.º, 9.ª	noveno, -a
10.º, 10.ª	décimo, -a
11.º (11.º), 11.ª	undécimo, -a; décimo primero (décimo primer)/decimoprimer (decimoprimer), décima primera/decimoprimer
12.º, 12.ª	duodécimo, -a; décimo segundo/decimosegundo, décima segunda/decimosegunda
13.º (13.º), 13.ª	décimo tercero (décimo tercer)/decimotercero (decimotercer), décima tercera/decimotercera
14.º, 14.ª	décimo cuarto/decimocuarto, décima cuarta/decimocuarta
20.º, 20.ª	vigésimo, -a
21.º (21.º), 21.ª	vigésimo primero (vigésimo primer)/vigésimoprimer (vigésimoprimer), vigésima primera/vigésimoprimer
22.º, 22.ª	vigésimo segundo/vigésimosegundo, vigésima segunda/vigésimosegunda
30.º, 30.ª	trigésimo, -a
31.º (31.º), 31.ª	trigésimo primero (trigésimo primer), trigésima primera
40.º, 40.ª	cuadragésimo, -a
50.º, 50.ª	quincuagésimo, -a
60.º, 60.ª	sexagésimo, -a
70.º, 70.ª	septuagésimo, -a
80.º, 80.ª	octogésimo, -a
90.º, 90.ª	nonagésimo, -a

100. ^o , 100. ^a	centésimo, -a
101. ^o , (101. ^{er}), 101. ^a	centésimo primero (centésimo primer), centésima primera
110. ^o , 110. ^a	centésimo décimo, centésima décima
144. ^o , 144. ^a	centésimo cuadragésimo cuarto, centésima cuadragésima cuarta
200. ^o , 200. ^a	ducentésimo, -a
300. ^o , 300. ^a	tricentésimo, -a
400. ^o , 400. ^a	cuadringentésimo, -a
500. ^o , 500. ^a	quingentésimo, -a
600. ^o , 600. ^a	sexcentésimo, -a
700. ^o , 700. ^a	septingentésimo, -a
800. ^o , 800. ^a	octingentésimo, -a
900. ^o , 900. ^a	noningentésimo, -a
1000. ^o , 1000. ^a	milésimo, -a
2000. ^o , 2000. ^a	dosmilésimo, -a
3000. ^o , 3000. ^a	tresmilésimo, -a
10 000. ^o , 10 000. ^a	diezmilésimo, -a
300 000. ^o , 300 000. ^a	trescientosmilésimo, -a
1 000 000. ^o , 1 000 000. ^a	millonésimo, -a

- Španělské řadové číslovky jsou přídavnými jmény, a proto **se shodují s podstatným jménem v rodě i čísle**. Mohou stát před i za podstatným jménem, ačkoliv mnohem častější je postavení před podstatným jménem. Pokud stojí před podstatným jménem, užívají se se členem nebo zájmenem přivlastňovacím:

La segunda parte del partido fue mejor.

Druhá část utkání byla lepší.

Las primeras impresiones son siempre las más importantes.

První dojmy jsou vždy nejdůležitější.

Mi primer amor fue una chica de mi clase.

Moje první láska byla dívka z mé třídy.

- Řadové číslovky **primero** a **tercero** se před počítaným předmětem mužského rodu zkracují na tvar **primer** a **tercer**, a to i ve složených číslovkách:

Viven en el tercer piso.

Bydlí ve 3. poschodí.

Celebran el vigesimoprimer aniversario.

Slaví 21. výročí.

POZNÁMKA:

- Všimněte si, že u složených číslovek je přízvuk pouze na druhé části: *vigésimo* × *vigesimoprimer(o)*, *décimo* × *decimotercer(o)*.

- Řadové číslovky se mohou psát buď arabskou číslicí s horním indexem, který označuje rod (u zkrácených číslovek *primer* a *tercer* je horní index ^{er}), nebo římskou číslicí, za kterou se nikdy **nepíše tečka**. V případě arabských číslic s horním indexem se píše mezi číslicí a indexem tečka.

la 25.^a edición de los Oscar (*la vigésima quinta* n. *vigesimoquinta*)

25. ročník Oscarů

Carlos IV (*cuarto*)

Karel IV.

Používání číslovek řadových

Řadové číslovky se ve španělštině používají mnohem méně než v češtině. V běžné řeči se používají tyto číslovky jen do deseti, dále pak jsou nahrazovány číslovkami základními (viz též výše u *Používání číslovek základních*).

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.